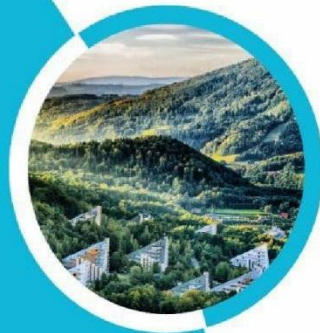
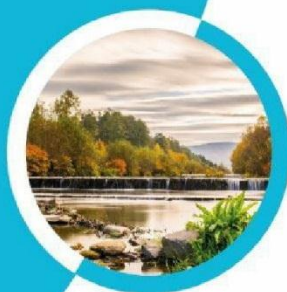
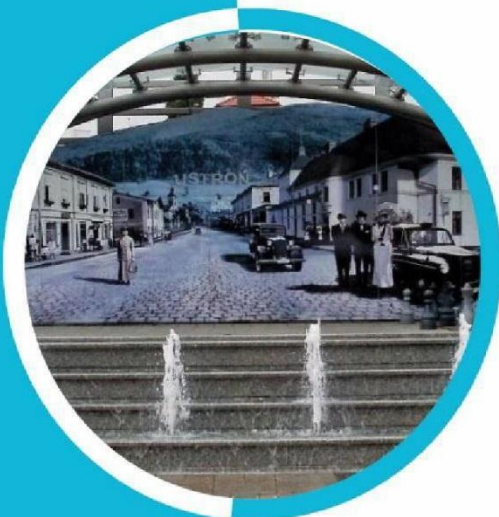
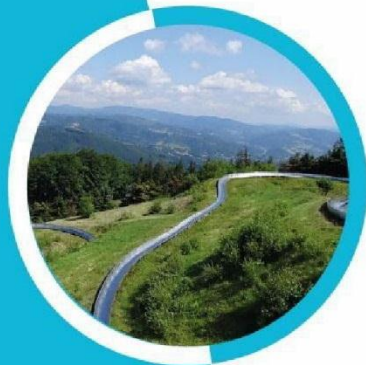

USTROŃ
GÓRY RADOŚCI

**Strategia Rozwoju
Miasta Ustroń**
na lata 2022-2030

USTROŃ
2022

Opracowanie:

Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Gospodarczych DELTA PARTNER

www.deltapartner.org.pl

Spis treści

Wstęp.....	4
I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne.....	6
1. Metodyka opracowania strategii.....	6
Podstawa prawna.....	6
Metodyka opracowania strategii.....	7
2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi.....	9
3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakresem planowanych działań gminy.....	13
OSI w ujęciu funkcjonalnym.....	13
OSI w ujęciu tematycznym.....	14
5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy.....	18
Sieć osadnicza.....	18
Infrastruktura transportowa.....	18
Infrastruktura techniczna.....	19
Zielona infrastruktura.....	20
Obszary o kluczowych funkcjach dla rozwoju.....	21
6. Wnioski z diagnozy.....	22
7. Analizy SWOT wraz z identyfikacją głównych wyzwań rozwojowych.....	30
II Założenia planistyczne.....	34
8. Wizja i misja rozwoju.....	34
9. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym.....	37
10. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych.....	41
11. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy.....	55
12. Schemat ilustrujący założenia planistyczne.....	59
13. Rezultaty planowanych działań.....	60
III Wdrażanie.....	61
14. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii.....	61
15. Finansowanie strategii.....	63
Załącznik nr 1 Diagnoza. Analiza danych zastanych.....	64
Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.....	90
Spis wykresów.....	98

Wstęp

Strategia Rozwoju Miasta Ustroń na lata 2022-2030 to dokument koncentrujący się na prezentacji kluczowych uzgodnień i ustaleń tworzących ramy oraz scenariusz rozwojowy dla Miasta Ustroń na najbliższe siedem lat. Warto w tym miejscu podkreślić kluczowe uwarunkowania, które są związane z procesem jej tworzenia oraz planowanego wdrażania. Przedmiotowe opracowanie, to w istocie nadrzędny dokument planistyczny Miasta Ustroń, w szczególności po nowelizacji przepisów ustawy o samorządzie gminnym. Na poziomie wizji i misji, wyznaczenia celów rozwojowych oraz przypisanych działań, opracowanie stanowi ich redefinicję, dostosowując je tym samym do aktualnych uwarunkowań.

W wymiarze międzyokresowym, przedmiotowe opracowanie stanowi kontynuację głównych myśli i idei rozwojowej, zawartej w dotychczas obowiązującej *Strategii Miasta Ustroń na lata 2013 – 2020* na stanowiącej Załącznik do uchwały nr UCHWAŁA NR XXXIX/425/2013 Rady Miasta Ustroń z dnia 19 grudnia 2013 r.

Nawiązując do powyższych informacji należy podkreślić, że *Strategia Rozwoju Miasta Ustroń na lata 2022-2030* to projekt prorozwojowy i aspiracyjny, mający wykorzystać dostępne zasoby i potencjały, takie jak strategiczne położenie w Aglomeracji Beskidzkiej, unikalny charakter miasta oraz potencjał lokalnej gospodarki, w tym w branży turystycznej. Każdy z elementów zawartych w dokumencie jest zorientowany na jakość życia mieszkańców miasta. Właśnie oni, mieszkańcy, stanowią podstawowy punkt odniesienia i najważniejszy podmiot w ramach planowania przyszłości. Ponadto, realizacja nakreślonych w dokumencie kierunków i planów rozwojowych pozwoli na konsekwentne urzeczywistnienie wizji Miasta Ustroń, jako dobrego miejsca do życia dla mieszkańców w każdym wieku.

Zasadniczy czasookres związany z opracowaniem *Strategii Rozwoju Miasta Ustroń na lata 2022-2030*, zbiegł się w czasie z pandemią koronawirusa SARS-CoV-2, który ograniczył możliwości kontaktu bezpośredniego, co wpłynęło na metodykę zrealizowanych działań partycypacyjnych. Tym bardziej warto podkreślić duże zaangażowanie mieszkańców m.in. w ramach ankietyzacji w formie on-line (kwestionariusze wypełniło 436 mieszkańców miasta). Filozofia opracowania dokumentu opierała się na wdrażaniu modelu partycypacyjno-eksperckiego, który z jednej strony zmierza do maksymalizacji włączenia mieszkańców do procesu współzarządzania, a z drugiej korzysta z wiedzy niezależnych ekspertów oraz samorządowców. Szczegóły metodologiczne znajdują się w 1. rozdziale dokumentu.

Przedmiotowy dokument został opracowany na podstawie nowych, znowelizowanych przepisów prawa, które redefiniują strategię rozwoju gminy, wskazują jej obligatoryjne elementy i wprowadzają do istniejącego porządku prawnego. Wprowadzenie do porządku prawnego pojęcia strategii rozwoju dla gminy podkreśla przede wszystkim wagę dokumentu, zwiększa również jego znaczenie dla planowania rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Podkreślić należy, iż każda gmina

zobowiązana jest do posiadania szeregu branżowych dokumentów planistycznych, nie miała dotąd podstawy prawnej wprost wskazującej na posiadanie dokumentu nadrzędnego, określającego ogólne kierunki jej rozwoju. Przedstawione szczegółowo w następnym rozdziale zapisy ustawy nie tylko tworzą odpowiednie tło prawne, ale również budują wagę dokumentu w porządku prawnym każdej gminy. Kształt dokumentu jest wynikiem przepisów znajdujących się w ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) oraz ustawie z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378). Szczegółowe odniesienia do przywołanych ustaw znajdują się w 1. rozdziale dokumentu. W związku ze zmianami w sposobie traktowania, ale również opracowywania dokumentu, została podniesiona rola strategii wojewódzkiej oraz regionalnej optyki na zagadnienia rozwojowe. Ustalenia na poziomie województwa śląskiego stanowią istotną oś treściową dokumentu, którą znacząco rozwinęto m.in. w rozdziale 2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi oraz 3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakres planowanych działań gminy.

Struktura dokumentu opiera się na przepisach przywołanych ustaw. W tym kontekście warto podkreślić, że diagnoza strategiczna koncentruje się na trzech wymiarach: społecznym, gospodarczym i przestrzennym, a wnioski z przeprowadzonych badań i analiz stanowią trzon zasadniczej części dokumentu. Natomiast sama treść diagnozy wraz z danymi źródłowymi znajduje się w załączniku. Drugim ważnym elementem jest odniesienie się do obszarów strategicznej interwencji (OSI) w ujęciu zewnętrznym (zapisy na poziomie samorządu województwa śląskiego) oraz wewnętrznym wskazującym na OSI w wymiarze tematycznym, terytorialnym, ale również projektowym. Ostatnia z fundamentalnych zmian w ujęciu strukturalnym to rozbudowa części wdrożeniowej, która ma na celu monitorowanie rzeczywistej zmiany w gminie, poprzez ocenę mierzalnych rezultatów zaplanowanej interwencji, przy wcześniejszym ujęciu jej w ramy finansowe i wykonawcze.

Przedstawiona *Strategia Rozwoju Miasta Ustroń na lata 2022-2030* to dokument mający na celu koordynowanie i zarządzanie rozwojem w gminie na kilku poziomach. Po pierwsze, opracowanie stanowi użyteczne narzędzie integrowania polityk, programów i sektorowych planów rozwojowych. Również jako instrument komunikowania się z mieszkańcami. Po drugie, strategia umożliwia efektywne aplikowanie i pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym w szczególności w ramach funduszy Unii Europejskiej w formule Krajowych Programów Operacyjnych oraz przede wszystkim Regionalnego Programu Operacyjnego. Po trzecie, opracowanie ma wywołać impuls rozwojowy, ukierunkowany na zwiększenie poziomu zadowolenia z zamieszkiwania Miasta Ustroń przez jego mieszkańców, w oparciu o wysokiej jakości usługi publiczne oraz nowoczesną, dostosowaną do potrzeb infrastrukturę publiczną.

I Uwarunkowania, kontekst i kluczowe ustalenia diagnostyczne

1. Metodyka opracowania strategii

Podstawa prawna

Podstawą prawną definiującą kształt i strukturę *Strategii Rozwoju Miasta Ustroń na lata 2022-2030* jest ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378.), która stanowi, że strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy oraz określa w szczególności:

1. cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym;
2. kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych;
3. oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia;
4. model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy;
5. ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie;
6. obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań;
7. obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań;
8. system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych;
9. ramy finansowe i źródła finansowania.

Warto podkreślić, że powyższe obligatoryjne elementy dokumentu wpisują się w strukturę przygotowanej strategii. Z punktu widzenia praktyki tworzenia dokumentu planistycznego, niniejsze opracowanie uwzględnia obok kwestii gospodarczych oraz społecznych również komponenty przestrzenne, co stanowi swoiste *novum* na gruncie dotychczasowych przepisów prawa. Co więcej, zgodnie z Art. 10f. 1. ustawy: Rada gminy, w drodze uchwały, określa szczegółowy tryb i harmonogram opracowania projektu strategii rozwoju gminy, w tym tryb konsultacji, o których mowa w art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Ostatnim z elementów wynikających ze zmian legislacyjnych jest wymóg podjęcia działań konsultacyjnych z interesariuszami zewnętrznymi w formie konsultacji horyzontalnych (m.in. sąsiednie gminy) i wertykalnych: proces opiniowania Strategii w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa przez zarząd województwa (Art. 10f. 1-3.).

Metodyka opracowania strategii

W pierwszej fazie prac diagnostycznych wykorzystano analizę informacji zawartych w źródłach zastanych tzw. wtórnych. Analizie poddawane były dane statystyczne zawarte w dokumentach kontekstowych, raportach, strategiach i ogólnodostępnych opracowaniach oraz dane gromadzone przez Główny Urząd Statystyczny, Wojewódzki Urząd Pracy itp. Zebrany materiał selekcjonowany był pod kątem jakości i rzetelności. Dopiero po wyselekcjonowaniu wiarygodnych informacji przeprowadzona została właściwa analiza *desk research*.

W ramach diagnozy Miasta Ustroń na potrzeby opracowania dokumentu przeprowadzono badania społeczne o charakterze sondażowym. Badaniami objętych zostało 436 dorosłych mieszkańców. Celem badania było uzyskanie wiedzy nt. społecznej percepcji kondycji (ekonomicznej i społecznej) miasta oraz postrzegania kluczowych elementów jego rozwoju.

W ramach opracowania dokumentu przeprowadzono warsztaty moderowane przez ekspertów SWIG DELTA PARTNER oraz spotkania konsultacyjne z przedstawicielami władz samorządowych. Warsztaty miały na celu szczegółowe rozpoznanie potrzeb, oczekiwań i możliwości odnoszących się do rozwoju lokalnego oraz nadanie poszczególnym zakresom działania określonych priorytetów (hierarchia potrzeb i celów).

Ostateczny kształt i zakres domen rozwoju strategicznego uzgodniony został równolegle do realizowanego procesu diagnostycznego. Specyfika uwarunkowań organizacyjnych, instytucjonalnych i przestrzennych gminy wymaga dostosowywania obszarów planowania strategicznego do specyfiki potrzeb i możliwości odnoszących się do współpracy samorządów. Zgodnie z najlepszymi praktykami w dziedzinie planowania strategicznego i przepisami ustawy o samorządzie gminnym wyodrębniono trzy obszary planowania zbieżne z wymiarami: społecznym, gospodarczym i przestrzennym.

Analiza SWOT przeprowadzona w ramach opracowania *Strategii Rozwoju Miasta Ustroń na lata 2022-2030* koncentrowała się na usystematyzowaniu faktów, danych i informacji oraz opinii, uzyskanych zarówno metodą eksploracji źródeł wtórnych, jak i w ramach badań sondażowych oraz wizyt studyjnych. W ramach poszczególnych pól analizy wyodrębniono:

- Czynniki wewnętrzne pozytywne (mocne strony) – działalność i zasoby gminy, doświadczenie, wymiar organizacyjny, techniczny, instytucjonalny, wszystko to, co pozwala oczekiwać rozwoju gminy, cechy, które wyróżniają analizowany obszar od innych jednostek i stanowią swoistą przewagę konkurencyjną;
- Czynniki wewnętrzne negatywne – słabe strony organizacji, będące konsekwencją ograniczeń szeroko rozumianych zasobów;

- Czynniki zewnętrzne pozytywne – szanse, korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym gminy, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls rozwojowy;
- Czynniki zewnętrzne negatywne – zagrożenia, niekorzystne zjawiska zewnętrzne, które mogą być poważną barierą rozwoju dla Ustronia, mogącą poważnie ograniczyć możliwość wykorzystania pojawiających się szans rozwojowych.

Kluczowe założenia rozwojowe zostały opracowane w ramach prac eksperckich – na podstawie wyników warsztatów strategicznych, analizy SWOT – w odniesieniu do wyodrębnionych uprzednio domen planowania strategicznego. W odniesieniu do misji i wizji zdefiniowano cele strategiczne. Cele strategiczne wskazują konkretne kierunki działań – ich osiągnięcie stanowi zawsze wyraz realizacji wizji Miasta Ustroń. Cele strategiczne wyznaczają też precyzyjne obszary dla formułowania planów operacyjnych i wskazywania działań, które mają być implementowane w ramach planu strategicznego. Ważne jest, że na etapie definiowania celów strategicznych wyodrębnia się szczegółową zawartość domen planowania strategicznego – ma to na celu klarowną demarkację pomiędzy poszczególnymi kierunkami rozwoju.

Podstawową treścią Strategii jako programu rozwoju, jest uszczegółowienie celów strategicznych na poziomie operacyjnym (określenie celów operacyjnych i programów działania przypisanych do każdego z celów strategicznych, zdefiniowanie kluczowych projektów zintegrowanych). Szczegółowe plany działań, które umożliwią skuteczne osiągnięcie celów strategicznych zawierają rekomendacje podjęcia interwencji w konkretnych obszarach i kierunkach, w oparciu o możliwości wykorzystania synergii konkretnych zasobów.

Dla odpowiedniego rozróżnienia należy wskazać w tym miejscu, iż przedmiotowy dokument skupia się na kwestiach związanych z planowaniem strategicznym. Zagadnienia powiązane z planowaniem przestrzennym przedstawiane są w rozdziale 5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy oraz Załączniku nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.

2. Komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi

Rozdział odnosi się do przepisu „Art. 10f. 2. Projekt strategii rozwoju gminy opracowuje wójt oraz przedkłada go zarządowi województwa w celu wydania opinii dotyczącej sposobu uwzględnienia ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w województwie określonych w strategii rozwoju województwa” zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym

Zgodnie z powyższym zapisem prezentowany dokument **wpisuje się w ustalenia nadrzędnych dokumentów planistycznych, szczególnie tych na poziomie krajowym i regionalnym**. Poniżej zdefiniowano i wykazano komplementarność z najważniejszymi dokumentami z ww. poziomów. **Jednocześnie, w kolejnym rozdziale wykazano odwołania do obszarów strategicznej interwencji znajdujących się w strategii rozwoju województwa, które tworzą płaszczyznę do rozwoju miasta Ustroń w konkretnych obszarach tematycznych**. Poza odniesieniami do dokumentów krajowych i regionalnych, w dokumencie przedstawiono dokumenty lokalne, które wpisują się w założenia planistyczne *Strategii Rozwoju Miasta Ustroń na lata 2022-2030* i są w jej ramach koordynowane jako poszczególne polityki, plany na poziomie gminy.

Przedmiotowe opracowanie jest zgodne m.in. z następującymi kluczowymi dokumentami:

- Strategią na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) – SOR została przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 r. SOR jest aktualizacją średniookresowej strategii rozwoju kraju, tj. Strategii Rozwoju Kraju 2020. Jest obowiązującym, kluczowym dokumentem państwa polskiego w obszarze średnio- i długofalowej polityki gospodarczej.
- Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030 - KSRR 2030 to podstawowy dokument strategiczny polityki regionalnej państwa. Znajdują się tam postanowienia SOR określone w filarze rozwój społecznie i terytorialnie zrównoważony.
- Strategią Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”.
- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ustroń.
- Strategią Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2017-2025.

Szczególnie istotne jest odwołanie się do konkretnych zapisów Strategii Rozwoju Województwa „Śląskie 2030”, ze względu na kluczowy charakter tego dokumentu w wymiarze regionalnym i przełożenie na dostępność środków finansowych w ramach projektowanego Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego. Strategia „Śląskie 2030” wskazuje cztery cele strategiczne, w obrębie których realizowane będzie wsparcie. Warto je przywołać, razem z przypisanymi im celami operacyjnymi, które realizuje niniejszy dokument:

CEL STRATEGICZNY A: Województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej

- Cel operacyjny: A.1. Konkurencyjna gospodarka
- Cel operacyjny: A.2. Innowacyjna gospodarka
- Cel operacyjny: A.3. Silna lokalna przedsiębiorczość

CEL STRATEGICZNY B: Województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca

- Cel operacyjny: B.1. Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych
- Cel operacyjny: B.2. Aktywny mieszkaniec
- Cel operacyjny: B.3. Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki

CEL STRATEGICZNY C: Województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni

- Cel operacyjny: C.1. Wysoka jakość środowiska
- Cel operacyjny: C.2. Efektywna infrastruktura
- Cel operacyjny: C.3. Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu

CEL STRATEGICZNY D: Województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym

- Cel operacyjny: D.1. Zrównoważony rozwój terytorialny
- Cel operacyjny D.2. Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu
- Cel operacyjny D.3. Nowoczesna administracja publiczna

Nie mniej istotna jest zgodność opracowania z celami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+. Dokument ten podzielony jest na cele w odniesieniu do czterech obszarów priorytetowych: nowoczesna gospodarka, szanse rozwojowe mieszkańców, przestrzeń i relacje z otoczeniem. Cele polityki przestrzennej województwa, z którymi zgodna jest Strategia:

1. NOWOCZESNA GOSPODARKA – PROMOCJA GOSPODARCZEGO WZROSTU I INNOWACJI
2. SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW – ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM DOSTĘPU DO USŁUG PUBLICZNYCH
3. PRZESTRZEŃ – ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTYWANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA NATURALNEGO I KULTUROWEGO
4. RELACJE Z OTOCZENIEM – INFRASTRUKTURALNE POWIĄZANIA REGIONU

Kolejnym dokumentem, z którym niniejsza strategia rozwoju wykazuje zgodność jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Ustroń. Dotyczy to już celu głównego: *utrzymanie i wzrost znaczenia Ustronia jako najważniejszej uzdrowiskowo-turystycznej miejscowości w Beskidach*, ale także założonych celów strategicznych:

- C1 Zwiększenie powiązań obszaru leczniczo-uzdrowiskowego z centrum miasta i doliną Wisły
- C2 Rozwój funkcji usługowych centrum miasta

- C3 Kształtowanie drogi średnicowej na kierunku północ – południe oraz odciążenie centrum miasta od ruchów tranzytowych
- C4 Zachowanie funkcji rolniczej ze wzrostem znaczenia agroturystyki oraz zachowaniem wartości przyrodniczych miasta
- C5 Rozwój ośrodków sportowo-rekreacyjnych w oparciu o już istniejące kompleksy i zespoły, oraz zwiększenie powiązań w tym zakresie w układzie górskich i przygranicznych obszarów funkcjonalnych
- C6 Zwiększenie powiązań istniejących i planowanych zespołów mieszkaniowych
- C7 Ograniczenie zabudowy obrzeży drogi Nr 941 w celu zachowania wizerunku miejscowości uzdrowsko-turystycznej

Prezentowany dokument wpisuje się w ustalenia Strategii Rozwoju Powiatu Cieszyńskiego na lata 2017-2025 w zakresie celów strategicznych w zakresach tematycznych:

Edukacja

- Cel strategiczny 1. Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia na wszystkich poziomach edukacji młodzieży powiatu cieszyńskiego oraz osób z innych regionów kraju i zagranicy
- Cel strategiczny 2. Rozwój ośrodków akademickich w powiecie cieszyńskim dysponujących nowoczesnymi kierunkami kształcenia zbieżnymi z potrzebami zrównoważonego rozwoju regionu
- Cel strategiczny 3. „Powiat cieszyński, powiatem ludzi wykształconych i mobilnych na rynku pracy”

Turystyka, promocja, sport i organizacje pozarządowe

- Cel strategiczny 1. Stworzenie z turystyki istotnej gałęzi rozwoju gospodarczego
- Cel strategiczny 2. Wykorzystanie promocji jako ważnego narzędzia stymulującego rozwój turystyki
- Cel strategiczny 3. Stworzenie optymalnych warunków do uprawiania sportu i rekreacji na terenie śląska cieszyńskiego
- Cel strategiczny 4. Rozwój sektora obywatelskiego jako ważnego elementu harmonijnego rozwoju śląska cieszyńskiego

Kultura

- Cel strategiczny 1. Umożliwienie powszechnego dostępu do kultury mieszkańcom śląska cieszyńskiego oraz edukacji regionalnej, artystycznej i kulturalnej
- Cel strategiczny 2. Zachowanie i kultywowanie lokalnych tradycji oraz ochrona krajobrazu kulturowego śląska cieszyńskiego

- Cel strategiczny 3. Identyfikacja i promocja charakterystycznych walorów kulturowych śląska cieszyńskiego

Ochrona środowiska

- Cel strategiczny 1. Poprawa jakości życia mieszkańców powiatu cieszyńskiego. Zwiększanie atrakcyjności powiatu cieszyńskiego jako miejsca osiedlania się i lokowania inwestycji

Promocja i ochrona zdrowia

- Cel strategiczny 1. Wydłużenie życia, poprawa zdrowia i jakości życia mieszkańców oraz ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu
- Cel strategiczny 2. Zapewnienie wysokiego standardu świadczeń zdrowotnych

Spójność społeczna

- Cel strategiczny 1. Dostosowanie form udzielanego wsparcia do rzeczywistych potrzeb mieszkańców powiatu cieszyńskiego

Przedsiębiorczość

- Cel strategiczny 1. Poprawa warunków sprzyjających rozwojowi przedsiębiorczości i tworzeniu nowych miejsc pracy
- Cel strategiczny 2. Utworzenie rady biznesu wspierającej inicjatywy gospodarcze

Współpraca transgraniczna

- Cel strategiczny 1. Optymalizacja układu komunikacyjnego oraz sprawnego systemu ruchu granicznego
- Cel strategiczny 2. Stworzenie systemu koordynującego wspólne działania w różnych dziedzinach życia gospodarczego, w tym polityki inwestycyjnej
- Cel strategiczny 3. Stworzenie systemu koordynującego w obszarze ochrony środowiska i zarządzania kryzysowego
- Cel strategiczny 4. Stworzenie systemu koordynującego wspólne działania w sferze społecznej

Należy podkreślić, że *Strategia rozwoju miasta Ustroń na lata 2022-2030* to dokument w pełni realizujący i wpisujący się w zapisy nadrzędnych dokumentów planistycznych województwa śląskiego. Gwarantuje to realizację spójnej polityki z poziomu lokalnego zarządzania rozwojem. Prezentowany dokument został opracowany zgodnie z wszystkimi przytoczonymi dokumentami strategicznymi, co zapewnia na etapie realizacji osiągnięcie efektu synergicznego.

3. OSI w strategii rozwoju województwa a zakresem planowanych działań gminy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „obszary strategicznej interwencji określone w strategii rozwoju województwa, o której mowa w art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2019 r. poz. 512, 1571 i 1815 oraz z 2020 r. poz. 1378), wraz z zakresem planowanych działań (Art. 10e. 1. 6) Ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378).

Zgodnie z uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego nr VI/24/1/2020 z dnia 19 października 2020 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”, zdefiniowano, że obszary strategicznej interwencji (OSI) mieszczą się w dwóch wymiarach: funkcjonalnym oraz tematycznym. OSI, w których uwzględniony na poziomie planistycznym został Ustroń, zostały przedstawione poniżej.

Przy tworzeniu polityki rozwojowej coraz większą uwagę zwraca się na organizację działań rozwojowych na zidentyfikowanych **obszarach funkcjonalnych**, wyznaczonych według określonych kryteriów przestrzennych oraz społeczno-gospodarczych. W związku z czym w województwie śląskim wyznaczono OSI w ujęciu funkcjonalnym z punktu widzenia organizacji procesów rozwojowych oraz podstawowych typów ośrodków osadniczych.

OSI w ujęciu funkcjonalnym

Pierwszy typ OSI w ujęciu funkcjonalnym tworzą tzw. subregiony. Zdefiniowano je w pierwszej Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego uchwalonej w dniu 25 września 2000 r. W nowym okresie programowania UE 2022-2030 subregiony będą odpowiadały miejskim obszarom funkcjonalnym (MOF), dla których przewidziano wsparcie w ramach instrumentu Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych (ZIT). Subregiony zorganizowane są wokół miejskich ośrodków węzłowych, dla których wyznaczono bezpośrednie otoczenie funkcjonalne, a które także poprzez dyfuzję procesów rozwojowych poprzez lokalne ośrodki rozwoju, oddziałują na rozwój pozostałych terytoriów. Zgodnie z tym podziałem województwo śląskie dzieli się na cztery subregiony: północny (o powierzchni 3 049 km²), południowy (2 354 km²), centralny (5 577 km²) i zachodni (1 353 km²). Ustroń należy do subregionu południowego, którego centrum jest Aglomeracja Bielska.

Subregion południowy na regionalnym poziomie planistycznym charakteryzowany jest z punktu widzenia następujących, głównych potencjałów:

1. Położenie przygraniczne; rozwijająca się współpraca transgraniczna.
2. Infrastruktura transportowa stwarzająca możliwości dostępu do nowych terenów inwestycyjnych.
3. Wysoka atrakcyjność inwestycyjna.

4. Silnie rozwijająca się nowoczesna gospodarka ośrodka aglomeracyjnego.
5. Duży potencjał kulturowy i turystyczny.
6. Występowanie obszarów o wysokich walorach środowiskowych i krajobrazowych.
7. Wysoki poziom przedsiębiorczości mieszkańców.

Jednocześnie główne wyzwania rozwojowe zostały zdefiniowane jako:

1. Rozwój współpracy na rzecz tworzenia atrakcyjnych produktów turystycznych.
2. Rozwój i integracja wysokiej jakości infrastruktury turystycznej.
3. Podniesienie jakości drogowych powiązań wewnętrznych i zewnętrznych, w tym również dróg pieszych i rowerowych.
4. Poprawa jakości środowiska w szczególności powietrza i wód powierzchniowych.
5. Poprawa bezpieczeństwa powodziowego oraz przeciwdziałanie skutkom suszy.
6. Rozwój pasażerskiego transportu zbiorowego, w tym zintegrowanego systemu transportu, również na obszarze peryferyjnie położonych obszarów wiejskich.

Wskazane poziomy w zakresie potencjałów, ale i potrzeb rozwojowych odpowiadają identyfikowanym potrzebom na poziomie lokalnym. Podkreślić należy, iż MOF Subregionu południowego stanowić będzie jedno z podstawowych narzędzi do realizacji polityki rozwojowej Ustronia.

OSI w ujęciu tematycznym

W Strategii Rozwoju Województwa zidentyfikowano 5 OSI w ujęciu tematycznym przyporządkowanych do dwóch grup: OSI konkurencyjne i OSI problemowe. Z uwagi na złożoność analizowanych zjawisk OSI zostały wyznaczone w oparciu o syntetyczne mierniki, pozwalające na jak najbardziej zbliżone do rzeczywistości zobrazowanie występujących procesów. Zidentyfikowane OSI to:

1. OSI konkurencyjne
 - a. obszary cenne przyrodniczo,
 - b. ośrodki wzrostu.
2. OSI problemowe
 - a. gminy tracące funkcje społeczno-gospodarcze,
 - b. gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza,
 - c. gminy w transformacji górniczej.

Ustroń przynależy do Obszaru OSI – obszary cenne przyrodniczo. Został wyznaczony w oparciu o udział scalonej powierzchni cennej przyrodniczo w powierzchni całej gminy. Walory przyrodnicze miasta zostały ocenione w pięciostopniowej skali na poziomie IV – wysokie walory przyrodnicze. Wśród kluczowych wyzwań dla obszarów funkcjonujących w ramach OSI wskazano:

1. Ochronę różnorodności biologicznej i georóżnorodności,

2. Poprawę stosunków wodnych i ochrona siedlisk wodno-błotnych na obszarach chronionych,
3. Zwiększenie drożności korytarzy ekologicznych.

Jako istotne wskazano również programowanie i prowadzenie na tych terenach zrównoważonej polityki rozwoju, godzącej interesy ochrony przyrody z rozwojem gospodarczym tych obszarów, ukierunkowanym na wykorzystanie lokalnych potencjałów.

Przynależność do OSI – obszary cenne przyrodniczo należy traktować jako szansę dla zachowania unikalnego charakteru środowiska naturalnego w mieście, wsparcie procesów związanych z poprawą jakości powietrza w Ustroniu, i co za tym idzie dalszy rozwój oferty turystycznej miasta bazującej na turystyce medycznej, w tym sanatoryjnej oraz turystce aktywnej.

Ustroń wpisuje się również w OSI problemowe – gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza. W ramach tego OSI Ustroń został przypisany do I obszaru problemowego, mianowicie gmin, w których wystąpiło przekroczenie jednego dowolnego wskaźnika jakości powietrza. Wyzwaniem dla tego typu obszarów będzie m.in.:

1. ograniczenie niskiej emisji,
2. rozbudowa sieci ciepłowniczej,
3. generowanie i wdrażanie innowacji, które mają na celu ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko.

Poniżej przedstawiono kierunki działania zawarte w strategii „Śląskie 2030”, które realizowane będą na zidentyfikowanych obszarach strategicznej interwencji, w które wpisuje się Ustroń:

Obszary cenne przyrodniczo

Cel strategiczny A

- Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości w obszarze turystyki oraz usług czasu wolnego wykorzystujących atrakcje i potencjały lokalne.
- Rozwój istniejących i tworzenie nowych produktów turystycznych oraz wzmacnianie marek terytorialnych, w tym poprzez rozwój infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej.

Cel strategiczny B

- Podniesienie jakości i poprawa dostępu do oferty i infrastruktury kultury, sportu, rekreacji i turystyki umożliwiającej wszechstronny rozwój mieszkańców.

Cel strategiczny C

- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.

- Poprawa jakości wód i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi, w tym wspieranie wdrażania rozwiązań w zakresie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w zlewni, ochrony przeciwpowodziowej i przeciwdziałania skutkom suszy.
- Wsparcie działań zmierzających do zachowania i odtwarzania bio-i georóżnorodności, w tym ochrona obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, leśnych i korytarzy ekologicznych.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
- Wsparcie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.

Cel strategiczny D

- Rozwijanie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i międzyregionalnej, w tym w pasie Polski południowej oraz z miastami Ostrawą i Żyliną.
- Wsparcie działań podnoszących jakość systemu planowania i wdrażania na poziomie regionalnym i lokalnym.
- Wsparcie rozwoju zróżnicowanych i wysokiej jakości usług publicznych dostępnych dla wszystkich mieszkańców regionu.
- Ochrona, promocja oraz podnoszenie atrakcyjności miejsc i obiektów o wartości historycznej, symbolicznej, architektonicznej, przyrodniczej, stanowiących „wizytówki” regionu.

Gminy z problemami środowiskowymi w zakresie jakości powietrza

Cel strategiczny A

- Wsparcie zdolności firm do generowania i wdrażania innowacji oraz nowoczesnych rozwiązań technologicznych, w tym tworzenie i implementacja usług i technologii medycznych.
- Wsparcie sektorów tradycyjnych w zakresie podnoszenia ich konkurencyjności m.in. poprzez unowocześnienie procesów technologicznych, poprawę bezpieczeństwa pracy, ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwój zasobów ludzkich.

Cel strategiczny B

- Podniesienie jakości infrastruktury placówek ochrony zdrowia (w szczególności w obszarach deficytowych) oraz podniesienie jakości obsługi pacjentów, w tym wykorzystanie nowoczesnych technologii.

- Aktywna profilaktyka i zapewnienie kompleksowości usług medycznych, w szczególności w zakresie chorób cywilizacyjnych i wynikających ze zmian demograficznych.
- Promocja aktywnego i zdrowego stylu życia.

Cel strategiczny C

- Wspieranie wdrożenia i egzekwowania rozwiązań poprawiających jakość powietrza.
- Podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców i kształtowanie postaw proekologicznych.
- Rozwój proekologicznej infrastruktury wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii elektrycznej i ciepła, w tym rozwój OZE.
- Wspieranie rozwiązań ograniczających niską emisję, w tym poprawa standardu energetycznego zabudowy mieszkaniowej i budynków użyteczności publicznej.
- Wsparcie rozwoju zintegrowanego, zrównoważonego i niskoemisyjnego transportu w miastach i ich obszarach funkcjonalnych oraz obszarach wiejskich, w szczególności transportu zbiorowego.
- Zapewnienie dostępu do sieci poprzez budowę i modernizację infrastruktury komunalnej.

Cel strategiczny D

- Rozwój instrumentów oraz współpracy na rzecz monitorowania procesów rozwoju.

5. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Rozdział odnosi się do *przepisu* wskazującego, że strategia rozwoju gminy określa w szczególności „model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy (Art. 10e. 1. 4) zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378).

Sieć osadnicza

Ustroń jest jedną z najstarszych osad Śląska Cieszyńskiego, pierwsze wzmianki o nim pochodzą z początku XIV wieku. Do lat 70-tych XVIII wieku Ustroń był osadą pastersko-rolniczą. Po rozpoznaniu złóż rudy żelaza osada stała się dużym ośrodkiem hutnictwa żelaza i przemysłu maszynowego. Rozwój hutnictwa w Ustroniu ściśle wiąże się z jego dzisiejszym charakterem uzdrowiskowym. W XIX wieku odkryto właściwości lecznicze wody podgrzewanej bogatym w związki siarki żużlem wielkopieczowym. Przy dobrych warunkach klimatycznych spowodowało to popularyzację Ustronia jako miejscowości uzdrowiskowej. Po odkryciu pokładów borowiny i źródeł wód żelazistych powstał Zakład Kąpieli Borowinowych, w którym zaczęto przeprowadzać zabiegi lecznicze. W 1956 r. Ustroń otrzymał prawa miejskie, a w 1967 r. otrzymał status uzdrowiska. W latach sześćdziesiątych rozpoczął się gwałtowny rozwój Ustronia jako miasta uzdrowiskowo-wypoczynkowego. Rozpoczęła się budowa dużego kompleksu wypoczynkowego w Jaszowcu oraz dzielnicy leczniczo-rehabilitacyjnej Zawodzie: powstał szpital reumatologiczny, domy leczniczo-rehabilitacyjne (tzw. „piramidy”) oraz zaplecze sportowo-rekreacyjne i usługowo-gastronomiczne. W latach dziewięćdziesiątych nastąpił gwałtowny rozwój budownictwa jednorodzinnego oraz prywatyzacja wielu domów wczasowych.

Infrastruktura transportowa

Główną infrastrukturę transportową w Ustroniu tworzą drogi:

- droga wojewódzka DW 941 relacji Wisła – Skoczów jako droga główna ruchu przyspieszonego w północnej części oraz droga główna w południowej części miasta,
- drogi powiatowe klasy: głównej, zbiorczej i lokalnej,
- drogi gminne zapewniające dojazd do posesji.

W celu usprawnienia systemu komunikacji drogowej miasta oraz odciążenia centrum miasta od ruchów tranzytowych zaplanowano m.in. budowę:

- drogi średnicowej centrum miasta łączącej ulicę Cieszyńską z ulicą Katowicką z wykorzystaniem istniejącego odcinka łączącego ulice Partyzantów i A. Brody,
- drogi zbiorczej odciążającej ulicę Lipowską w rejonie Lipowca usprawniająca powiązania drogowe Ustronia z Brenną,

- kontynuację obwodnicy miasta po zachodniej stronie linii kolejowej przy granicy administracyjnej z Wisłą,
- nowego ciągu drogowego łączącego ul. Źródlaną z ul. Szpitalną.

Sieć kolejową w Ustroniu tworzy drugorzędna linia kolejowa nr 191. Jest to linia jednotorowa znaczenia państwowego relacji Goleszów-Wisła Głębce. Na terenie gminy znajduje się jedna stacja kolejowa Ustroń oraz dwa przystanki kolejowe: Ustroń-Zdrój i Ustroń Polana.

Układ komunikacyjny w mieście uzupełniają drogi rowerowe i wyciągi linowe. Ustroń znajduje się na trasie wielu pierwszorzędnych i drugorzędnych szlaków rowerowych:

- nr 12 - „Trasa Beskidzka” (Wadowice – Bielsko-Biała – Ustroń),
- nr 13 - trasa łącząca Rybnik z Beskidem Śląskim,
- nr 123 - Nierodzim – Brenna,
- nr 124 - Skoczów – Goleszów – Ustroń.

Całoroczne wyciągi linowe służące przemieszczaniu się turystów i narciarzy, znajdują się w kompleksach: „Czantoria” oraz „Palenica”. Wskazuje się na możliwość realizacji całorocznej kolei linowej (od rejonu ulicy Sanatoryjnej do rejonu ulicy Mickiewicza) w celu zwiększenia powiązań obszaru uzdrowskiego z centrum miasta.

Ustroń zlokalizowany jest w pobliżu głównego europejskiego szlaku komunikacyjnego północ-południe, w sąsiedztwie największego na południu Polski przejścia granicznego Cieszyn Boguszowice (20 km). Ustroń jest pierwszym ośrodkiem turystycznym na szlaku Beskidu Śląskiego posiadającym połączenia komunikacyjne z innymi ośrodkami tego typu: Wisłą, Istebną, Brenną, Szczyrkem.

Infrastruktura techniczna

Ustroń zasilany jest w energię elektryczną napowietrzną linią 110 kV relacji Skoczów-Wisła z odczepem w kierunku Trzyńca poprzez Główny Punkt Zasilania zlokalizowany w centrum miasta. Dostawa energii do mieszkańców odbywa się poprzez stacje transformatorowe siecią napowietrzną, a w centralnej części miasta siecią kablową.

Zaopatrzenie miasta w gaz odbywa się w oparciu o gazociąg wysokiego ciśnienia Świętoszówka – Skoczów poprzez stacje redukcyjno-pomiarowe I i II stopnia. Istniejący przesył gazu pokrywa zapotrzebowanie mieszkańców. Dla terenów z istniejącą zabudową przyjmuje się konieczność remontów i modernizacji układu. Dla terenów zurbanizowanych zakłada się budowę nowej sieci.

Na terenie Ustronia brak scentralizowanego systemu ciepłowniczego. Lokalnie występują systemy ciepłownicze dla zespołów budynków, szczególnie wielorodzinnych. Indywidualne kotłownie opalane są paliwami stałymi, ciekłymi bądź gazem.

Zielona infrastruktura

Położenie Ustronia na pograniczu dwóch odmiennych jednostek geomorfologicznych, reprezentujących Karpaty oraz Kotliny Podkarpackie, w miejscu rozcięcia tych jednostek doliną Wisły powoduje, że ukształtowanie terenu jest bardzo urozmaicone. Północną i środkowo-zachodnią część miasta obejmuje fragment Pogórza Śląskiego. Południowa i wschodnia część Ustronia położona jest w obrębie Beskidu Śląskiego. Obrzeże południkowo ułożonej doliny Wisły tworzy od strony wschodniej masyw Równicy (884 m n.p.m.), natomiast od strony zachodniej masyw Czantorii. Górotwór Czantorii przewyższa dolinę o ponad 500 m, a szczyt Wielkiej Czantorii stanowi zarazem najwyższą kulminację (995 m n.p.m.).

Teren miasta w całości położony jest w górnej części zlewni Małej Wisły. Przez Ustroń przepływa rzeka Wisła, która wypływa spod szczytu Baraniej Góry. Na sieć hydrograficzną w rejonie miasta oprócz Wisły składa się wiele krótkich potoków górskich oraz kilka potoków o charakterze podgórskim. Gleby na terenie Ustronia powstały na podłożu ciężkim, a w obrębie stożka napływowego Wisły nieco lżejszym. Obszar korzystny dla prowadzenia działalności rolniczej to część północna miasta – dzielnica Lipowiec, która ma sprzyjające ukształtowanie terenu oraz zwarte kompleksy wartościowych gleb.

Lasy na terenie Ustronia stanowią obszary o wyjątkowej wartości przyrodniczej. Zajmują obszar 2 682 ha, co stanowi 45% powierzchni miasta. Lasy oprócz zachowania różnorodności biologicznej pełnią funkcję ochrony zasobów wodnych – stanowią naturalny zbiornik retencyjny zasilający rzekę Wisłę oraz są zabezpieczeniem przeciwoerozyjnym stromych zboczy górskich. Z uwagi na ogromne znaczenie lasów miasta, należących do największych naturalnych bogactw kraju, tereny leśne zostały objęte następującymi formami ochrony przyrody:

- Natura 2000 – Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk „Beskid Śląski” (PLH240005),
- Park Krajobrazowy Beskidu Śląskiego,
- otulina Parku Krajobrazowego Beskidu Śląskiego,
- rezerwat przyrody „Czantoria”.

W celu zachowania zrównoważonego rozwoju miasta należy wykorzystać dolinę rzeki Wisły oraz doliny potoków i cieków wodnych dla kształtowania systemu korytarzy ekologicznych stanowiących wraz z obszarami leśnymi i rolnymi system ekologiczny miasta.

Do ważniejszych zadań miasta w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu należą:

- przeciwdziałanie rozpraszaniu się zabudowy w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych,
- planowanie rozwoju urbanistycznego w zespołach i kompleksach uporządkowanych przestrzennie,
- ochrona przed zabudową terenów stanowiących korytarze ekologiczne,

- zachowanie istniejących i tworzenie nowych zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.

Obszary o kluczowych funkcjach dla rozwoju

Kluczowe dla rozwoju Ustronia jako najważniejszej miejscowości uzdrowiskowo-turystycznej w Beskidach są obszary:

1) Obszar leczenia uzdrowiskowego

Kluczowe dla tego obszaru jest zwiększenie jego dostępności z centrum miasta i doliną Wisły poprzez funkcjonowanie całorocznej kolejki linowej lub innego środka transportu, oraz doprowadzenie ciągów spacerowych i ścieżek rowerowych do obrzeży lewego brzegu rzeki Wisły.

2) Obszary sportowo-rekreacyjne

Rozwój ośrodków sportowo-rekreacyjnych odbywać się powinien poprzez powiększanie i modernizację istniejących już kompleksów: „Czantoria”, „Równica”, „Poniwiec”, „Palenica”. Należy także zwiększyć powiązania funkcji sportowo-rekreacyjnych z miastem Wisła.

3) Obszary rolne

Zachowanie funkcji rolniczej obszarów rolnych powinno następować poprzez zwiększanie arealów gospodarstw rolnych, szczególnie w jednostce strukturalnej Lipowiec, a także poprzez wzrost ilości gospodarstw agroturystycznych z zachowaniem wartości przyrodniczych miasta.

4) Obszary zabudowy mieszkaniowej

Głównym celem rozwoju tych obszarów jest zwiększenie powiązań istniejących i planowanych zespołów mieszkaniowych poprzez stopniową urbanizację terenów położonych pomiędzy ulicą Katowicką a doliną Wisły oraz uzupełnienie struktury osadniczej miasta na pozostałych obszarach. Jednocześnie konieczne jest ograniczenie zabudowy obrzeży drogi nr 941 w celu zachowania wizerunku miejscowości uzdrowiskowo-turystycznej. Budowa nowych zespołów mieszkaniowych powinna następować z uwzględnieniem ich powiązań z układem przestrzeni publicznych miasta, oraz powiązanie z tym układem istniejących „zamkniętych” zespołów mieszkaniowych.

5) Centrum miasta

Kluczowy dla centrum miasta jest rozwój funkcji usługowych o znaczeniu ponadlokalnym i ogólnomiejskim oraz zwiększenie liczby ciągów spacerowych.

6. Wnioski z diagnozy

Rozdział odnosi się do przepisu wskazującego, że „Strategia rozwoju gminy zawiera wnioski z diagnozy, o której mowa w art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 i 2020 oraz z 2020 r. poz. 1378)”, który znajduje się w Art. 10e. 3.

W nawiązaniu do powyżej przywołanych przepisów podmiot opracowujący projekt strategii rozwoju, jest zobowiązany do przygotowania diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej. Innymi słowy zasadnicza część strategii składa się z informacji odwołujących się do zagospodarowania przestrzennego (rozdział 5.) oraz wniosków w ramach poczynionych analiz społeczno-gospodarczo-ekonomicznych. Całość diagnozy strategicznej została umieszczona w Załączniku nr 1 Diagnoza sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Przytoczone poniżej wnioski odnoszą się do analizy *desk research* oraz wyników badań społecznych.

1. Demografia

Sytuacja demograficzna miasta Ustroń do 2019 r. była korzystna, jednak w 2020 r. liczba mieszkańców zmniejszyła się i wyniosła 15 989 osób. Sytuacja ta zgodnie z prognozami GUS będzie się pogłębiała. Na terenie miasta obserwuje się względnie stałe, następujące zjawiska demograficzne. Pierwszym z nich jest ujemny przyrost naturalny (na poziomie -83 w 2020 r.), czyli stale obserwowana przewaga liczby zgonów nad narodzinami. Drugim jest dodatnie saldo migracji (na poziomie 27 w 2020 r.), co potwierdza atrakcyjność osiedleńczą gminy. Można przyjąć, iż miasto Ustroń w przeciwieństwie do wielu pozostałych samorządów ma narzędzie do przeciwdziałania przynajmniej części negatywnych trendów demograficznym. Inwestowanie w wysoką jakość życia i podwyższanie atrakcyjności osiedleńczej, funkcje uzdrowiskowe i turystyczne to czynniki, na które lokalne władze mają realny wpływ. Może to przyczynić się do ograniczenia skutków obserwowanego procesu starzenia się lokalnej społeczności, którego dynamika jest znacznie wyższa niż w przypadku powiatu cieszyńskiego czy województwa śląskiego. Odsetek mieszkańców Ustronia w wieku 65 i więcej w 2020 r. wyniósł aż 23,6%, gdzie dla powiatu wartość ta wyniosła 18,3%, a województwa – 19,8%.

	Główne potencjały	Wysoki poziom atrakcyjności osiedleńczej pociągający za sobą migracje na obszar gminy.
	Główne potrzeby	Ubytek liczby mieszkańców w 2020 r. Ograniczenie współczynnika obciążenia demograficznego osobami starszymi. Zapewnienie dostępności instytucji i przestrzeni miejskich dla osób starszych oraz ze specjalnymi potrzebami.

2. Rynek pracy

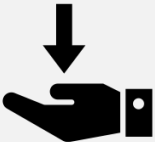
Sytuacja na lokalnym rynku pracy jest w Ustroniu znacznie bardziej korzystna niż ma to miejsce w powiecie cieszyńskim czy województwie śląskim. W szczególności liczba pracujących na 1000 mieszkańców dla Ustronia w 2020 r. wynosząca 332 osoby jest o ponad 50 osób wyższa niż ma to miejsce w województwie i również wyraźnie wyższa niż w powiecie. W związku z niewystarczającymi zasobami na miejscu, widoczna jest zdecydowana nadwyżka osób, które dojeżdżają do Ustronia, do pracy (badanie GUS, 2016). Wymaga to podejmowania aktywności ze strony lokalnych przedsiębiorców, którzy ściągają, zwłaszcza w zakresie prac sezonowych, również pracowników z zagranicy, głównie z Ukrainy. O dobrej sytuacji na rynku pracy w okresach przeszłych świadczy również spadające bezrobocie (o 18,3% w latach 2016-2020) oraz poprawiająca się sytuacja kobiet na rynku pracy (w 2020 r. stanowiły 57% odsetka liczby pracujących ogółem). Jednocześnie jednak odnotowywany jest systematyczny spadek ogólnej liczby pracujących w mieście. W 2020 r. pracowało w Ustroniu 5 306 osób, względem 2016 r. jest to spadek o 11,7%. Zaznaczyć tu należy, iż pandemia COVID-19 ma znaczny, negatywny wpływ na lokalną gospodarkę. Wiąże się to przede wszystkim z funkcjonowaniem na terenie miasta branż szczególnie dotkniętych obostrzeniami wprowadzanymi w ramach przeciwdziałania pandemii, w tym branż związanych z turystyką i usługami okołoturystycznymi. Obecnie sytuacja ta ma niewielki wpływ na rynek pracy, co w dużej mierze jest powiązane z różnymi narzędziami wsparcia dotyczącymi utrzymania miejsc pracy, jakie zaoferowano przedsiębiorcom. Stopa bezrobocia w powiecie cieszyńskim w latach 2016-2020 zmniejszyła się z 6,1% do 5,5%. Taki ubytek jest pozytywnym zjawiskiem, jednak wciąż poziom ten jest wyższy niż osiągany przez województwo śląskie, dla którego stopa bezrobocia w 2020 r. wyniosła 4,9%. Jednocześnie przypuszczać można, iż sytuacja na rynku pracy może się pogorszyć, co w dużej mierze zależy od tempa ograniczenia pandemii, jak również sytuacji gospodarczej w kraju.

	Główne potencjały	Liczba pracujących jest znacznie wyższa niż ma to miejsce w powiecie cieszyńskim czy regionie śląskim.
		Ustroński rynek pracy ma charakter ponadlokalny. Ustroń to miasto, do którego do pracy dojeżdżają mieszkańcy z całego powiatu cieszyńskiego.
	Główne potrzeby	Przeciwdziałania negatywnym skutkom pandemii COVID, zwłaszcza odczuwalnymi w branży turystycznej i okołoturystycznej.
		Obserwowane jest zmniejszanie liczby pracujących (o 11,7% w latach 2016-2020), co może mieć wpływ na rozwój lokalnej gospodarki oraz dochody lokalnego samorządu.

3. Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Podobnie jak w całej Polsce, sytuacja socjalna mieszkańców Ustronia poprawia się, czego odzwierciedleniem jest, co roku niższa liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności. W latach 2016-2020 wskaźnik ten zmniejszył się z 386 do 306 osób. Jednocześnie widoczne szczególnie w tym dziale jest systematyczne starzenie się lokalnej społeczności. Wzrasta liczba działań, które muszą być podejmowane dla seniorów, poprzez zapewnienie wsparcia finansowego, opiekuńczego itp. Jednocześnie na poziomie świadczonych porad medycznych zauważyć można ich znaczący wzrost, co również związane jest najprawdopodobniej ze wzrastającą liczbą seniorów. W 2020 r. na terenie miasta udzielono 83 180 porad, jest to wzrost o 13% względem 2016 r. Porównując dane z powiatu cieszyńskiego (4 378 porad) oraz województwa śląskiego (4 158 porad) należy stwierdzić, iż liczba porad na 1000 mieszkańców w Ustroniu (5 202 porady) jest zdecydowanie wyższa.

Zauważyć również należy, iż bezrobocie w mieście, ze względu na bardzo niski poziom, nie generuje problemów społecznych.

	Główne potencjały	Poprawiająca się sytuacja socjalna mieszkańców miasta.
		Sprawnie działający i reagujący system wsparcia dla osób potrzebujących.
	Główne potrzeby	Starzenie się lokalnej społeczności, co wymaga dostosowania oferty pomocowej oraz medycznej miasta do potrzeb seniorów oraz osób ze szczególnymi potrzebami. Rozbudowa systemu dziennego oraz całodobowego wsparcia dla seniorów, co znacząco podwyższy koszty funkcjonowania systemu pomocy społecznej.
		Stworzenie i zapewnienie długofalowego wsparcia dla osób dotkniętych zdrowotnie, rodzinie, społecznie pandemią COVID-19.

4. Przedsiębiorczość

Przedsiębiorczość w Ustroniu ma bogate tradycje i bardzo mocną bazę. W ostatnich latach można zaobserwować niewielki wzrost liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON. W 2016 r. było ich 2 454, z kolei do 2020 liczba podmiotów zwiększyła się do 2 487. W przeliczeniu na liczbę 1 000 mieszkańców, to poziom przedsiębiorczości jest w mieście Ustroń (156 podmiotów) znacznie wyższy niż ma to miejsce w powiecie cieszyńskim (116 podmiotów) oraz województwie śląskim (110 podmiotów). Lokalne firmy w Ustroniu to zarówno niewielkie organizacje, ale też korporacje obsługujące rynek krajowy czy światowy jak np.: Mokate SA czy Kubala sp. z o.o. Analiza przedsiębiorstw zgodnie z klasyfikacją PKD 2007 wskazuje dodatkowo na znaczny udział w lokalnej gospodarce podmiotów z branży kreatywnej (2 pozycja w mieście pod względem liczebności) oraz turystycznej (3 miejsce). Jako bardzo rozwinięty należy uznać cały sektor usług zdrowotnych i pomocy społecznej (4 miejsce). Warto zwrócić uwagę, iż ostatni z wymienionych w dużej części obsługuje turystów. Potraktowanie go łącznie z branżą turystyczną wprost pokazuje na rosnącą dominację turystyki medycznej w Ustroniu. Jako miejscowość o charakterze kuracyjnym, miasto zawsze opierało swój rozwój na tym sektorze, wydaje się, że jego znaczenie dalej rośnie w mieście. Warto tu zwrócić uwagę, że w Ustroniu dalej kontynuowane są również tradycje przemysłowe, a liczba podmiotów z sekcji przetwórstwo przemysłowe to 189 firm (w 2020 r.).

W ostatnich latach, z wyjątkiem 2018 r., liczba nowozarejestrowanych firm w Ustroniu była wyższa niż liczba podmiotów, które zaniechały działalności. Sytuacja ta jednak w związku z pandemią COVID-19 zmienia się. Branża turystyczna, właściwie w całości, została szczególnie dotknięta ograniczeniami wynikającymi z konieczności przeciwdziałania pandemii. Będzie to miało znaczący negatywny wpływ na jej funkcjonowanie, a w wypadku części podmiotów oznaczać będzie ich likwidacje.

	Główne potencjały	Wysoki poziom przedsiębiorczości lokalnej społeczności.
		Wysoki poziom, zróżnicowanie branż w lokalnej gospodarce oraz wielkości funkcjonujących podmiotów, w tym firmy o znaczeniu europejskim.
		Rozwinięty sektor turystyki medycznej i branż kreatywnych.
	Główne potrzeby	Zapewnienie dopływu wykwalifikowanych kadr pracowników.
		Zapewnienie wsparcia dla podmiotów dotkniętych pandemią COVID-19, w tym zapewnienie wsparcia przed przejęciami lokalnych firm przez podmioty zewnętrzne.

5. Ochrona środowiska i infrastruktura sieciowa

Za wyjątkiem sieci wodociągowej miasta, Ustroń wyróżnia się w zakresie rozwoju infrastruktury sieciowej (poniżej 80% odsetka mieszkańców korzystających). Zasluguje to na podkreślenie ze względu na charakter miejscowości – wysoki poziom lesistości oraz położenie w obrębie Beskidu Śląskiego. Rozwój infrastruktury w takim terenie jest zdecydowanie trudniejszy i bardziej kosztochłonny. Tym czasem dla przykładu 90,4% mieszkańców miasta korzysta z sieci kanalizacyjnej, gdy w powiecie cieszyńskim jest to 74,5% a w województwie śląskim 62,5%. Ze względu na rozproszony charakter zabudowy uznać należy, iż rozwój infrastruktury sieciowej będzie uzupełniany już tylko punktowo.

Dane dotyczące wykorzystania różnych mediów oraz związane z odpadami, wskazują wprost na zwiększanie się świadomości ekologicznej mieszkańców miasta. Nieznacznie rośnie zużycie wody w przeliczeniu na jednego mieszkańca, w ciągu zaledwie kilku lat wzrosło z 33,0 m³ (w 2016 r.) do poziomu 35,7 m³ (w 2020 r.). Jednocześnie rośnie liczba odpadów zbieranych selektywnie w mieście, choć w tym zakresie są gminy w powiecie cieszyńskim osiągające lepsze rezultaty. W latach 2017-2020 liczba odpadów komunalnych zebranych selektywnie zwiększyła się z 2 397 t. do 4 043 t. Widoczny jest zatem przyrost rzędu 40,7%. Wzrost świadomości ekologicznej powinien zostać wykorzystany w zakresie prowadzenia aktywnej polityki prowadzącej do poprawy stanu środowiska naturalnego, w tym przede wszystkim jakości powietrza, powiązanej z koniecznością wymiany źródeł ciepła w mieszkalnictwie jednorodzinnym.

Wielkim potencjałem miasta są występujące na jego obszarze tereny zielone – lesistość w mieście kształtuje się na poziomie 45,4%, a udział obszarów prawnie chronionych to blisko połowa jego powierzchni. Jest to z jednej strony olbrzymi potencjał bezpośrednio wpływający na jakość przestrzeni miasta, a co za tym idzie na jakość życia. Jednocześnie, z drugiej strony samo prowadzenie polityki przestrzennej jest w Ustroniu szczególnie trudne i wymaga pogodzenia różnych interesów miasta, firm jak i mieszkańców.

	Główne potencjały	Wysoki poziom rozwoju infrastruktury sieciowej, w tym w szczególności gazowej, co umożliwia zmianę źródeł ciepła w mieszkalnictwie indywidualnym.
		Rosnąca świadomość ekologiczna mieszkańców.
		Olbrzymi potencjał środowiskowy, wyrażany poziomem lesistości oraz powierzchnią obszarów chronionych.
	Główne potrzeby	Podjęmowanie inicjatyw w zakresie ochrony środowiska naturalnego, w tym w szczególności w zakresie jakości powietrza, co ma bezpośredni wpływ na jakość życia mieszkańców. Planowanie przestrzenne zapewniające pogodzenie interesów różnych aktorów lokalnego życia społecznego i gospodarczego.

6. Budżet

Zarówno dochody miasta na jednego mieszkańca, jak i wydatki od 2016 r. stopniowo wzrastały, co pokrywa się z trendem ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym. W przypadku dochodów w przeliczeniu na 1 mieszkańca Ustroń w 2020 r. uzyskał wynik równy 6 136 zł i można mówić o wzroście 21,3% względem 2016 r. Wydatki na jednego mieszkańca od 2016 r. zwiększyły się o 32,7% i w 2020 r. wyniosły 6 949 zł. Zauważa się, że w 2020 roku wartość wydatków ogółem zaczęła przewyższać wartość dochodów o 13 mln zł. Wynika to z faktu, iż nastąpił tamtego roku znaczny wzrost poniesionych wydatków. Warto nadmienić, iż jeszcze w 2019 r. budżet gminy Ustroń osiągał 1,9 mln zł nadwyżki. W budżecie rośnie udział dochodów własnych samorządu. W latach 2016-2020 wzrost ten wyniósł blisko 10 mln zł. Za bazowe w zakresie dochodów własnych uznać należy przede wszystkim podatek od dochodów od osób fizycznych (około 35% udział) i podatek od nieruchomości (ponad 26% udział). Zmienne te pokazują, iż w najbliższej przyszłości w związku z pandemią COVID-19 dochody własne samorządu mogą spadać. Może mieć na nie wpływ wzrost bezrobocia (tym samym zmniejszenie dochodów mieszkańców, a co za tym idzie również odprowadzanego podatku) oraz trudności lokalnych firm, co może rzutować na płacony przez nie podatek od nieruchomości.

Struktura wydatków miasta Ustroń pokrywa się z tendencją obserwowaną w całym kraju. Kluczowymi działami, w których wydatkuje się największe kwoty są: oświata i wychowanie (ponad 26% budżetu) oraz rodzina (około 20%). Te dwie pozycje odpowiadają łącznie za blisko 46% wydatków budżetowych miasta. Podkreślić należy, iż działy te są w większości realizowane jako zadania powierzone samorządowi przez administrację rządową.

	Główne potencjały	Rosnący udział w budżecie dochodów własnych.
		Dynamicznie rosnący udział dochodu gmin na 1 mieszkańca (w latach 2016 – 2020 o 1 309 zł tj. do poziomu 6 136 zł).
	Główne potrzeby	Wysoki udział w wydatkach budżetowych działów: oświata i wychowanie oraz rodzina, do których miasto systematycznie dopłaca ze względu na niewystarczające finansowanie z poziomu rządowego.
		Zagrożenie zmniejszenia się dochodów własnych ze względu na wzrost bezrobocia oraz trudną sytuację rynkową lokalnych firm, co jest efektem pandemii COVID-19.

7. Edukacja i kultura

Ustroń dysponuje rozbudowaną siecią szkół, przedszkoli oraz żłobkiem. Usługi te świadczone są w ramach systemu publicznego, jak i w prywatnych jednostkach. Podkreślić, należy iż Ustroń jest jedną z trzech gmin w powiecie, która dysponuje własnym żłobkiem. Odsetek dzieci do lat 3 objętych tą formą opieki jest w Ustroniu (11,8%) wyższy niż ma to miejsce w powiecie (8,1%), ale niższy niż w regionie (12,1%). Pomimo tego wraz z rosnącą presją szybszego powrotu matek na rynek pracy, jak również zmianami społecznymi zauważyć należy, iż wskaźnik ten nie jest wysoki. Za rozwinięty należy uznać system wychowania przedszkolnego. Na jedno miejsce w przedszkolu przypada obecnie mniej niż jedno dziecko. Ponieważ jednak Ustroń jest ponadlokalnym rynkiem pracy wolne miejsca w przedszkolach oferowane są mieszkańcom innych gmin. Kolejnym czynnikiem świadczącym o rozwoju oferty edukacyjnej jest współczynnik skolaryzacji, który kształtuje się na poziomie 115%. Oznacza, to że szkołach podstawowych co najmniej 15% stanowią uczniowie niezameldowani w Ustroniu. Popularność ustrońskich szkół podstawowych wynika przede wszystkim z wysokiego poziomu nauczania, co potwierdzają znacząco wyższe wyniki osiągnięte przez uczniów w odniesieniu do ich rówieśników w powiecie oraz województwie.

Warto tu odnieść się również do udziału mieszkańców Ustronia w życiu kulturalnym. Ze względu na charakter turystyczny miasta jest to trudne, ponieważ takie zmienne jak liczba imprez kulturalnych czy liczba ich uczestników w dużym stopniu dotyczą turystów. Natomiast liczba wypożyczeń księgozbioru w bibliotekach publicznych jeszcze do 2019 r. rosła. Zaczęła zmniejszać się dopiero w 2020 r. zapewne za sprawą pandemii COVID-19. Obserwuje się również spadek udziału czytelników w lokalnej społeczności, mimo iż w porównaniu do powiatu cieszyńskiego czy regionu utrzymuje się on na relatywnie wysokim poziomie.

	Główne potencjały	Rozwinięta sieć przedszkoli i szkół świadczących usługi edukacyjne i wychowawcze na wysokim poziomie.
		Utrzymujący się wysoki poziom uczestnictwa mieszkańców Ustronia w kulturze.
	Główne potrzeby	Rozwój systemowych rozwiązań w zakresie opieki nad dziećmi w wieku od 0 do 3 lat.
		Konieczność dostosowania w zakresie dostępności oferty i instytucji kultury w mieście.

8. Turystyka

Turystyka stanowi ważną gałąź gospodarczą Ustronia. Co więcej pasmo Beskidu Śląskiego stanowi jeden z bardziej atrakcyjnych turystycznie regionów kraju.

Analizując dynamikę ruchu turystycznego oraz wykorzystanie i stan bazy noclegowej w Ustroniu należy zauważyć, że większość z analizowanych wskaźników w ostatniej dekadzie wykazywała trend wzrostowy. Sytuacja zaczęła się zmieniać wraz z wybuchem pandemii w 2020 r. Porównując rok 2015 do roku 2020 liczba hoteli zmniejszyła się o jeden i finalnie wyniosła 8. Dynamiczny wzrost w latach 2016-2019 dotyczył także turystów polskich i zagranicznych korzystających z noclegów. W badanym czasookresie liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym wzrosła aż o 17%. Jednak w 2020 r. nastąpił gwałtowny spadek i liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym zmniejszyła się z 32 975 do 13 494 (ubytek o 59%).

Rynek usług turystycznych i okołoturystycznych jest branżą, która najbardziej ucierpiała w wyniku pandemii COVID-19. Dane wskazują niestety na dynamiczne zmiany zachodzące w sektorze turystyki. Przede wszystkim zwraca uwagę znaczny spadek dochodów miasta z opłaty uzdrowskiej z pułapu 2,965 mln zł na 1,914 mln zł. Kolejne obostrzenia oraz zamknięcie obiektów turystycznych przemodelowało sposoby wypoczynku turystów, zmuszając ich do wyjazdów jednodniowych. Może to sprawić iż, sektor gospodarki będzie wymagał szczególnego wsparcia w najbliższych latach.

	Główne potencjały	Posiadanie przez Ustroń statusu uzdrowiska i położenie w paśmie Beskidu Śląskiego stanowiącego jeden z najbardziej atrakcyjnych turystycznie regionów kraju.
		Rozwinięty sektor usług turystycznych, okołoturystycznych oraz medycznych w mieście.
		Masyw Czantorii, jako ważny element rozwoju turystyki w mieście, który znajduje się pod kontrolą spółki komunalnej.
	Główne potrzeby	Przeciwdziałania skutkom pandemii COVID-19 dla branży turystycznej i okołoturystycznej w mieście.
		Zrównoważony rozwój terenów rekreacyjnych oraz infrastruktury turystycznej skutecznie kanalizujących i pozwalających na zarządzanie ruchem turystycznym.
		Rozwój ekologicznego, publicznego transportu zbiorowego.

7. Analizy SWOT wraz z identyfikacją głównych wyzwań rozwojowych

Analiza SWOT jest podstawowym narzędziem umożliwiającym diagnozowanie obecnej sytuacji danego podmiotu w kontekście planowania jego dalszego rozwoju. Jako główne zalety tej metody należy wskazać:

- generowanie z otoczenia szans rozwoju oraz zagrożeń hamujących rozwój gminy, szczególnie w kontekście efektywnego wykorzystania lokalnego potencjału,
- diagnoza bliższego oraz dalszego otoczenia gminy,
- określenie mocnych punktów oraz wskazania jej słabych stron pod kątem zasobów,
- poznanie otoczenia konkurencyjnego.

Mocne strony Miasta Ustroń

STRENGTHS

Wysoki poziom atrakcyjności osiedleńczej pociągający za sobą migracje na obszar gminy.
Wysoki udział pracujących w lokalnej społeczności.
Ustroń jest ponadlokalnym, atrakcyjnym rynkiem pracy z wyraźną przewagą osób przyjeżdżających nad wyjeżdżającymi do pracy.
Wysoka aktywność zawodowa wśród kobiet kształtująca się na podobnym poziomie jak wśród mężczyzn.
Poprawiająca się sytuacja socjalna mieszkańców miasta, wyrażająca się zmniejszaniem liczby osób i rodzin korzystających z systemu opieki społecznej.
Sprawnie działający i reagujący system wsparcia dla osób potrzebujących, obsługiwany przez podmioty publiczne oraz organizacje pozarządowe.
Wysoki poziom przedsiębiorczości lokalnej społeczności (wyższy niż średnio w powiecie czy województwie).
Wysoki poziom zróżnicowania branż w lokalnej gospodarce oraz wielkości funkcjonujących podmiotów, w tym firmy o znaczeniu europejskim.
Rozwinięty sektor turystyki medycznej i branż kreatywnych.
Pozytywne saldo nowo rejestrowanych przedsiębiorstw w stosunku do wykreślanych.
Wysoki poziom rozwoju infrastruktury sieciowej, zwłaszcza kanalizacyjnej.
Olbrzymi potencjał środowiskowy, wyrażany poziomem lesistości oraz powierzchnią obszarów chronionych.
Rosnący udział w budżecie dochodów własnych.
Rozwinięta sieć przedszkoli i szkół świadczących usługi edukacyjne i wychowawcze na wysokim poziomie, co potwierdza wysoki wskaźnik skolaryzacji i bardzo dobre wyniki w teście ósmoklasisty (znacznie powyżej wyników w powiecie i województwie).
Posiadania jedyne w powiecie, skutecznie działającego TBS.
Utrzymujący się wysoki poziom uczestnictwa mieszkańców Ustronia w kulturze.
Spadek liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz osób korzystających z zasiłku celowego.
Spadek liczby rodzin objętych pomocą społeczną.

Słabe strony Miasta Ustroń

WEAKNESSES

Wzrastający współczynnik obciążenia demograficznego osobami starszymi.

Utrzymujący się od lat ujemny przyrost naturalny.

Wzrost liczby świadczeń na rzecz usług opiekuńczych – starzenie się społeczeństwa.

Niewystarczająco dostosowana przestrzeń publiczna dla osób starszych i ze specjalnymi potrzebami.

Obserwowany spadek liczby pracujących w mieście.

Brak wykwalifikowanych kadr pracowników dla lokalnych pracodawców.

Wysoki udział w wydatkach budżetowych działów oświata i wychowanie oraz rodzina, do których miasto systematycznie dopłaca ze względu na niewystarczające finansowanie z poziomu rządowego.

Niewystarczający system rozwiązań w zakresie opieki nad dziećmi w wieku od 0 do 3 lat.

Niewydolny, wymagający zmian układ komunikacyjny w centrum miasta.

Rosnąca liczba turystów dojeżdżających do miasta własnymi autami.

Znaczna liczba dni w roku, w których odnotowywane są przekroczenia wskaźników określających jakość powietrza.

Brak rozwiązań systemowych w zakresie małej retencji oraz ogólnie gromadzenia i wykorzystywania wód opadowych.

Szanse dla Miasta Ustroń

OPPORTUNITIES

Atrakcyjne położenie oraz dobre połączenie komunikacyjne (drogowe, kolejowe).

Rozwój turystyki, w tym turystyki medycznej oraz różnych form turystyki aktywnej.

Unikalny stan środowiska naturalnego i wysoki poziom lesistości.

Wzrost świadomości zdrowotnej i mody na zdrowy sposób życia w Polsce.

Możliwość czerpania zasobów z bogatej kultury Beskidów.

Stale wzrastający poziom otrzymywanych dotacji, które pozyskuje gmina ze źródeł zewnętrznych.

Uwzględnienie Ustronia w Obszarze Strategicznej Interwencji Województwa Obszary cenne przyrodniczo (poziom IV).

Przynależność do Subregionu Południowego i możliwość współdziałania w ramach Aglomeracji Beskidzkiej.

Możliwość współdziałania w ramach gmin Beskidzkiej 5, Śląskiego Związku Gmin i Powiatów oraz Stowarzyszenia Gmin Uzdrowiskowych RP.

Identyfikowanie miasta z dużymi, międzynarodowymi i krajowymi markami: Mokate, Kubala, Ustronianka, Polsko-Amerykańskie Kliniki Serca.

Rosnąca świadomość ekologiczna mieszkańców.

Zagrożenia dla Miasta Ustroń

T H R E A T S

Postępujące starzenie się społeczności gminy.

Negatywny wpływ pandemii COVID-19 na lokalną gospodarkę, opierającą się w dużej mierze na turystyce.

Zagrożenia cywilizacyjne dla utrzymania wysokiej jakości środowiska naturalnego.

Konieczność dostosowania oferty pomocowej oraz medycznej miasta do potrzeb seniorów oraz osób ze szczególnymi potrzebami.

Rozbudowa systemu dziennego oraz całodobowego wsparcia dla seniorów, co znacząco podwyższy koszty funkcjonowania systemu pomocy społecznej.

Zagrożenie zmniejszenia się dochodów własnych ze względu na wzrost bezrobocia oraz trudną sytuację rynkową lokalnych firm, co jest efektem pandemii COVID-19.

Konieczność ponoszenia przez gminę większych kosztów w związku z pogarszającą się sytuacją zdrowotną mieszkańców.

Przejmowanie lokalnych firm, osłabionych przez pandemię, przez podmioty zewnętrzne.

Konieczność dostosowania w zakresie dostępności oferty i instytucji kultury w mieście.

II Założenia planistyczne

8. Wizja i misja rozwoju

Wizja i misja w świetle przepisów to nieobligatoryjne elementy strategii rozwoju. W ramach dokumentu zdecydowano się na umieszczenie tych zapisów jako elementu, który z jednej strony wprowadza się do poziomu planów strategicznych i operacyjnych, a z drugiej natomiast odnosi się do wyzwań stojących przed miastem Ustroń.

Misja samorządu lokalnego w swojej istocie stanowi zasadę działania, która **określa główne wartości w odniesieniu do wyznaczonych celów strategicznych i kierunków działań**. Misja wyznacza najważniejsze zamierzenia Miasta Ustronia, które koncentrują się w oczywisty sposób na zapewnieniu dobrostanu oraz dobrobytu mieszkańcom. Można stwierdzić, że **misja to nadrzędny cel przyświecający procesowi rozwoju na najbliższe siedmiolecie**. Przy czym misja lokalnego samorządu musiała zostać poddana jedynie niewielkiej korekcie, co wskazuje na kontynuację kierunków, jakie wyznacza sobie lokalny samorząd.

Misja Miasta Ustronia

Ustroń to wiodący ośrodek uzdrowiskowy i turystyczny południowej Polski, utrzymujący wysokie standardy środowiskowe, gwarantujący wysoką jakość życia i dostęp do nowoczesnych usług publicznych, w tym kultury dla wszystkich mieszkańców, jednocześnie tworząc warunki do zrównoważonego rozwoju lokalnej gospodarki i powstawania wysokiej jakości miejsc pracy.

Budując nowy dokument planistyczny odwołujący się m.in. do nowej perspektywy finansowej oraz dostosowując jego kształt do wymogów formalnych, należy podkreślić istotę kreowania wizerunku Ustronia jako miejsca przyjaznego do życia, prowadzenia działalności gospodarczej, rekreacji i spędzania czasu wolnego. Można powiedzieć, że **misją na najbliższe lata jest urzeczywistnianie zrównoważonego rozwoju w praktyce oraz zaspokajanie rosnących potrzeb i aspiracji społecznych**. W tym miejscu, niejako dopełniając treść misji, ale również odnosząc się do wniosków diagnostycznych, warto pokrótce omówić najważniejsze wyzwania strategiczne, które są bardzo istotne w nawiązaniu do sformułowanej w dalszej części rozdziału wizji rozwoju.

W wymiarze społecznym wyzwaniem jest konieczność konstruktywnej odpowiedzi na zmiany demograficzne wpływające na oczekiwania i potrzeby mieszkańców. Wiąże się to z dalszym rozwijaniem sektorowych polityk kierowanych do seniorów, ale również integracji społeczności lokalnej, w tym osób osiedlających się na terenie miasta w ostatnich latach. Jako wyzwanie społeczne należy zdefiniować również stymulowanie kapitału ludzkiego i społecznego. W wymiarze społecznym warto zwrócić uwagę na wzrastające aspiracje mieszkańców, ich rosnącą świadomość ekologiczną i wyraźnie zgłaszane potrzeby związane z podnoszeniem standardu życia, dostępu do specjalistycznych usług medycznych. Kwestią istotną społecznie, którą można zdefiniować również jako wyzwanie obszarowe jest polityka mieszkaniowa, stanowiąca z jednej strony zadanie własne miasta, a z drugiej będąca podstawową potrzebą o socjalno-bytowym charakterze. Co więcej jej zaspokojenie jest elementem wprost związanym m.in. z zagospodarowaniem przestrzennym i polityką w tym obszarze.

W kwestiach gospodarczych podstawowe wyzwanie to wzmacnianie pozycji miasta na rynku turystycznym oraz wykorzystanie jego potencjału gospodarczego. Miasto ma jasno określony profil gospodarczy. Ma status uzdrowiska, ale jednocześnie bogate tradycje w zakresie przedsiębiorczości, może rozwijać turystykę aktywną. Jest ponadlokalnym rynkiem pracy, z ważnym udziałem w gospodarce sektora kreatywnego, usług medycznych. Okres pandemii dla branży turystycznej i okoturystycznej jest szczególnie trudny. Zaplanowane działania mają wesprzeć te branże oraz skupić się na kreowaniu w Ustroniu miejsc pracy wysokiej jakości, odpowiadających aspiracjom mieszkańców Ustronia.

W wymiarze przestrzennym Miasto Ustroń musi podjąć działania związane z ochroną stanu środowiska naturalnego oraz poprawą dostępności komunikacyjnej i transportowej. Ten element bardzo silnie wpływa na kwestie społeczne i gospodarcze, jak również stanowi priorytetowy postulat mieszkańców. Wyzwania przestrzenne to również zrównoważony rozwój wszystkich dzielnic miasta. Wymiar przestrzenny bezpośrednio wiąże się z koniecznością adaptacji do zmian klimatu i ochrony środowiska, poprzez ograniczanie niskiej emisji i odchodzenie od korzystania z paliw stałych, termomodernizację budynków oraz niwelowanie i docelowo likwidację ubóstwa energetycznego. Zagospodarowanie przestrzenne i ochrona zasobów środowiska naturalnego wiąże się również z wyzwaniem ochrony terenów atrakcyjnych przyrodniczo, cechujących się istotną bioróżnorodnością. Wspomniane tereny to walor wykorzystywany przez branżę turystyczną, więc bezpośrednio odnoszący się do obszaru gospodarczego.

Powyższe, dziedzinowe odniesienia do wyzwań strategicznych pozwalają lepiej zrozumieć treść misji. Co więcej, zapisy tworzą dobry, syntetyczny wstęp dla całości zaplanowanej interwencji oraz sformułowanych w dalszej części założeń planistycznych. **Trójdzielny charakter tej struktury**

(odwołanie się do zagadnień społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych) miał odzwierciedlenie wcześniej w diagnozie oraz stanowi również oś narracji w ramach poszczególnych celów strategicznych. Podobnie w przypadku zapisów wizji, która jest projektowanym obrazem Ustronia w roku 2030.

Wizja Miasta Ustronia

Miasto Ustroń poprzez świadczenie nowoczesnych usług publicznych i koordynowane programy sektorowe skutecznie odpowiada i zaspakaja potrzeby mieszkańców. Działania integrujące mieszkańców, w tym poprzez rozwój oferty kulturalnej, przyczyniają się do wzrostu ich aktywności społecznej, zaangażowania w życie ich małej ojczyzny.

Rozwój gospodarczy miasta bazuje na dwóch stabilnych fundamentach. Jednym z nich jest turystyka, rozwijana w ramach statusu uzdrowiska, ale też bazując na unikalnych warunkach naturalnych rozwija się turystyka aktywna. Drugą bazą wzrostu jest przedsiębiorczość mieszkańców Ustronia, duże i małe firmy skutecznie konkurujące na rynku i tworzące atrakcyjne miejsca pracy. W mieście rozwijają się branże kreatywne oraz nowoczesne, innowacyjne usługi medyczne. Rynek pracy tworzy stabilne warunki dla rozwoju i samorealizacji mieszkańców miasta. Ustroń jest dalej ponadlokalnym rynkiem pracy.

Miasto Ustroń to modelowy przykład świadomej i udanej transformacji energetycznej. Efektywna adaptacja do zmian klimatu i wprowadzanie elementów gospodarki obiegu zamkniętego pozwala na budowanie nowego zielonego ładu na terenie miasta.

Dostępność przestrzeni publicznych oraz przyjazne mieszkańcom planowanie przestrzenne buduje wzrastającą jakość życia wszystkich mieszkańców. Miasto jest zintegrowane i spójne wewnętrznie, a zrównoważony rozwój poszczególnych jego części korzystnie wpłynął na relacje wewnętrzne oraz dobrostan wspólnoty mieszkańców.

9. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 1) *cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym* zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym.

Zgodnie z przywołaną treścią ustawy o samorządzie gminnym, **na strategicznym poziomie interwencji obligatoryjnie należy zdefiniować trzy wymiary**. W ujęciu tematycznym tworzą one ramy dla planów strategicznych i operacyjnych. Mimo wskazania konkretnych wymiarów, w obrębie których należy się poruszać, **w ramach procesu planowania strategicznego zapisy te zostały zindywidualizowane do potrzeb, specyfiki oraz istoty kluczowych wyzwań stojących przed samorządem Ustronia**.

Treść rozdziału koncentruje się na wyznaczeniu domen planowania strategicznego i sformułowania na ich bazie celów strategicznych. **O ile domeny planowania strategicznego to wprost wymiary przywołane w ustawie, to cele mają już zdecydowanie indywidualistyczny charakter**. Warto podkreślić, że strategiczny poziom interwencji i tym samym kolejność poszczególnych celów, ma tylko walor porządkujący i nie stanowi priorytetyzacji poszczególnych obszarów, które mają równoważny charakter oraz rangę.

O ile **logika opracowania koncentruje się na przedstawieniu każdego z wymiarów analizy: społecznego, gospodarczego i przestrzennego** w kontekście problemów, potrzeb, potencjałów a następnie w ramach założeń planistycznych celów i konkretnych działań naprawczych, to **treściowo przywołane wymiary (domeny) przenikają się**. Należy podkreślić, że umieszczenie danego zagadnienia w konkretnym obszarze wynika z subiektywnego stanowiska autorów strategii, które zostało rozwinięte w ramach demarkacji i opisów kolejnych szczebli planistycznych (obszarów interwencji, celów strategicznych, kierunków działań i przedsięwzięć). Wspomniane przenikanie jest zjawiskiem naturalnym, którego sztandarowym przykładem jest rewitalizacja mocno osadzona w tematyce społecznej, ale również gospodarczej i przestrzennej.

Wyznaczone w rozdziale cele strategiczne odwołują się do obligatoryjnych wymiarów stanowiących domeny planowania strategicznego, które przedstawiono na poniższej grafice.

W ślad za powyższym, kluczowa jest demarkacja tematyczna każdego z obszarów. **Kwestie społeczne** odwołują się kompleksowo do usług publicznych oraz sektorowych polityk kierowanych do **poszczególnych grup mieszkańców** takich jak seniorzy, młodzież, osoby z niepełnosprawnościami czy też środowiska zagrożone marginalizacją. Ponadto **obszar społeczny to również mieszkalnictwo, rewitalizacja oraz zapewnienie atrakcyjnej oferty** kulturalnej, sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej oraz związanej z rozwijaniem inicjatyw mających na celu wzmacnianie kapitału ludzkiego i społecznego. Na poziomie idei można stwierdzić, że obszar społeczny ma na celu wzmacnianie wspólnoty mieszkańców zamieszkujących Ustroń w duchu komunitarianizmu oraz solidaryzmu społecznego.

Obszar gospodarczy koncentruje się na tworzeniu warunków do rozwoju gospodarczego co jest związane ze stymulowaniem przedsiębiorczości, wspieraniem funkcji turystycznych i okołoturystycznych oraz rozbudowywaniem i modernizacją infrastruktury sieciowej i technicznej. Gospodarka jako dziedzina wsparcia, odwołuje się również do pokrewnych elementów takich jak rynek

pracy powiązany z obszarem społecznym, czy też kwestiami planowania przestrzennego, które są ważne w odniesieniu do oczekiwań potencjalnych inwestorów. Ze względu na fakt, że realny wpływ na gospodarkę koncentruje się na budowaniu klimatu proinwestycyjnego ważne są działania o charakterze marketingowym i promocyjnym, odwołującym się jednocześnie do zagadnień turystycznych i turystyki jako branży podstawowej, zwłaszcza w zakresie turystyki medycznej oraz różnych form turystyki aktywnej. Warto podkreślić, że interwencja infrastrukturalna w zasadniczej części znajduje się w wymiarze przestrzennym, natomiast w odniesieniu do gospodarki ma charakter jedynie wspomagający.

Wymiar przestrzenny interwencji odnosi się do całości zagadnień z zakresu planowania przestrzennego i narzędzi bezpośrednio z nim związanych. **Wątek przestrzeni jest istotny jako budujący ramy dla rozwijania poszczególnych funkcji miasta: tych centrotwórczych, turystycznych, komunikacyjnych, mieszkaniowych, rekreacyjno-sportowo-wypoczynkowych, środowiskowych oraz związanych ze świadczeniem usług publicznych.** Innymi słowy należy podkreślić, że wymiar przestrzenny strategii to tworzenie ram planistycznych oraz konkretna interwencja infrastrukturalna, związana z budowami, przebudowami i modernizacjami układu funkcjonalnego i komunikacyjnego gminy i miasta. Warto wyróżnić jako obszar kluczowy środowisko naturalne, które w zakresie transformacji energetycznej i adaptacji gminy do zmian klimatu stanowi obszar strategicznej interwencji (OSI) na podstawie decyzji samorządu lokalnego.

Przytoczona demarkacja pozwala na umiejętne poruszanie się na poziomie poszczególnych zapisów planistycznych. Warto zarysować również ich logikę i hierarchię. Poniżej w formie piramidy umieszczono wszystkie elementy budujące trzon interwencji w ramach strategii.

Kierunki działań to przypisane celom strategicznym konkretne plany operacyjne, które każdorazowo tworzą katalogi przedsięwzięć, wiązek zadań, projektów czy planów rozwojowych. **Na poziomie**

operacyjnym zdefiniowano również OSI. Są one pewnym wycinkiem tematycznym, który ma kluczowe znaczenie rozwojowe. W rozdziale 11. wskazuje się zakres OSI w sensie wpisywania się w ustalenia na poziomie strategicznym oraz uzupełnia się je skonkretyzowanymi zapisami, które powinny być zrealizowane w najbliższym okresie planistycznym. **Ponadto w ramach katalogu kierunków działań wyszczególnione będą działania o kluczowym, priorytetowym znaczeniu dla rozwoju gminy.** Obok OSI ten element będzie wskazywał na rangę części planowanych zamierzeń inwestycyjnych.

Na potrzeby zbudowania kompleksowej interwencji planistycznej sformułowano trzy cele strategiczne, które z jednej strony budują ramy dla logiki zaplanowanej strategii rozwoju, a z drugiej natomiast są przyczynkiem do rozpoczęcia wdrażania tematycznego scenariusza rozwoju. Mając na uwadze przejrzystość prezentowanych treści, każdy z celów został przypisany do konkretnego wymiaru interwencji.

Społeczny	1.	Ustroń dla mieszkańców - wsparcie rozwoju silnej wspólnoty lokalnej	
Gospodarczy	2.	Ustroń dla gospodarki - rozwój funkcji gospodarczych i turystycznych Ustronia	
Przestrzenny	3.	Ustroń dla środowiska – adaptacja miasta do zmian klimatu	

10. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 2) kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych; zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym

W rozdziale zaprezentowano poziom operacyjny strategii, bazujący na wyznaczeniu konkretnych kierunków działań przypisanych celom strategicznym.

Ponadto, **każdy z kierunków działań został scharakteryzowany w kontekście ustaleń diagnostycznych, które nadają mu istotną rangę.** Zgodnie z przepisami, każdy kierunek działań został zdefiniowany w kontekście oczekiwanych rezultatów. Katalog wskaźników rezultatu zawiera rozdział 13. opracowania.

Wymiar społeczny

Cel strategiczny 1.

Ustroń dla mieszkańców - wsparcie rozwoju silnej wspólnoty lokalnej

Pierwszy z celów strategicznych składa się z sześciu kierunków działań. Jeden z nich ma specjalny status - stanowi obszar strategicznej interwencji. Wszystkie z wymienionych działań oraz przedsięwzięć, które się w nich zawierają, stanowią odpowiedź na potrzeby mieszkańców oraz postulaty podnoszenia jakości życia w mieście. Osiągnięcie silnej wspólnoty lokalnej jest warunkowane wspieraniem inicjatyw społecznych i obywatelskich poprzez mechanizmy współzrządzenia, ale również standaryzację i dalszą profesjonalizację usług świadczonych przez samorząd lokalny, które stanowią jego zadania własne. Miasto Ustroń jest zaawansowane, jeżeli chodzi o prowadzenie polityk sektorowych, takich jak senioralna, ale wymagają one dalszego wzmocnienia.

Kierunek działania 1.

Rozwój budownictwa komunalnego

Zakres

1. Rozwinięcie oferty rynku mieszkaniowego na terenie Ustronia, w szczególności:
 - a. Kompleksowa przebudowa budynku przy ul. Daszyńskiego 54
 - b. Kompleksowa przebudowa budynku przy ul. Konopnickiej 20
2. Budowa budynków z lokalami mieszkalnymi w ramach TBS oraz wdrażanie nowych rozwiązań prawnych

Kierunek działania 1.	Rozwój budownictwa komunalnego
Rekomendacje strategiczne	87,1% mieszkańców biorących udział w badaniu oceniło Ustroń jako dobre miejsce do życia (odpowiedzi tak i raczej tak). Atrakcyjność osiedleńcza miasta podkreśla wysoki poziom migracji do miasta. Sytuacja ta jest korzystna dla miasta, jednocześnie tworząc przed lokalnym samorządem konieczność prowadzenia aktywnej polityki mieszkaniowej, która pozwoli osobom młodym, jak również potrzebującym wsparcia na funkcjonowanie na rynku nieruchomości. Ustroń od lat inwestuje w mieszkalne lokale komunalne, w tym socjalne. Działania te będą kontynuowane w kolejnych latach.

Kierunek działania 2.	Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych dla mieszkańców o różnych potrzebach
Zakres	1. Poprawa poziomu bezpieczeństwa odczuwanego przez mieszkańców: a. Rozwój sieci monitoringu wizyjnego Doposażenie Straży Miejskiej w sprzęty służące do wykrywania zagrożeń związanych z ochroną środowiska. 2. Zapewnienie nowoczesnego i sprawnego systemu zarządzania kryzysowego 3. Wzmacnianie usług publicznych w obszarze edukacji: a. Podnoszenie jakości i efektywności kształcenia oraz atrakcyjności nauczania b. Realizacja systemowych projektów edukacyjnych c. Doposażenie placówek oświatowych d. Rozszerzenie oferty edukacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej, szczególnie w obrębie kompetencji kluczowych, przedsiębiorczości oraz kompetencji miękkich e. Rozwijanie oferty zajęć pozalekcyjnych, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów szczególnie uzdolnionych 4. Poprawa skomunikowania i rozwijanie systemu transportu publicznego: a. Rozwijanie elektromobilności b. Wzmacnianie transportu intermodalnego c. Działania na rzecz poprawy komunikacji międzygminnej d. Zapewnienie większej liczby autobusów oraz dostosowania godzin ich kursowania 5. Wspieranie działań profilaktycznych, w tym programów edukacyjnych i promocji zdrowia 6. Realizacja działań w zakresie rozwiązywania problemów społecznych zgodnie z zapisami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Ustroń, w tym m.in.: a. Stworzenie sprawnego systemu wsparcia dla osób starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych b. Podnoszenie świadomości społeczeństwa o potrzebach i problemach ludzi starszych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych c. Stworzenie osobom starszym, niesamodzielnym i niepełnosprawnym warunków do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej d. Tworzenie warunków do rozwoju zawodowego oraz przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu e. Wykorzystanie instrumentów ekonomii społecznej w procesie włączania osób wykluczonych na rynek pracy f. Zapewnienie bezpieczeństwa socjalnego oraz stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju

Kierunek działania 2.	Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych dla mieszkańców o różnych potrzebach
Rekomendacje strategiczne	Zintegrowane działania profilaktyczne i edukacyjno- wychowawcze Jakość usług publicznych ma kluczowe znaczenie dla odbioru funkcjonowania miasta przez mieszkańców. W większości usługi publiczne oceniane są w Ustroniu jako dobre. Pewne deficyty wskazywane są w innych obszarach. Warto wskazać na konieczność kontynuowania działań skierowanych do dzieci w okresie szkolnym. Wysoka jakość kształcenia jest wprost pochodną licznych projektów realizowanych w tym obszarze. Do utrzymania oferowanej wysokiej jakości konieczna jest kontynuacja. Ważnym deficytem wskazywanym przez mieszkańców jest ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych (71,6% badanych). Jest to, jak można przypuszczać pochodną starzenia się lokalnej społeczności, która wymaga wsparcia przez wyspecjalizowanych lekarzy, ale również rozwoju turystyki medycznej, której konsekwencją jest zwiększenie liczby osób przyjezdnych, korzystających na miejscu z usług medycznych.
Kierunek działania 3.	Kreowanie gminy jako atrakcyjnego miejsca do życia i spędzania czasu wolnego
Zakres	1. Rozwijanie oferty kulturalnej dla wszystkich grup społecznych: a. Wspieranie działalności kulturalnej organizacji pozarządowych działających na terenie miasta b. Animowanie oferty kulturalnej na terenie całego miasta, w tym dzielnic peryferyjnych c. Rozwój oferty i doposażanie instytucji kultury w Ustroniu zwłaszcza w ramach Miejskiego Domu Kultury "Prażakówka" oraz Miejskiej Biblioteki Publicznej d. Tworzenie i rozwijanie przestrzeni dla działalności artystycznej i kulturalnej e. Wspieranie działań na rzecz dziedzictwa kulturowego, uczestnictwa w kulturze i kultywowanie tradycji, w tym poprzez aktywne działania MUZEUM USTRONSKIEGO im. Jana JAROCKIEGO 3. Rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej i jej promocja wśród mieszkańców poprzez aktywną współpracę z klubami sportowymi: a. Rozwijanie współpracy z organizacjami społecznymi i sportowymi b. Tworzenie i rozwijanie przestrzeni aktywnego wypoczynku, sportu i rekreacji 4. Tworzenie warunków atrakcyjnego spędzania wolnego czasu przez dzieci, młodzież i dorosłych
Rekomendacje strategiczne	58,5% respondentów nie jest zadowolona z dostępności infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, co trzeci badany oczekuje zwiększenia dostępu do miejsc spędzania wolnego czasu – placów zabaw, skwerów itp. Mieszkańcy miasta wprost deklaruje wzrastające oczekiwania w stosunku do samorządu. Mają one charakter aspiracyjny i należy je przyjąć jako element funkcjonującej zmiany społecznej i wzrostu poziomu rozwoju. Jednocześnie warto tu zwrócić uwagę, że samorząd ponosi w tym zakresie duże nakłady. Z infrastruktury rekreacyjnej korzystają jednak w mieście nie tylko mieszkańcy, ale również turyści, co znacząco ją obciąża.

Kierunek działania 4.	Kompleksowa rewitalizacja
Zakres	Miasto Ustroń jest w trakcie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji do roku 2030 (GPR), będzie on stanowił kontynuację działań zaplanowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Ustroń do roku 2020 przyjętego uchwałą nr XXXIII /403/2017 Rady Miasta Ustroń. W związku z tym, że prace nad GPR trwają w tym miejscu podkreślić można jedynie, iż działania w ramach procesu rewitalizacji, powinny skupić się w ramach wskazanych poniżej podobszarów rewitalizacji: 1. Tereny poprzemysłowe - teren potartaczny to zwarty obszar o charakterystyce poprzemysłowej. W przeszłości tworzył spójną strefę przemysłową wraz ze zlikwidowanymi Zakładami Kuźniczymi w Ustroniu. Od lat 90. XX wieku obszar stopniowo przekształcał się w silnie zurbanizowaną strefę zamieszkania z dominującym budownictwem jednorodzinne. Na terenie znajdują się również dwa wielokondygnacyjne bloki mieszkalne. Centralnym punktem zdelimitowanej przestrzeni jest obszar poprzemysłowy po byłym tartaku, pozostający własnością Miasta. 2. Jaszowiec - stanowiący strefę rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców oraz turystów. Po tym jak w 1967 roku miasto otrzymało status uzdrowiska - zdecydowano o stworzeniu ośrodków wypoczynkowych wraz z infrastrukturą turystyczną i okołoturystyczną w dolinie Jaszowca. W zakresie relacji centrum-peryferie - Jaszowiec stanowi część miasta narażoną na marginalizację ze względu na lokalizację na obrzeżach Ustronia. 3. Rejon stawu kajakowego przy ul. Hutniczej / ul. 3 Maja - rejon stawu kajakowego znajduje się w centrum Ustronia w niedalekiej odległości od Rynku i Ratusza, w silnie zurbanizowanym otoczeniu. Osią, wzdłuż której wyznaczono obszar jest ul. 3 Maja stanowiąca główną arterię komunikacyjną Ustronia – będącą naturalnym przedłużeniem i kontynuacją ul. Ignacego Daszyńskiego. Sam obszar zdekaloryzowanego stawu kajakowego jest pozostałością po jednym z pięciu zbiorników, które od XVIII wieku powstawały dla potrzeb tutejszego przemysłu hutniczo-kuźniczego. 4. Zawodzie Dolne - to część obszaru zdegradowanego, konkretnie osiedla Zawodzie położonego na wschód od rzeki Wisły, na zboczu Równicy. Na Zawodzie znajdują się m.in.: ośrodki wypoczynkowe i sanatoria (charakterystyczne piramidy), bary, restauracje, pijalnia wód, szpital reumatologiczno-rehabilitacyjny oraz liczne kwatery prywatne. Obszar rewitalizacji w wyniku prowadzenia prac diagnostycznych może ulec zmianie. Jednakże, co warto podkreślić wskazane tereny ciągle powinny zostać objęte działaniami rewitalizacyjnymi, jako obciążone kryzysem społecznym, środowiskowym oraz gospodarczym.
Rekomendacje strategiczne	Zasadnym będzie dokonanie aktualizacji przedmiotowej strategii w kontekście tworzenia nowego GPR. Działania te powinny być zintegrowane ze śródkresową ewaluacją przedmiotowego opracowania.

Kierunek działania 5.	Sprawny Urząd
Zakres	1. Rozwój e-administracji: a. Cyfryzacja zasobów gminnych b. Doposażenie sprzętowe UM w kontekście świadczenia usług online c. Wzmocnienie kompetencji kadr i pracowników samorządowych d. Rozpowszechnienie załatwiania spraw online 2. Poprawienie efektywności - współpraca między Urzędem Miasta i jego jednostkami 3. Intensyfikacja współpracy zagranicznej i partnerskiej gminy 4. Wdrażanie nowych standardów i procedur mających na celu usprawnienie funkcjonowania administracji samorządowej
Rekomendacje strategiczne	Działanie jest ukierunkowane na poprawę efektywności oraz dostępności usług świadczonych przez kompleksowo rozumiany samorząd lokalny.

Kierunek działania 6.	Wzmocnienie procesów planowania przestrzennego i ochrony krajobrazu
Zakres	1. Systematyczne wprowadzenie nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarach miasta nie objętych mpzp. 2. Analiza i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na obszarach, na których obowiązują mpzp, jednak ich aktualność straciła odniesienie do rozwijającego się miasta 3. Przyjęcie i wdrożenie uchwały krajobrazowej w mieście 4. Aktywna realizacja działań mających na celu ochronę i promocję dziedzictwa kulturowego Ustronia
Rekomendacje strategiczne	Aktywna realizacji procesów w obszarze planowania przestrzennego jest jednym z obszarów priorytetowych nowej perspektywy.

Kierunek działania 7.	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i zapewnienie równego dostępu do usług publicznych
Zakres	1. Działania na rzecz integracji środowisk lokalnych oraz wzmacniania tożsamości: a. Animowanie aktywności grup nieformalnych oraz inicjatywnych b. Wspieranie podmiotów społeczeństwa obywatelskiego c. Działania na rzecz zwiększania środków przeznaczanych na organizacje pozarządowe d. Outsourcing usług publicznych poprzez zlecanie zadań własnych organizacjom pozarządowym 2. Realizacja polityki senioralnej: a. Współpraca i wspieranie działań Miejskiej Rady Seniorów b. Rozwijanie i wspieranie Uniwersytetu Trzeciego Wieku c. Wspieranie nowych inicjatyw senioralnych d. Wspieranie działań wzmacniających więzi międzypokoleniowe 3. Wzmacnianie kapitału społecznego: a. Rozwijanie i promocja Budżetu Obywatelskiego b. Rozwijanie wolontariatu c. Wspieranie ekonomii solidarnej 4. Animowanie współpracy pomiędzy organizacjami pozarządowymi a sektorem publicznym oraz biznesowym
Rekomendacje strategiczne	Miasto Ustroń ma bogate doświadczenie w zakresie współpracy z podmiotami pozarządowymi. Podejmuje również szereg aktywności skierowanych do lokalnej społeczności. Jednocześnie jednak ta wspólnota zmienia się. Nasilenie procesów migracyjnych, systematyczne osiedlanie się w mieście na stałe osób niezwiązanych od urodzenia z Ustroniem wskazuje na wysoko ocenianą jakość życia, ale również konieczność podejmowania działań na rzecz integracji tej grupy. Jako wymagającą szczególnego zainteresowania wskazać należy seniorów. Dane statystyczne pokazują wprost na systematyczne zwiększanie się tej społeczności. Prowadzenie aktywnej polityki senioralnej z udziałem samych zainteresowanych stanie się w najbliższym okresie ważnym elementem działań lokalnego samorządu.

Wymiar
gospodarczy

Cel strategiczny 2.

Ustroń dla gospodarki - rozwój funkcji gospodarczych i
turystycznych Ustronia

Cel gospodarczy zawiera w sobie trzy wyodrębnione kierunki działań, z czego jeden z nich ma charakter kluczowy. Rozwój gospodarczy to najważniejszy potencjalny kierunek rozwoju dla 53,2% mieszkańców uczestniczących w badaniu ankietowym. Co więcej, 13,1% badanych oczekuje, że gmina będzie otwarta dla turystów poprzez stymulowanie atrakcyjności turystycznej i całej branży traktowanej jako wschodzącą w gminie. Szczególnie jest to warte odnotowania w kontekście dostrzegania potencjału turystycznego przez 15,3% ankietowanych (najczęstsze skojarzenie wskazywane przez mieszkańców w odniesieniu do miasta Ustroń). Ponadto warto podkreślić, że poprawa sytuacji gospodarczej, głównie w kontekście rynku pracy, jest mocno związana z wdrażaniem zintegrowanych działań promocyjnych i marketingowych.

Kierunek działania 8.	Rozwój funkcji uzdrowiskowych i turystycznych
Zakres	1. Ustroński Water System – przedsięwzięcie obejmuje zagospodarowanie stawu kajakowego wraz z budynkiem usługowym, budowę wodnego placu zabaw i budowę tężni solankowej 2. Słoneczne tarasy na Czantorii w Ustroniu – budowa ścieżki przyrodniczej w koronach drzew 3. Ustroński Bike System - budowa i modernizacja oraz uzupełnienie już istniejących zintegrowanych sieci tras rowerowych: a) Oznakowanie i modernizacja nawierzchni na asfaltową istniejących szlaków rowerowych, w tym: • Trasa czerwona (24,4 km w granicach miasta) – Wiśłana Trasa Rowerowa • Trasa niebieska (6,7 km w granicach miasta) – trasa Jaworze-Ustroń-Goleszów • Trasa zielona (3,1km w granicach miasta) – trasa Rybnik – Świerklany – Ustroń b) Rozbudowa systemu łączników tras rowerowych z sąsiednimi gminami przy wykorzystaniu w miarę możliwości terenów pozaleśnych do gminy Brenna, Goleszów oraz gmin czeskich. c) Rozbudowa tras rowerowych w porozumieniu z samorządami po stronie czeskiej. d) Budowa nowych tras rowerowych o zróżnicowanym przeznaczeniu: • Budowa trasy rowerowej nr 604 – Cieszyn - Goleszów- Ustroń- Brenna- Jaworze- Bielsko-Biała • Budowa trasy rowerowej typu singeltrack prawą stroną rzeki Wisły (ul. Nadrzeczna i skarpa od strony Zawodzia) e) Wyznaczenie tras dla rowerów szosowych oraz ich dobre oznakowanie f) Oświetlenie tras rowerowych z zastosowaniem OZE. 4. Budowa trasy nartorolkowej zgodnej z wymogami FIS, wykorzystywanej całorocznie dzięki systemowi naśnieżania oraz skateparku 5. Rozbudowa oferty turystyki aktywnej we współpracy z samorządami czeskimi 6. Budowa oferty wokół infrastruktury turystycznej, w tym rowerowej obejmującej dostęp do: instruktorów, szkoleń, wycieczek, infrastruktury dodatkowej (pomiar czasu, punkty naprawcze) 7. Poprawa zagospodarowania oraz wyposażenia rejonu bulwarów nadwiślańskich poza użytkami ekologicznymi 8. Utworzenie wielofunkcyjnego obiektu obejmujące otwarte sztuczne lodowisko oraz pole do minigolfa 9. Organizacja szeregu wydarzeń sportowych i turystycznych promujących miasto jako miejsce o wyjątkowych warunkach do uprawiania aktywnej turystyki.
Rekomendacje strategiczne	Inwestycje w zakresie infrastruktury turystycznej będą ważnym motorem napędowym lokalnej gospodarki w okresie wychodzenia z pandemii. Ich realizacja wydaje się szczególnie ważna z punktu widzenia budowania pozycji konkurencyjnej Ustronia. Warto tu zaznaczyć, iż prawdopodobnie branżą turystyczną czekają systemowe zmiany, które ocenić będzie można dopiero w ciągu najbliższych lat. W związku z czym w ramach przeglądów strategicznych konieczne jest uzupełnienie OSI 2 o nowe przedsięwzięcia.

Kierunek działania 9.	Wzrost atrakcyjności gospodarczej Ustronia
Zakres	1. Współpraca z przedsiębiorcami i placówkami edukacyjnymi w kontekście przygotowywania merytorycznych kadr, gotowych do podjęcia pracy 2. Rewitalizacja terenów zdegradowanych miasta pod kątem rozwoju funkcji gospodarczych. 3. Tworzenie atrakcyjnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w gminie w zakresie zachęt inwestycyjnych i podatkowych 4. Wspieranie i animowanie współpracy na rzecz budowy innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy, w szczególności dalszego rozwoju branży kreatywnej oraz innowacyjnych usług medycznych 5. Skoordynowanie planowania przestrzennego w ramach MPZP w kontekście stymulowania lokalnej gospodarki 6. Współpraca w zakresie wykorzystywania instrumentów stymulujących przedsiębiorczość i rynek pracy m.in. poprzez narzędzia ekonomii społecznej i solidarnej
Rekomendacje strategiczne	Wśród czynników, które zdaniem mieszkańców nie poprawiły się w ciągu ostatnich 5 lat bardzo często wskazywano na możliwość prowadzenia lub rozwoju działalności gospodarczej – 71,3% - najwyższe wskazanie negatywne - oraz możliwość znalezienia zatrudnienia – 61,9% - trzecie negatywne wskazanie. O ile druga zmienna pokazuje raczej ocenę atrakcyjności miejsc pracy i wyraża również aspiracje, co wysokości zarobków czy ogólnie jakości oferowanych miejsc pracy, o tyle pierwsza podkreśla znaczenie, jakie mieszkańcy przywiązują do warunków prowadzenia działalności. Liczba działających podmiotów gospodarczych, tradycja przedsiębiorczości w mieście są wysokie, co dodatkowo uzasadnia odpowiedzi respondentów. Konieczne jest tu podkreślenie, że warunki do prowadzenia działalności w niewielkiej tylko części zależą od decyzji i działań lokalnego samorządu, jednakże w okresie wychodzenia z obecnego kryzysu gospodarczego, koordynowanie współpracy z lokalnymi firmami, wspieranie ich, będzie ważnym elementem polityki miasta.

Kierunek działania 10.	Marketing terytorialny Ustronia
Zakres	1. Marketing turystyczny a. Wzmacnianie marki Ustronia jako destynacji turystycznej w oparciu o dwa potencjały: statusu sanatorium oraz warunki do uprawiania aktywnej turystyki b. Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności turystycznej c. Promocja turystyczna d. Realizacja kampanii promocyjnej 2. Marketing i promocja gospodarcza a. Prowadzenie zintegrowanych działań promocyjnych i informacyjnych ukierunkowanych na wzrost rozpoznawalności gospodarczej b. Promocja gospodarcza c. Udział w branżowych konferencjach i misjach gospodarczych d. Opracowanie kompleksowej oferty inwestycyjnej 3. Współpraca z sąsiadami w zakresie uzgadniania spójnego kalendarza wydarzeń kulturalnych i turystycznych Opracowanie odrębnego programu rozwoju turystyki w porozumieniu z branżą.
Rekomendacje strategiczne	Ustroń jako miejscowość turystyczna prowadzi regularne działania marketingowe. Warto podkreślić, iż będą one miały jeszcze większe znaczenie w okresie po pandemii COVID-19. Osłabiona kryzysem branża turystyczna będzie mogła zostać wsparta skutecznym marketingiem. Konieczne będzie zwrócenie uwagi na odpowiedzialność podczas pobytu na miejscu i odbudowę poczucia bezpieczeństwa zwłaszcza wśród seniorów odwiedzających Ustroń.

Wymiar
przestrzenny

Cel strategiczny 3.

Ustroń dla środowiska – adaptacja miasta do zmian klimatu

Kwestie środowiskowe i przestrzenne mocno przenikają się z elementami gospodarczymi i społecznymi. Są to czynniki względem siebie komplementarne, co więcej zapisy strategii mają integrować poszczególne postulowane działania. **Trzeci cel strategiczny składa się z czterech kierunków działań. Wśród nich jeden, posiada status obszaru strategicznej interwencji.** Należy podkreślić, że na wymiar środowiskowy i przestrzenny składają się fundamentalne elementy rozwojowe, takie jak problematyka adaptacji do zmian klimatu, skomunikowania, jakość i potrzeby związane z rozwijaniem infrastruktury czy podnoszeniem funkcjonalności przestrzeni publicznej.

Kierunek działania 11.	Adaptacja miasta do zmian klimatu
Zakres	1. Wsparcie procesu wdrażania OZE w gospodarstwach indywidualnych oraz obiektach użyteczności publicznej 2. Wspieranie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza m.in. poprzez wspieranie wymiany indywidualnych źródeł ciepła 3. Termomodernizacja obiektów publicznych 4. Realizacja programów zmierzających do ograniczenia emisyjności lokalnej gospodarki 5. Wspieranie działań zmierzających do zagospodarowania wód deszczowych w obiektach publicznych oraz prywatnych, w tym poprzez wyposażanie nieruchomości w pojemniki do zbierania wody deszczowej, 6. Usprawnienie systemu małej retencji w mieście, w tym poprawa stanu koryt urządzeń wodnych i potoków (dotyczy głównie utrzymywania koryta Młynówki Ustrońskiej i rowów melioracyjnych na terenie miasta) 7. Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu ekologii, w tym kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania 8. Prowadzenie skutecznej polityki w zakresie usuwania na terenie miasta odpadów podrzucanych i niebezpiecznych 9. Opracowania planu adaptacji do zmian klimatu w mieście 10. Dostosowanie procedur i wyposażenia w ramach systemu zarządzania kryzysowego w mieście do zmian klimatu 11. Opracowanie planu ograniczenia niskiej emisji 12. Budowa systemu pomiarów czasu parkowania 13. Budowa systemu dynamicznej informacji na temat wolnych miejsc parkingowych 14. Stworzenie centrum energetycznego dla usług komunalnych 15. Wspieranie mieszkańców i instytucji korzystających z odnawialnych źródeł energii 16. Modernizacja systemu oświetlenia miejskiego 17. Budowa ogólnodostępnej miejskiej infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych (parkingi miejskie, instytucje kultury) 18. Opracowanie i wdrożenie systemu zachęt dla przedsiębiorców i instytucji do instalowania punktów ładowania pojazdów elektrycznych 19. Rozbudowa systemu czujników pomiaru jakości powietrza 20. Prowadzenie akcji usuwania azbestu 21. Wspieranie poprawy systemu gospodarki odpadami w zakresie prowadzonej selektywnej zbiórki, w tym użyczanie kompostowników oraz selektywnego odbioru odpadów biodegradowalnych oraz popiołów 22. Modernizacja i rozbudowa PSZOK wraz ze stacją przeładunkową odpadów komunalnych przy ul. Krzywej w Ustroniu 23. Wymiana taboru śmieciarek do odbioru odpadów komunalnych 24. Zakup zmiatarki drogowej
Rekomendacje strategiczne	Kierunek działania mieści się w ramach ogólnie przyjętego w Europie tzw. „green dealu”, który ma stać się motorem napędowym europejskiej gospodarki po okresie pandemii COVID. Jest również kierunkiem wskazywanym w Strategii Rozwoju Województwa. Jest wreszcie realną potrzebą miasta i mieszkańców. Dokument Strategii podkreśla wagę OSI, jednocześnie należy odnieść się do innych dokumentów programowych miasta jak np.: Program Ochrony Środowiska, Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Ustroń na lata 2021-2025, Program Usuwania Azbestu, Strategia Rozwoju Elektromobilności dla Miasta Ustroń na lata 2020- 2035, które należy traktować jako plany operacyjnej OSI I.

Kierunek działania 12.	Rozwój transportu zbiorowego i modernizacja układu komunikacyjnego w mieście
Zakres	1. Zwiększenie oferty przewozowej (kolej, autobus regionalny) 2. Budowa zintegrowanego pakietu mobilności dla mieszkańców 3. Opracowanie planu transportowego miasta zmieniającego system transportu wewnętrznego 4. Modernizacja przystanków transportu zbiorowego na terenie miasta 5. Zakup autobusów elektrycznych do obsługi lokalnych linii transportu zbiorowego 6. Budowa infrastruktury ładowania autobusów elektrycznych 7. Wdrożenie systemu zarządzania transportem zbiorowym (w tym systemu dyspozytorskiego) 8. Zwiększenie oferty przewozowej lokalnego transportu zbiorowego, w tym obejmującego komunikacją po największych atrakcjach miasta np. zielona linia 9. Budowa systemu dynamicznej informacji pasażerskiej 10. Budowa systemu zbierania danych z pojazdów transportu zbiorowego 11. Budowa systemu pomiarów natężeń ruchu drogowego na skrzyżowaniach i wlotach do miasta 12. Wymiana części miejskiej floty pojazdów na pojazdy zero lub niskoemisyjne 13. Modernizacja i rozbudowa układu komunikacyjnego, w tym między innymi: rozbudowa ul. Folwarcznej, ul. Lipowskiej, ul. Mokrej, ul. Bładnickiej, droga zbiorcza Pod Skarpą, ul. Nadrzeczna, ul. Bernardka 14. Reorganizacja ruchu na odcinku Rynek – bulwary nadwiślańskie
Rekomendacje strategiczne	Organizacja transportu i układu miejskiego jest jednym z kluczowych wyzwań stojącym przed lokalnym samorządem. Warunkuje bowiem utrzymanie wysokiej jakości życia w mieście, obsługę ruchu turystycznego oraz zapewnienie ochrony środowiska naturalnego. Oprócz indywidualnych źródeł ciepła to właśnie samochody są głównym źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza. Rozwiązania w tym zakresie skupiają się na rozwoju transportu zbiorowego oraz przekształcenia go w rozwiązanie bardziej ekologiczne i lepiej zorganizowane na poziomie kosztowym, jak również końcowych użytkowników.

Kierunek działania 13.	Wzmocnienie systemu infrastruktury publicznej
Zakres	1. Ustroński Car-Security System (budowa parkingu przy ul. Kuźniczej, Na Brzegach i ul. 3 Maja wraz z pomieszczeniami usługowymi oraz wdrożenie systemu monitoringu wraz ze stworzeniem całodobowej obsługi monitorującej miasto np. poprzez stworzenie spółdzielni socjalnej) 2. Rozwój i modernizacja systemu sieci kanalizacyjnej (m.in. rejon ul. Łącznej i Bładnickiej; ul. Bernadka, ul. Krzywaniac, ul. Przetnica, ul. Szpitalnej, ul. Kamieniec, ul. Mokra, osiedle Goje, przepompownia w rejonie ul. Wspólnej) 3. Przyłączenie budynków do kanalizacji miejskiej 4. Modernizacja oczyszczalni ścieków 5. Wspieranie poprawy systemu gospodarki wodno-ściekowej na obszarach o rozproszonej zabudowie (oczyszczalnie przydomowe) 6. Termomodernizacja i wykorzystanie energii odnawialnej obiektów użyteczności publicznej, w tym: Żłobek, Miejski Dom Spokojnej Starości 7. Budowa Miejskiej Sieci Światłowodowej 8. Rozbudowa i modernizacja (wymiana na ledowe) oświetlenia ulicznego 9. Modernizacja Kaplicy cmentarnej wraz z otoczeniem 10. Modernizacja i rozwój systemu chodników, kładek, przepustów i ścieżek rowerowych 11. Pozyskanie partnera w procedurze PPP dla budowy basenu
Rekomendacje strategiczne	Ustroń systematycznie inwestuje w infrastrukturę miejską. Wskazane zadania oprócz funkcji świadczenia różnego rodzaju usług dla mieszkańców zostały ujęte także jako uzupełnienie działań proekologicznych np.: rozwój kanalizacji, termomodernizacja obiektów publicznych. Wskazano również działania istotne z punktu widzenia rozwoju usług publicznych, w tym budowę Miejskiej Sieci Światłowodowej.

Kierunek działania 14.	Zrównoważony rozwój miasta i tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych
Zakres	1. Adaptacja i przebudowa pomieszczeń Miejskiej Biblioteki Publicznej 2. Uporządkowanie terenów w okolicy rzeki Wisły (mała architektura, zagospodarowanie terenów zieleni, budowa placów zabaw, w tym plac wodny i linowy, wielofunkcyjnych stref rekreacji) 3. Utworzenie integracyjnych stref rekreacji w dzielnicy Lipowiec 4. Utworzenie integracyjnych stref rekreacji w dzielnicy Poniwiec 5. Utworzenie strefy sportu i rekreacji w dzielnicy Jaszowiec 6. Doposażenie istniejących stref rekreacji i placów zabaw oraz tworzenie nowych 7. Budowa Orlika lekkoatletycznego przy SP 5 8. Rozbudowa boiska do siatkówki plażowej i koszykówki w Hermanicach 9. Remont boiska i budynku go obsługującego w Nierodzimiu 10. Rozbudowa skateparku pod Palenicą
Rekomendacje strategiczne	Dostępność miejsc spędzania wolnego czasu w ciągu ostatnich 5 lat uległa zdaniem mieszkańców znaczącej poprawie – tak odpowiedział 75% badanych (1 miejsce). Jednocześnie rozwój funkcji turystycznych i rekreacyjnych miasta powoduje konieczność dalszego inwestowania w tym obszarze. Zaplanowane działania skupiają się również na zapewnieniu zrównoważonego rozwoju infrastruktury na terenie całego miasta.

11. Obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 3. 7) obszary strategicznej interwencji kluczowe dla gminy, jeżeli takie zidentyfikowano, wraz z zakresem planowanych działań; zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym

Na podstawie powyższych przepisów zdefiniowano obszary strategicznej interwencji, kluczowe dla gminy, obejmujące następujące obszary:

1. Adaptacja miasta do zmian klimatu
2. Rozwój funkcji uzdrowiskowych i turystycznych
3. Kompleksowa rewitalizacja

Poniżej dokonano charakterystyki poszczególnych obszarów.

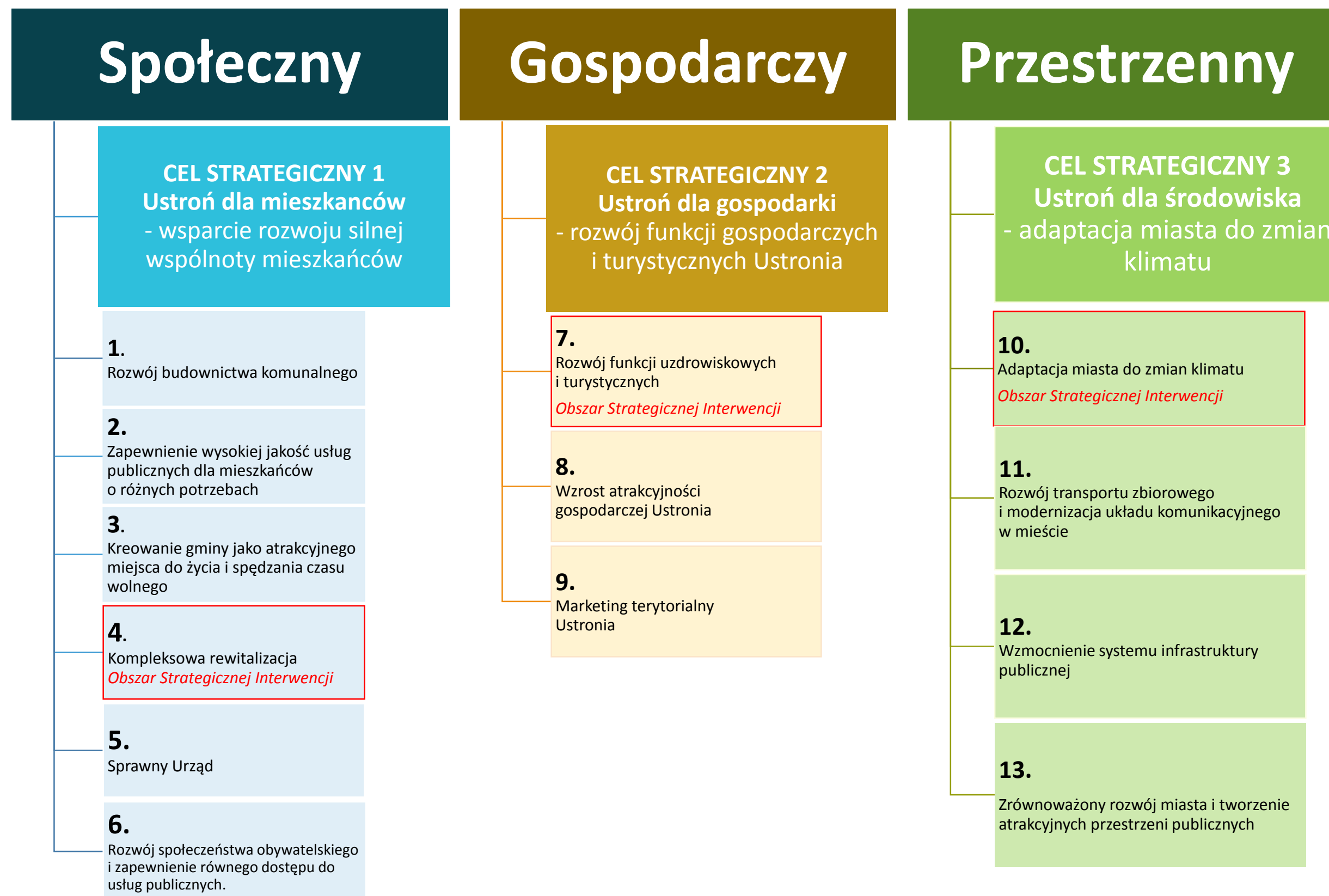
OSI I	Adaptacja miasta do zmian klimatu
Zakres	Ustroń jako miasto wyróżnia wysoka jakość życia, jaką oferuje, bazując przede wszystkim na unikalnym środowisku naturalnym oraz statusie uzdrowiska. Utrzymanie takiego stanu rzeczy wymaga podjęcia działań mających z jednej strony na celu dostosowanie się do zmian klimatu, z drugiej poprawę stanu środowiska naturalnego. W związku z czym w ramach OSI planuje się przeprowadzić szereg, wskazanych poniżej działań. Jednocześnie OSI Zielony Ustroń, wpisuje się w delimitację OSI wskazaną w ramach Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego 2030, gdzie miasto wprost jest wskazywane jako obszar o szczególnych wartościach przyrodniczych. 1. Wsparcie procesu wdrażania OZE w gospodarstwach indywidualnych oraz obiektach użyteczności publicznej 2. Wspieranie działań zmierzających do poprawy jakości powietrza m.in. poprzez wspieranie wymiany indywidualnych źródeł ciepła 3. Termomodernizacja obiektów publicznych 4. Realizacja programów zmierzających do ograniczenia emisyjności lokalnej gospodarki 5. Wspieranie działań zmierzających do zagospodarowania wód deszczowych w obiektach publicznych oraz prywatnych. 6. Usprawnienie systemu małej retencji w mieście, w tym poprawa stanu koryt urządzeń wodnych i potoków 7. Prowadzenie działań informacyjnych, szkoleniowych i edukacyjnych z zakresu kryzysu klimatycznego jego skutków i oddziaływania 8. Prowadzenie skutecznej polityki w zakresie usuwania na terenie miasta odpadów podrzucanych i niebezpiecznych 9. Opracowania planu adaptacji do zmian klimatu w mieście 10. Dostosowanie procedur i wyposażenia w ramach systemu zarządzania kryzysowego w mieście do zmian klimatu 11. Opracowanie planu transportowego miasta 12. Opracowanie dokumentów, planów, programów, których celem strategicznym jest ochrona powietrza 13. Budowa systemu pomiarów natężeń ruchu drogowego na skrzyżowaniach i wlotach do miasta 14. Budowa systemu pomiarów czasu parkowania

OSI I	Adaptacja miasta do zmian klimatu
	15. Budowa systemu dynamicznej informacji na temat wolnych miejsc parkingowych 16. Budowa systemu zbierania danych z pojazdów transportu zbiorowego 17. Budowa systemu dynamicznej informacji pasażerskiej 18. Stworzenie centrum energetycznego dla usług komunalnych 19. Wspieranie mieszkańców i instytucji korzystających z odnawialnych źródeł energii 20. Modernizacja systemu oświetlenia miejskiego 21. Zakup autobusów elektrycznych do obsługi lokalnych linii transportu zbiorowego 22. Budowa infrastruktury ładowania autobusów elektrycznych 23. Wdrożenie systemu zarządzania transportem zbiorowym (w tym systemu dyspozytorskiego) 24. Zwiększenie oferty przewozowej lokalnego transportu zbiorowego 25. Modernizacja przystanków transportu zbiorowego na terenie miasta 26. Budowa ogólnodostępnej miejskiej infrastruktury ładowania pojazdów elektrycznych (parkingi miejskie, instytucje kultury) 27. Opracowanie i wdrożenie systemu zachęt dla przedsiębiorców i instytucji do instalowania punktów ładowania pojazdów elektrycznych 28. Wymiana części miejskiej floty pojazdów na pojazdy zero lub niskoemisyjne 29. Zwiększenie oferty przewozowej (kolej, autobus regionalny) 30. Budowa zintegrowanego pakietu mobilności dla mieszkańców 31. Rozbudowa systemu czujników pomiaru jakości powietrza
Rekomendacje strategiczne	OSI I mieści się w ramach ogólnie przyjętego w Europie tzw. „green dealu”, który ma stać się motorem napędowym europejskiej gospodarki po okresie pandemii COVID-19. Jest również kierunkiem wskazywanym w Strategii Rozwoju Województwa. Jest wreszcie realną potrzebą miasta i mieszkańców. Dokument Strategii podkreśla wagę OSI, jednocześnie należy odnieść się do innych dokumentów programowych miasta jak np.: Program Ochrony Środowiska, Programu Ograniczenia Niskiej Emisji dla Miasta Ustroń na lata 2021-2025, Programu Usuwania Azbestu, Strategia Rozwoju Elektromobilności dla Miasta Ustroń na lata 2020- 2035 które należy traktować jako plany operacyjnej OSI I. Dodatkowo ważnym elementem planowania strategicznej w mieście będzie opracowanie Planu adaptacji do zmian klimatu.

OSI II	Rozwój funkcji uzdrowiskowych i turystycznych
Zakres	Jednym z kluczowych potencjałów Ustronia jest jego status miasta o charakterze uzdrowiskowym. Dzięki tej funkcji miejscowość pełni rolę ważnego ośrodka usług medycznych oraz turystyki medycznej. Dodatkowo uwarunkowania naturalne oraz rozwinięta infrastruktura powoduje możliwość uprawiania w Ustroniu szeregu rodzajów turystyki aktywnej np.: turystyki górskiej, rowerowej, narciarskiej itp. Funkcja turystyczna stanowi ważny element lokalnej gospodarki, wymuszając jednocześnie szereg inwestycji. Wśród kluczowych wskazać należy: 1. Ustroński Water System – przedsięwzięcie obejmuje zagospodarowanie stawu kajakowego wraz z budynkiem usługowym, budowę wodnego placu zabaw i budowę tężni solankowej 2. Słoneczne tarasy na Czantorii w Ustroniu – budowa ścieżki przyrodniczej w koronach drzew 3. Ustroński Bike System - budowa i modernizacja oraz uzupełnienie już istniejących zintegrowanych sieci tras rowerowych: a) Oznakowanie i modernizacja nawierzchni na asfaltową istniejących szlaków rowerowych, w tym: • Trasa czerwona (24,4 km w granicach miasta) – Wiśłana Trasa Rowerowa • Trasa niebieska (6,7 km w granicach miasta) – trasa Jaworze-Ustroń-Goleszów • Trasa zielona (3,1km w granicach miasta) – trasa Rybnik – Świerklany – Ustroń b) Rozbudowa systemu łączników tras rowerowych z sąsiednimi gminami przy wykorzystaniu w miarę możliwości terenów pozaleśnych do gminy Brenna, Goleszów oraz gmin czeskich. c) Rozbudowa tras rowerowych w porozumieniu z samorządami po stronie czeskiej. d) Budowa nowych tras rowerowych o zróżnicowanym przeznaczeniu: • Budowa trasy rowerowej nr 604 – Cieszyn - Goleszów- Ustroń- Brenna- Jaworze- Bielsko-Biała • Budowa trasy rowerowej typu singeltrack prawą stroną rzeki Wisły (ul. Nadrzeczna i skarpa od strony Zawodzia) e) Wyznaczenie tras dla rowerów szosowych oraz ich dobre oznakowanie f) Oświetlenie tras rowerowych z zastosowaniem OZE. 4. Budowa trasy nartorolkowej zgodnej z wymogami FIS, wykorzystywanej całorocznie dzięki systemowi naśnieżania oraz skateparku 5. Rozbudowa oferty turystyki aktywnej we współpracy z samorządami czeskimi 6. Budowa oferty wokół infrastruktury turystycznej, w tym rowerowej obejmującej dostęp do: instruktorów, szkoleń, wycieczek, infrastruktury dodatkowej (pomiar czasu, punkty naprawcze) 7. Poprawa zagospodarowania oraz wyposażenia rejonu bulwarów nadwiślańskich poza użytkami ekologicznymi 8. Utworzenie wielofunkcyjnego obiektu obejmujące otwarte sztuczne lodowisko oraz pole do minigolfa 9. Organizacja szeregu wydarzeń sportowych i turystycznych promujących miasto jako miejsce o wyjątkowych warunkach do uprawiania aktywnej turystyki.
Rekomendacje strategiczne	Inwestycje w zakresie infrastruktury turystycznej będą ważnym motorem napędowym lokalnej gospodarki w okresie wychodzenia z pandemii. Ich realizacja wydaje się szczególnie ważna z punktu widzenia budowania pozycji konkurencyjnej Ustronia. Warto tu zaznaczyć, iż prawdopodobnie branżę turystyczną czekają systemowe zmiany, które ocenić będzie można dopiero w ciągu najbliższych lat. W związku z czym w ramach przeglądów strategicznych konieczne jest uzupełnienie OSI 2 o nowe przedsięwzięcia.

OSI III	Kompleksowa rewitalizacja
Zakres	Miasto Ustroń jest w trakcie opracowania Gminnego Programu Rewitalizacji do roku 2030 (GPR). W związku z tym, że prace nad GPR trwają w tym miejscu podkreślić można jedynie, iż działania w ramach procesu rewitalizacji, powinny skupić się w ramach wskazanych poniżej podobszarów rewitalizacji: 1. Tereny przemysłowe - teren potartaczny to zwarty obszar o charakterystyce przemysłowej. W przeszłości tworzył spójną strefę przemysłową wraz ze zlikwidowanymi Zakładami Kuźniczymi w Ustroniu. Od lat 90. XX wieku obszar stopniowo przekształcał się w silnie zurbanizowaną strefę zamieszkania z dominującym budownictwem jednorodzinnym. Na terenie znajdują się również dwa wielokondygnacyjne bloki mieszkalne. Centralnym punktem zdelimitowanej przestrzeni jest obszar przemysłowy po byłym tartaku, pozostający własnością Miasta. 2. Jaszowiec - stanowiący strefę rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców oraz turystów. Po tym jak w 1967 roku miasto otrzymało status uzdrowiska - zdecydowano o stworzeniu ośrodków wypoczynkowych wraz z infrastrukturą turystyczną i okołoturystyczną w dolinie Jaszowca. W zakresie relacji centrum-peryferie - Jaszowiec stanowi część miasta narażoną na marginalizację ze względu na lokalizację na obrzeżach Ustronia. 3. Rejon stawu kajakowego przy ul. Hutniczej / ul. 3 Maja - Rejon stawu kajakowego znajduje się w centrum Ustronia w niedalekiej odległości od Rynku i Ratusza w silnie zurbanizowanym otoczeniu. Osią, wzdłuż której wyznaczono obszar jest ul. 3 Maja stanowiąca główną arterię komunikacyjną Ustronia – będącą naturalnym przedłużeniem i kontynuacją ul. Ignacego Daszyńskiego. Sam obszar zdewaloryzowanego stawu kajakowego jest pozostałością po jednym z pięciu zbiorników, które od XVIII wieku powstawały dla potrzeb tutejszego przemysłu hutniczo-kuźniczego. 4. Zawodzie Dolne - to część obszaru zdegradowanego, konkretnie osiedla Zawodzie położonego na wschód od rzeki Wisły, na zboczu Równicy. Na Zawodziu znajdują się m.in.: ośrodki wypoczynkowe i sanatoria (charakterystyczne piramidy), bary, restauracje, pijalnia wód, szpital reumatologiczno-rehabilitacyjny oraz liczne kwatery prywatne. Obszar rewitalizacji w wyniku prowadzenia prac diagnostycznych może ulec zmianie. Jednakże, co warto podkreślić wskazane tereny ciągle powinny zostać objęte działaniami rewitalizacyjnymi, jako obciążone kryzysem społecznym, środowiskowym oraz gospodarczym.
Rekomendacje strategiczne	Zasadnym będzie dokonanie aktualizacji przedmiotowej strategii w kontekście tworzenia nowego GPR. Działania te powinny być zintegrowane ze śródkresową ewaluacją przedmiotowego opracowania.

12. Schemat ilustrujący założenia planistyczne

13. Rezultaty planowanych działań

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 1. 3) *oczekiwane rezultaty planowanych działań, w tym w wymiarze przestrzennym, oraz wskaźniki ich osiągnięcia* zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym

Rezultaty planowanych działań zostały opracowane w formie katalogu wskaźników przypisanych do każdego z planowanych działań. Rekomenduje się dokonywanie pomiarów wskaźników corocznie zgodnie z zapisami rozdziału 14. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii. Analiza wskaźników pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań i zostanie poddana gruntownej analizie w ramach zaplanowanych procesów ewaluacji.

L.p. kierunku działania	Nazwa działania	Nazwa wskaźnika	Wartość bazowa wskaźnika (2019)	Oczekiwany rezultat w 2030 roku	Źródło danych
1.	Rozwój budownictwa komunalnego	Liczba wybudowanych/wyremontowanych mieszkań	0	50	UM Ustroń
2.	Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych dla mieszkańców o różnych potrzebach	Liczba usług publicznych dostępnych dla osób ze specjalnymi potrzebami	0	20	UM Ustroń
3.	Kreowanie gminy jako atrakcyjnego miejsca do życia i spędzania czasu wolnego	Liczba mieszkań na 1 000 mieszkańców	466,3	Wzrost	BDL GUS
4.	Kompleksowa rewitalizacja	Liczba zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych	5	Wzrost	UM Ustroń
5.	Sprawny Urząd	Liczba wprowadzonych nowych funkcjonalności i usprawnień	-	Wzrost	UM Ustroń
6.	Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i zapewnienie równego dostępu do usług publicznych	Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w Ustroniu	-	Wzrost	BDL GUS
7.	Rozwój funkcji uzdrowiskowych i turystycznych	Liczba firm działających w obszarze turystyki zarejestrowanych w mieście	-	Wzrost	BDL GUS
8.	Wzrost atrakcyjności gospodarczej Ustronia	Liczba firm zarejestrowanych w mieście	-	Wzrost	BDL GUS
9.	Marketing terytorialny Ustronia	Liczba kampanii marketingowych zrealizowanych przez gminę	-	Wzrost	UM Ustroń
10.	Adaptacja miasta do zmian klimatu	Liczba kotłów wymienionych przy wsparciu ze środków publicznych	0	100	UM Ustroń
11.	Rozwój transportu zbiorowego i modernizacja układu komunikacyjnego w mieście	Liczba połączeń transportu zbiorowego dostępnych w mieście	-	Wzrost	UM Ustroń
12.	Wzmocnienie systemu infrastruktury publicznej	Liczba km dróg poddanych remontowi/modernizacji	-	30	UM Ustroń
13.	Zrównoważony rozwój miasta i tworzenie atrakcyjnych przestrzeni publicznych	Wzrost powierzchni uporządkowanych terenów zielonych	-	Wzrost	UM Ustroń

III Wdrażanie

14. Realizacja, monitoring, ewaluacja i aktualizacja strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 1. 8) *system realizacji strategii, w tym wytyczne do sporządzania dokumentów* zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym

Realizacja strategii

- Przygotowanie projektu – Burmistrz Miasta Ustronia przy współpracy struktur Urzędu Miasta w Ustroniu, w uzgodnieniu z Radą Miasta (zmiany zapisów w dokumencie także w oparciu o uzasadnione propozycje i wnioski mieszkańców, organizacji społecznych oraz przedsiębiorców).
- Wybór zadań do realizacji w ramach Strategii – Burmistrz Miasta Ustron przy współpracy struktur Urzędu Miasta w Ustroniu i organy samorządowe (jednostki organizacyjne).
- Nawiązywanie współpracy z partnerami dla realizacji działań i projektów wymagających zaangażowania innych organizacji i instytucji (administracji różnego szczebla, organizacji społecznych, przedsiębiorstw, instytucji otoczenia biznesu) oraz działania lobbingowe na rzecz strategicznych kierunków rozwoju w wymiarze ponadlokalnym – Burmistrz Miasta Ustron.
- Opracowanie rocznych i wieloletnich programów branżowych oraz inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane założenia strategiczne – wyspecjalizowane komórki Urzędu Miasta w Ustroniu oraz inne instytucje samorządowe (jednostki organizacyjne).
- Zatwierdzanie i zapewnienie finansowania dla rocznych oraz wieloletnich programów branżowych i inwestycyjnych, w ramach których będą realizowane cele strategiczne i kierunki działań – merytoryczne komórki Urzędu Miasta w Ustroniu, Rada Miejska.
- Zabezpieczenie środków w budżecie na realizację zadań wynikających z kierunków działań poprzez umieszczenie konkretnych zadań w budżecie oraz Wieloletniej Prognozie Finansowej – Skarbnik, Burmistrz Miasta Ustron, Rada Miasta.
- Przygotowanie wniosków o uzyskanie finansowania zewnętrznego dla projektów wynikających z założeń strategii – Burmistrz Miasta Ustron, przy współpracy struktur Urzędu Miasta w Ustroniu wraz z jednostkami organizacyjnymi.
- Nadzór nad realizacją projektów, rozliczenia, raporty – merytoryczne komórki Urzędu Miasta.

Procedura monitorowania

- Monitoring bieżący będzie realizowany corocznie.
- Celem tej procedury jest uzyskanie kompletnej informacji dotyczącej rezultatów planowanych działań przyjętych do realizacji.
- Monitoringowi podlega katalog wskaźników umieszczonych w rozdziale 13. Rezultaty planowanych działań.
- Wynikiem corocznie prowadzonego monitoringu będzie zestawienie wskaźników dla poszczególnych kierunków działań, których realizacja została podjęta w ramach każdego z celów strategicznych zapisanych w Strategii.

Ewaluacja

- Rekomenduje się przeprowadzenie dwóch przeglądów strategicznych w okresie obowiązywania strategii – w 2025 (ewaluacja on-going) i 2030 roku (ewaluacja ex-post).
- Wynikiem przeprowadzenia przeglądu będzie szczegółowe sprawozdanie zawierające podsumowanie zestawień wyników uzyskanych w ramach monitoringu wraz z oceną poziomu realizacji poszczególnych celów strategicznych oraz kierunków działań.
- Ewaluacje (szczególnie ta o charakterze on-going) mają na celu uzyskanie odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób założenia i cele przekładane są na realne działania oraz wskazanie konieczności dokonania korekt (aktualizacji).
- Raporty ewaluacyjne są prezentowane Radzie Miejskiej przez Burmistrza Miasta Ustroń wraz z rekomendacjami korekt, aktualizacji oraz uzupełnienia zawartości dokumentu.

Aktualizacja dokumentu

- Zmiany w Strategii Rozwoju Miasta Ustroń na lata 2022-2030 dokonywane będą uchwałą Rady Miejskiej na wniosek Burmistrza Miasta Ustroń.
- Przed podjęciem uchwały wymagane jest wydanie stosownej opinii przez komisję branżową.
- Ocena realizacji strategii na podstawie danych zawartych w raportach ewaluacyjnych zostanie dokonana w latach 2025 i 2030. Jej celem będzie porównanie założonych w strategii oddziaływań i efektów jej wdrażania z faktycznie osiągniętymi efektami. Na tej podstawie formułowane będą zalecenia w zakresie aktualizacji na kolejne lata wdrażania Strategii.
- Decyzja o aktualizacji dokumentu dokonywana będzie przez Burmistrza Miasta Ustroń we współpracy z właściwymi komórkami organizacyjnymi Urzędu Miejskiego w Ustroniu, które przedstawią ją do przyjęcia Radzie Miejskiej w Ustroniu.

Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

- Dokumenty wykonawcze powinny być napisane możliwie przejrzystym językiem, zrozumiałym dla osób niebędących specjalistami w danej dziedzinie.
- Obowiązkowe jest oznakowanie dokumentu zgodne z obowiązującymi zasadami.
- Przygotowanie dokumentu wykonawczego powinno zakończyć się w ciągu 12 miesięcy od jego zainicjowania.
- Obowiązkowo każdy dokument wykonawczy powinien zostać poddany konsultacjom.
- W każdym dokumencie wykonawczym powinno znaleźć się co najmniej odniesienie do konkretnego celu strategicznego i kierunku działań niniejszej strategii.
- Każdy dokument wykonawczy musi posiadać przypisaną komórkę organizacyjną jako wiodącą, odpowiadającą za całościową realizację oraz jej skutki.

15. Finansowanie strategii

Rozdział odnosi się do przepisu Art. 10e. 1. 9) *ramy finansowe i źródła finansowania* zawartego w Ustawie z dnia 8 marca 1990 r. (Dz. U. z 2020 r. poz. 713, 1378) o samorządzie gminnym

W celu skutecznej realizacji Strategii Rozwoju Miasta Ustroń na lata 2022-2030, samorząd jako jej operator oraz inicjator będzie poszukiwał wszelkich dostępnych źródeł, narzędzi, metod i możliwości realizacji określonych celów, aby urzeczywistnić zaproponowaną w dokumencie wizję. Zasadnicze znaczenie dla sfinansowania Strategii ma przede wszystkim katalog środków publicznych, w tym:

- środki własne gminy,
- środki z budżetu województwa śląskiego,
- środki z budżetu Unii Europejskiej,
- Krajowe Programy Operacyjne,
- Fundusze Europejskie dla Śląska 2021 - 2027,
- środki budżetu państwa,
- inne środki publiczne.

Ważnym elementem finansowania interwencji rozwojowych będą również środki prywatne, które mogą zostać wykorzystane do współfinansowania projektów realizowanych w ramach programów operacyjnych lub w formule partnerstwa publiczno-prywatnego.

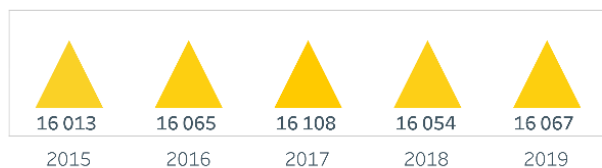
Załącznik nr 1 Diagnoza. Analiza danych zastanych

Demografia

Według danych GUS liczba mieszkańców Ustronia na koniec 2019 roku wynosiła 16 067. Liczba ludności w mieście podlega niewielkim wahaniom – największy wzrost liczby ludności odnotowano w 2017 roku. Eksperymentalna prognoza liczby ludności wskazuje na pogłębianie się zjawiska depopulacji gminy. Wg danych GUS do 2030 roku w Ustroniu ubędzie 455 mieszkańców (względem roku 2019). Zmniejszająca się liczba mieszkańców jest wypadkową wieloletniego, ujemnego przyrostu naturalnego i postępujących procesów starzenia się społeczności lokalnej. W przypadku Ustronia zjawiska te kompensowane są przez ruchy migracyjne – w badanym czasookresie saldo migracji na 1000 mieszkańców przybierało wartości dodatnie, co oznacza, iż na terenie Ustronia więcej osób się zameldowało niż wymeldowywało. Starzenie się społeczności lokalnej ilustrują dwa przedstawione wskaźniki – udział ludności wg ekonomicznych grup wieku oraz odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w liczbie ludności ogółem. Wartości obydwu wskaźników wpisują się w ogólnopolskie trendy – malejącą liczbę osób w wieku produkcyjnym oraz dynamiczny wzrost liczb osób w wieku 65+. W latach 2015-2019 liczba osób powyżej 65 roku życia wzrosła o 3,2% i był to największy wzrost w porównaniu z powiatem cieszyńskim i województwem śląskim.

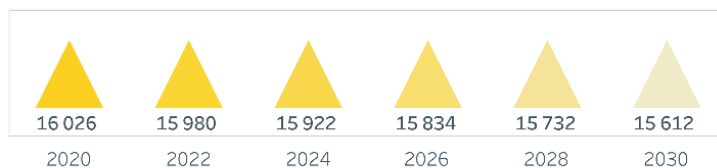
demografia

Stan ludności

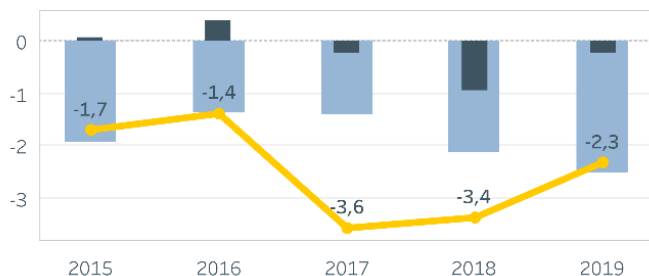
Sytuacja demograficzna wydaje się być stabilną niemniej warto podkreślić, że atrakcyjność osiedleńcza i pozytywny wizerunek miasta w ograniczonym zakresie wpływa na dynamikę liczby ludności.

Prognoza ludności

W najbliższej dekadzie prognozowana liczba ludności miasta będzie nieznacznie spadała. Ustroń jako jedna z nielicznych gmin powiatu cieszyńskiego odnotuje regres w tym zakresie.

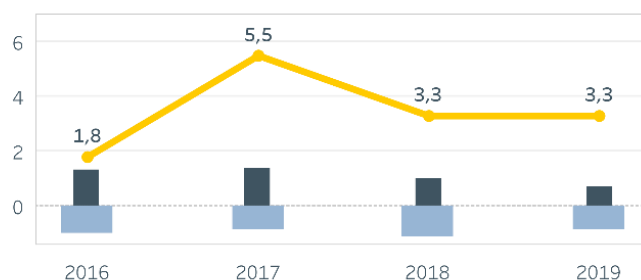
Przyrost naturalny na 1000 ludności

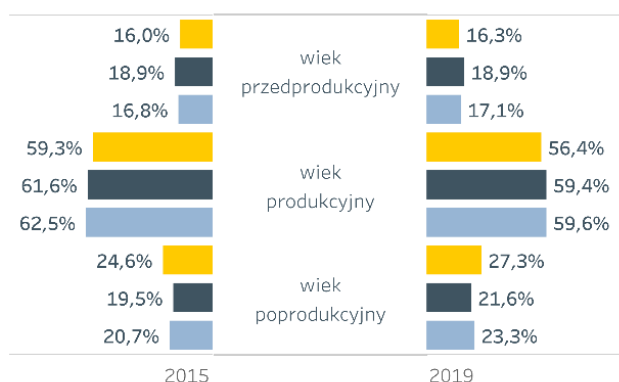
Saldo migracji jest dodatnie, ma stabilny charakter i w pewnym stopniu kompensuje niekorzystny ruch naturalny. Co więcej, omawiany wskaźnik potwierdza atrakcyjność miasta w wymiarze osiedleńczym.

Wskaźnik opisujący przyrost naturalny jest od lat na niekorzystnym poziomie przyjmując wartości ujemne i potwierdza tezę o starzeniu się społeczności lokalnej.

Saldo migracji na 1000 ludności

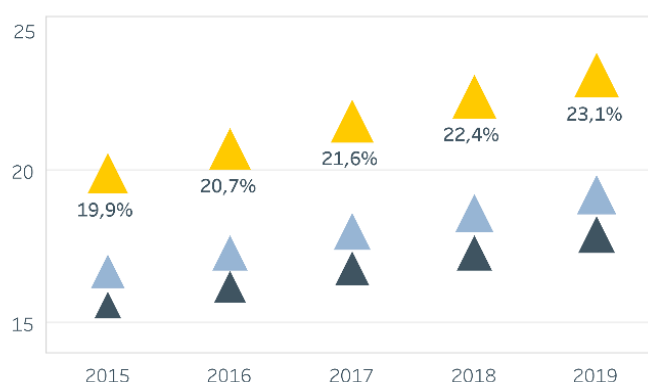

Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku

W kontekście poszczególnych grup wiekowych spadek odsetka osób w wieku produkcyjnym wskazuje na ograniczenie zjawiska renty demograficznej.

Odsetek ludności w wieku 65 lat i więcej

Co czwarty mieszkaniec Ustronia to senior. W najbliższej dekadzie ich udział będzie systematycznie wzrastał.

Edukacja i kultura

Według danych GUS na terenie Ustronia działał w 2019 roku 1 żłobek, który zapewniał 56 miejsc, przy czym w ciągu roku skorzystało z jego usług blisko 100 dzieci. Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach wynosi 12,1%. Porównując ten wynik do danych wojewódzkich czy powiatowych należy uznać, że zabezpieczenie potrzeb opieki nad dziećmi do lat 3 na terenie Ustronia jest przeciętne. Ponadto w 2019 roku na terenie Ustronia funkcjonowało 7 przedszkoli, a wartość wskaźnika liczby dzieci przypadających na 1 miejsce w przedszkolu w stosunku do porównywanych jednostek terytorialnych kształtuje się na przeciętnym poziomie.

Współczynnik skolaryzacji netto określa liczbę uczniów uczęszczającą do szkół na danym etapie kształcenia w ogólnej liczbie dzieci w wieku odpowiadającym danemu etapowi. Wykres poniżej przedstawia wartość współczynnika skolaryzacji dla szkolnictwa podstawowego. Wynika z niego, iż w 2018 roku ponad 113,18% dzieci (w wieku odpowiadającym szkołom podstawowym) z obszaru Ustronia uczęszczało do szkół. Zauważa się, że wskaźnik ten jest zdecydowanie wyższy niż dla województwa śląskiego i powiatu cieszyńskiego. W ciągu ostatnich 5 lat wartość wskaźnika podlegała nieznacznym wahaniom. Wartość wskaźnika przekraczająca 100% może być pochodną ruchów migracyjnych, a także uczęszczania do ustrońskich szkół spoza terenu miasta Ustroń.

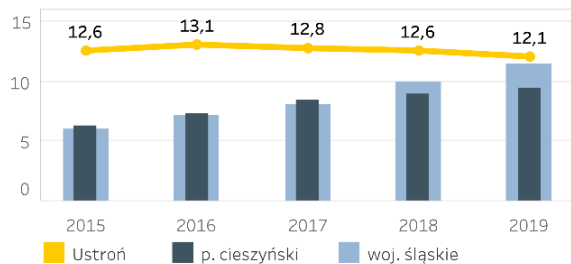
W przypadku egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2019/2020 w porównaniu z innymi jednostkami terytorialnymi, uczniowie z Ustronia osiągnęli lepsze wyniki od przeciętnych wyników powiatowych i wojewódzkich. Największe różnice na korzyść uczniów z Ustronia dotyczyły języka angielskiego oraz matematyki.

Analizę uczestnictwa w kulturze mieszkańców przeprowadzono w oparciu o ogólnodostępne dane dotyczące liczby uczestników imprez, a także analizę poziomu czytelnictwa w Ustroniu.

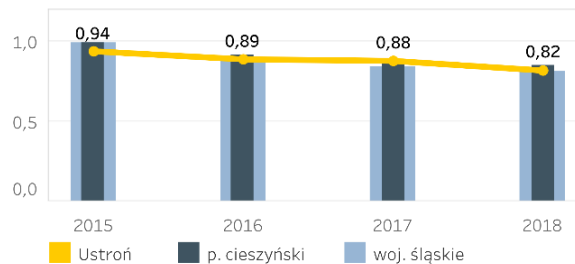
W badanym czasookresie obniżyła się liczba czytelników (-7,3%) wzrosła natomiast liczba wypożyczonych książek. W 2019 roku, w porównaniu z 2014 rokiem, przeciętny czytelnik wypożyczał 1,5 książki więcej. W porównaniu ze statystycznym mieszkańcem województwa śląskiego czy powiatu cieszyńskiego jest to niższy wynik o około 3 książki. W latach 2015-2019 wzrosła zarówno liczba imprez jak i ich uczestników. Najwięcej imprez zorganizowano w 2018 roku, w których łącznie wzięło udział 41 470 osób. Porównując rok 2019 do 2014 liczba uczestników wzrosła o 9,2%.

edukacja i kultura

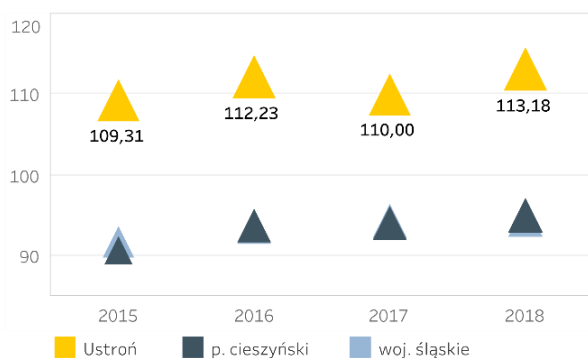
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach

Dzieci w wieku 3-5 lat przypadające na 1 miejsce w placówce wychowania przedszkolnego

Współczynnik skolaryzacji netto - szkoły podstawowe -

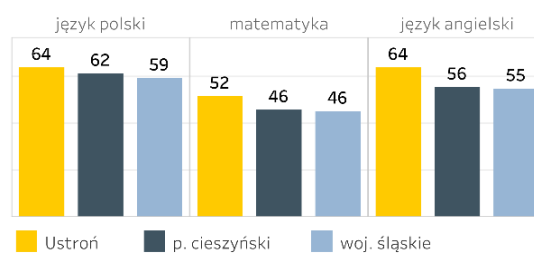

W przypadku wychowania przedszkolnego zwraca uwagę zabezpieczenie potrzeb w odniesieniu do liczby dzieci.

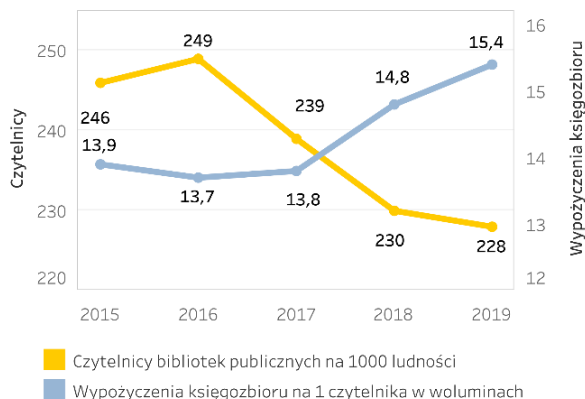
Wysoki wskaźnik skolaryzacji wskazuje na korzystanie z usług edukacyjnych przez dzieci nie mieszkających na co dzień w Ustroniu. Jest to efekt powiązań funkcjonalnych z ościennymi gminami oraz wysoką jakością edukacji ustroniskich szkół.

Jakość wyników edukacyjnych osiąganych przez miejscową młodzież jest wyższa od średnich dla powiatu czy województwa. Zwraca uwagę szczególnie bardzo dobry wynik z matematyki i języka angielskiego.

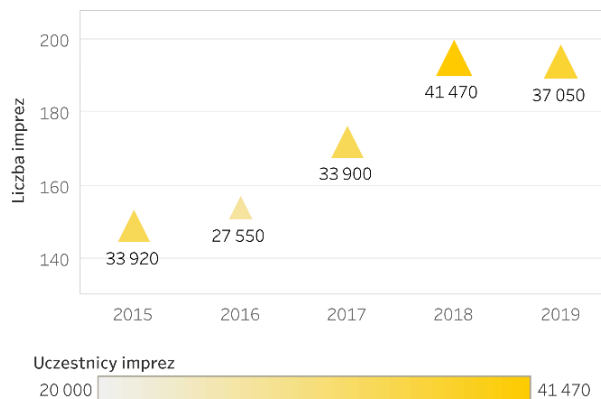
Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2020 r.

Biblioteki publiczne

Imprezy organizowane przez ośrodki kultury

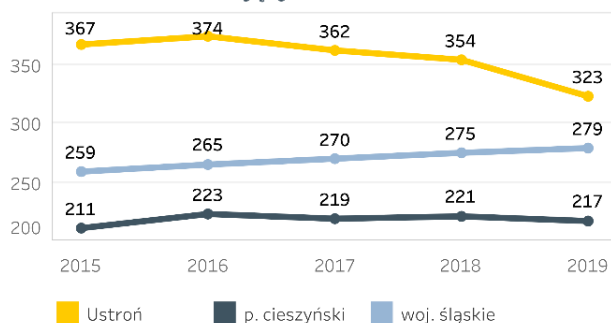
źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2015-2019, Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie

Rynek pracy

Aktywność zawodowa mieszkańców Ustronia nie jest analogiczna do aktywności odnotowywanej w powiecie cieszyńskim oraz województwie śląskim, ze względu na specyficzny, uzdrowiskowo-turystyczny charakter miejscowości. W porównaniu z województwem śląskim w Ustroniu odnotowano spadek liczby osób pracujących na 1 000 mieszkańców, nie mniej wartość wskaźnika w 2019 roku zdecydowanie przewyższa wartości dla powiatu i województwa. Co więcej, widać zdecydowany spadek liczby osób bezrobotnych. Udział osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w badanym czasookresie spadł o 1,5%. Przedstawiona na wykresie tendencja wpisuje się w zjawiska odnotowywane na ogólnopolskim rynku pracy. Cechą charakterystyczną dla lokalnego rynku pracy jest większy udział bezrobotnych mężczyzn niż kobiet, co wynika ze specyfiki rynku pracy, który generuje więcej miejsc pracy dla kobiet. Najbardziej dotknięte bezrobociem grupy wiekowe to osoby w wieku pomiędzy 35 a 54 rokiem życia. Problemy ze znalezieniem pracy mają też osoby stosunkowo młode (25-34) i często rozpoczynające karierę zawodową. Pod względem wykształcenia najwięcej osób bezrobotnych odnotowano w 2019 roku wśród osób legitymujących się wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz gimnazjalnym. Osoby zamieszkałe na terenie miasta Ustroń w 2019 r. najczęściej pozostawały bez zatrudnienia w okresie do 3 miesięcy lub powyżej 24 miesięcy. Analiza pracowniczych przepływów międzygminnych została oparta o raport Głównego Urzędu Statystycznego pt.: „Przepływy ludności związane z zatrudnieniem w 2016 r.”. Autorzy raportu opracowali macierz dla wszystkich gmin w Polsce, uwzględniając gminy, pomiędzy którymi dojeżdża do pracy, co najmniej 10 pracowników. Uzyskane wyniki zostały zwizualizowane na poniższym wykresie. Najwyższa liczba pracowników z terenu Ustronia dojeżdża w celach zarobkowych do Skoczowa, Cieszyna i Bielska-Białej. Nadmienić należy, że największa odległość dzieląca miejscowości to ponad 30 km i dotyczy Bielska-Białej (34km), w następnej kolejności Cieszyna (około 14 km) oraz Skoczowa (10 km).

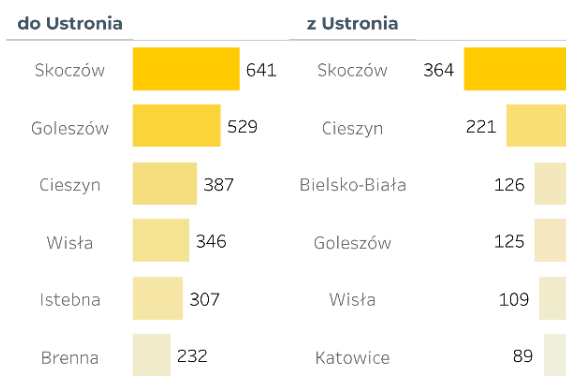
rynek pracy

Pracujący na 1000 ludności

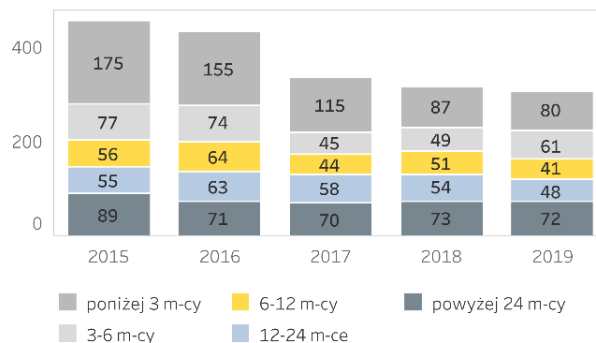
Liczba pracujących nie obejmuje pracujących w mikroprzedsiębiorstwach niemniej jednak wskaźnik ilustruje potencjał gospodarczy Ustronia, co jest szczególnie widoczne w ujęciu porównawczym.

Główne kierunki dojazdów do pracy (2016 r.)

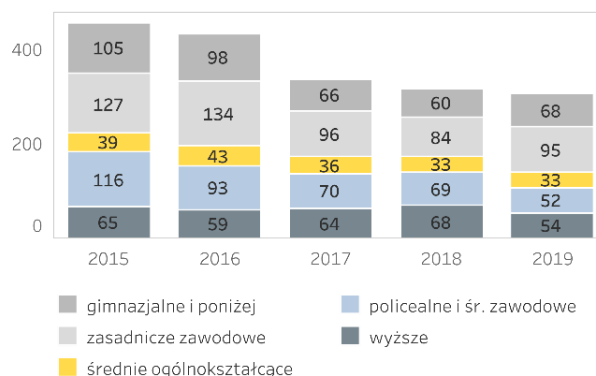

Ustroń to miejsce pracy o znaczeniu ponadlokalnym. Świadczy o tym chociażby przewaga przyjeżdżających pracowników z Cieszyna nad wyjeżdżającymi mieszkańcami z Ustronia do pracy w stolicy powiatu. Wysoki odsetek dojeżdżających do pracy mieszkańców Skoczowa i Goeszowa wskazuje na istnienie silnych powiązań funkcjonalnych między tymi gminami szczególnie w wymiarze gospodarczym.

Bezrobotni wg czasu pozostawania bez pracy

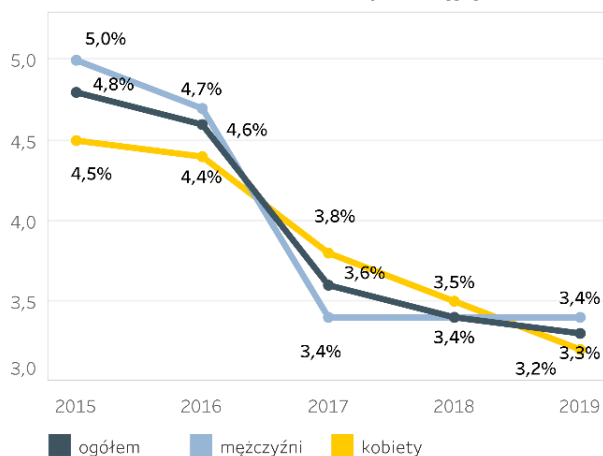

Bezrobotni wg wykształcenia

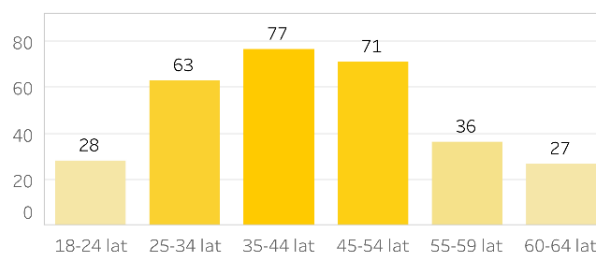

Analiza tendencji związanych z bezrobociem wskazuje na marginalność zjawiska w kontekście rozwoju całego miasta, sytuacja może ulec zmianie biorąc pod uwagę skutki pandemii COVID-19.

Udział bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym

Bezrobotni wg przedziałów wiekowych (2019 r.)

źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2015-2019, Powiatowy Urząd Pracy w Cieszynie

Pomoc społeczna i ochrona zdrowia

Podobnie jak w całej Polsce, sytuacja socjalna mieszkańców Ustronia poprawia się, czego odzwierciedleniem jest, co roku niższa liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Jest to efekt między innymi znacznych transferów finansowych dla najuboższych grup społecznych, a także większej chłonności rynku pracy. W rozbiciu na poszczególne kategorie świadczeń najbardziej zmalała kwota wypłacanych zasiłków celowych – spadek ten wyniósł aż 30%. W następnej kolejności zasiłki okresowe -2%. Jedyną kategorią świadczeń, w której odnotowano wzrost ogólnej kwoty wypłacanej to zasiłki stałe a wzrost w badanym czasookresie wyniósł około 7%. Wzrost kwoty wypłacanych zasiłków stałych powiązany jest z nieznacznym wzrostem liczby osób i rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Najczęstszymi przyczynami przyznania pomocy w 2019 roku były długotrwała i ciężka choroba, niepełnosprawność i ubóstwo. Wydaje się, iż przyczyny te korelują z postępującym starzeniem się społeczności lokalnej.

Wskaźnik obrazujący obciążenie aptek (czyli liczbę ludności przypadającą na 1 aptekę ogólnodostępną) przybiera w Ustroniu korzystniejsze wartości niż w powiecie i województwie. W związku ze starzeniem się społeczności lokalnej miasta odnotowuje się wzrost liczby porad lekarskich przypadających na 1 mieszkańca – w ciągu badanych 5 lat wyniósł on blisko 11%. Porównując dane z pozostałych jednostek terytorialnych należy stwierdzić, iż liczba porad na 1000 mieszkańców w Ustroniu jest zdecydowanie wyższa.

pomoc społeczna i ochrona zdrowia

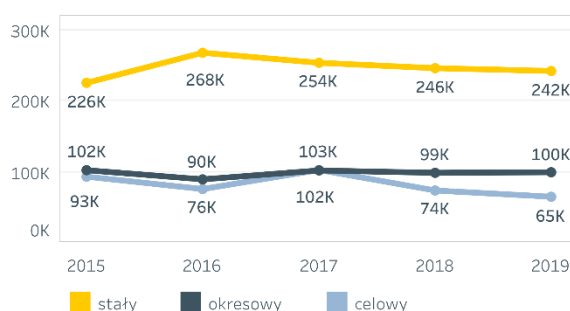
**Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc
wg przyczyn w 2019 r.**

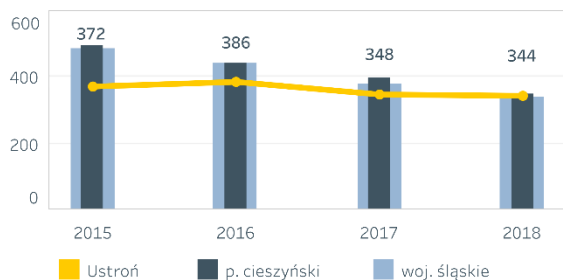
**Liczba osób i rodzin
korzystających z pomocy społecznej**

Kwota udzielonych świadczeń na zasiłki

**Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
na 10 tys. ludności**

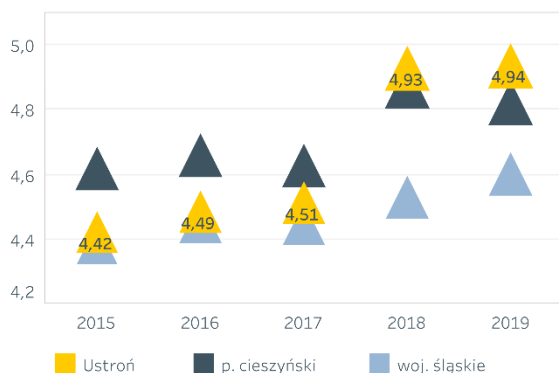

Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej systematycznie spada co jest potwierdzeniem tezy o ograniczeniu negatywnych zjawisk w tym obszarze.

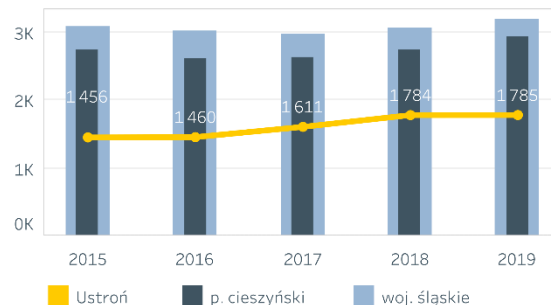
**Kwota udzielonych świadczeń
z pomocy społecznej w ramach zadań własnych**

**Podstawowa opieka zdrowotna
- porady udzielone na 1 mieszkańca -**

Ludność na aptekę ogólnodostępną

źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2015-2019, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ustroniu

Przedsiębiorczość

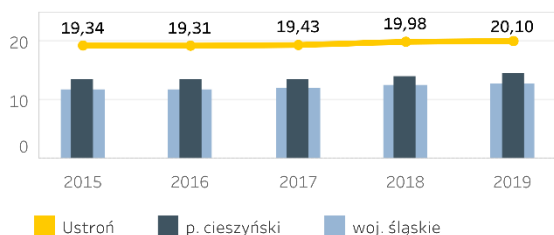
Kondycja gospodarcza obszaru Ustronia została opisana kilkoma wskaźnikami. Pierwsza analizowana zmienna wskazuje, iż liczba podmiotów gospodarczych na 1 000 mieszkańców w latach 2015-2019 nieznacznie spada, natomiast odsetek osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w liczbie osób w wieku produkcyjnym wzrasta. Porównując poszczególne wielkości do wartości powiatowych i wojewódzkich należy podkreślić, że poziom przedsiębiorczości mieszkańców miasta Ustroń jest zdecydowanie wyższy. Mimo niewielkiego spadku liczby podmiotów na 1000 mieszkańców za pozytywne zjawisko należy uznać przewagę liczby podmiotów nowo zarejestrowanych nad wyrejestrowanymi w większości badanych lat – wyjątek stanowił rok 2018, kiedy wyrejestrowano z rejestru REGON 125 podmiotów (przy 107 zarejestrowanych).

Wg danych GUS w 2019 roku najwyższa liczba podmiotów gospodarczych z Ustronia zajmuje się budownictwem. Charakterystyczną cechą struktury branż jest wysoka liczba związana z sektorem kreatywnym oraz turystyką i gastronomią.

Liczba działających na terenie danej gminy czy miasta organizacji pozarządowych (NGO) jest wskaźnikiem aktywności społecznej. Najczęściej spotykaną formą organizacji pozarządowej jest stowarzyszenie. Ponadto, oprócz stowarzyszeń oraz fundacji, organizacje pozarządowe działają jako osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną), niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych oraz nie działające w celu osiągnięcia zysku. W przeliczeniu na 1 000 mieszkańców, liczba organizacji pozarządowych w Ustroniu jest wyższa w porównaniu z pozostałymi jednostkami terytorialnymi. Należy jednak podkreślić, że różnica pomiędzy powiatem cieszyńskim a miastem Ustroń jest nieznaczna, a wzrost liczby organizacji stosunkowo powolny.

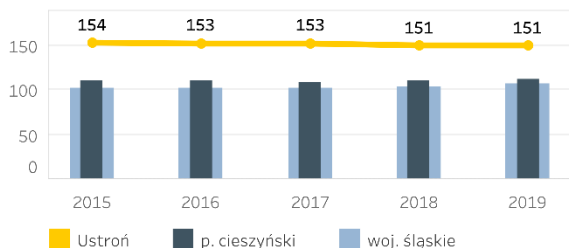
przedsiębiorczość

**Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą
na 100 osób w wieku produkcyjnym**

Odsetek osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą nieznacznie wrasta niemniej przekroczenie wartości ponad 20 przedsiębiorców na 100 mieszkańców świadczy o bardzo wysokim poziomie przedsiębiorczości mieszkańców. Na tle regionu i powiatu jest to wynik imponujący.

**Podmioty wpisane do rejestru REGON
na 1000 ludności**

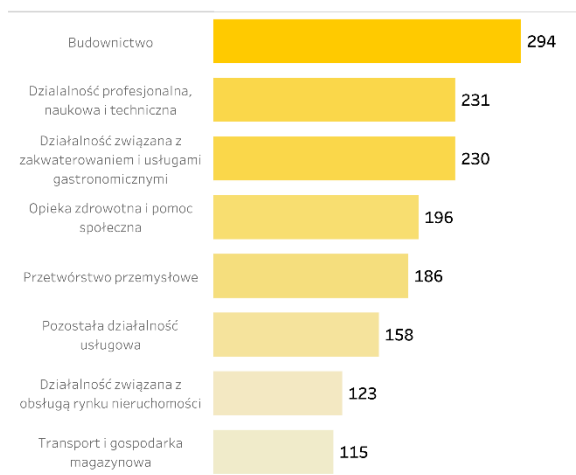
Wskaźnik przedsiębiorczości w minionym okresie nieznacznie spadł natomiast należy go ocenić korzystanie w ujęciu porównawczym.

Liczba podmiotów gospodarczych

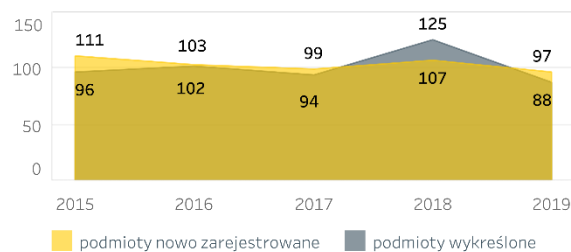
Pozytywnym zjawiskiem jest w większości lat korzystna relacja pomiędzy powstającymi podmiotami a tymi wykreślonymi z rejestru REGON.

**Podmioty wpisane do rejestru REGON
wg sekcji PKD 2007 w 2019 r.**

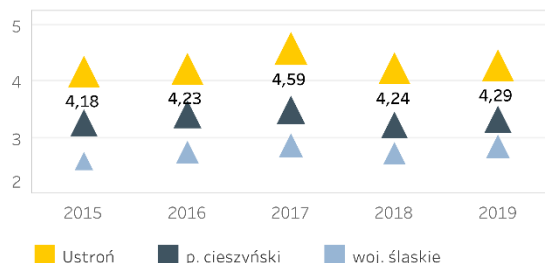

Wśród branż PKD zwraca uwagę stosunkowo duży odsetek firm działających w branżach kreatywnych (druga pozycja) i turystycznych (trzecia kategoria).

Podmioty gospodarcze na 10 tys. ludności

**Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne
na 1000 ludności**

źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2015-2019

Ochrona środowiska i infrastruktura sieciowa

Poziom rozwoju sieci wodociągowej na terenie Ustronia jest zdecydowanie niższy niż w województwie śląskim i powiecie cieszyńskim, przy czym w badanym czasookresie (2015-2019) długość sieci wodociągowej wzrosła o 8,8 km. Co więcej warto odnotować spadek zużycia wody o 3,7m³ na mieszkańca (porównując rok 2015 do 2018), który należy uznać za pozytywne zjawisko wskazujące na bardziej oszczędne dysponowanie tym zasobem.

Zdecydowane postępy widać w rozwoju sieci kanalizacyjnej – ponad 90% ludności miasta ma dostęp do tego zasobu, a wyniki powiatowe i wojewódzkie są zdecydowanie niższe – w powiecie cieszyńskim 61,9% ludności korzysta z tego zasobu, natomiast w województwie śląskim 78,3%.

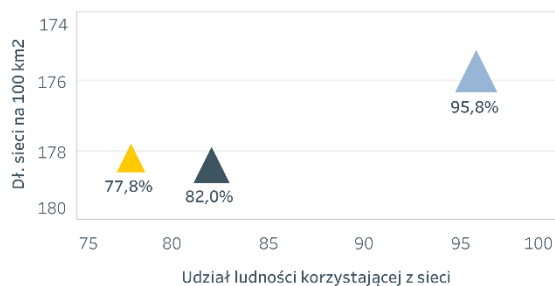
W zakresie zbiórki odpadów zauważa się, iż masa odpadów komunalnych przypadająca na 1 mieszkańca Ustronia w porównaniu z pozostałymi jednostkami terytorialnymi jest najwyższa i w 2019 roku wyniosła 233 kg. Sytuacja ta wynika ze specyfiki miasta i obsługi wysokiej liczby turystów w skali roku.

W powiązaniu ze stosunkowo wysoką masą produkowanych odpadów wzrasta udział procentowy odpadów zebranych w sposób selektywny, co należy uznać za pozytywne zjawisko. W latach 2017-2019 roku dla Ustronia wzrost ten wyniósł 5,7%, dla województwa śląskiego 3,4% natomiast dla powiatu cieszyńskiego ponad 10%. W liczbach bezwzględnych największy udział odpadów zebranych selektywnie odnotowano w powiecie cieszyńskim – blisko 2/3 masy odpadów to odpady podlegające segregacji.

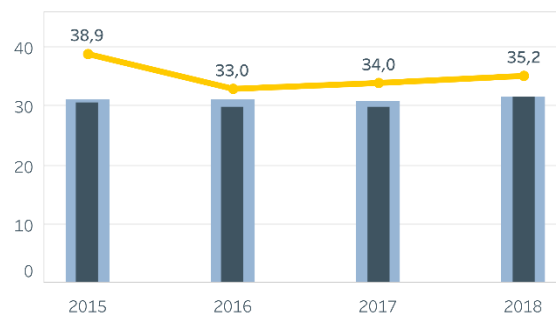
Lesistość Ustronia w latach 2015-2019 podległa niewielkim wahaniom (2015 – 45,3%) a udział powierzchni zalesionej w powierzchni gminy ogółem w 2019 roku wynosił 45,4%. Jednocześnie jest to najwyższa lesistość spośród porównywanych jednostek terytorialnych. 49,7% powierzchni ogólnej miasta stanowią obszary podlegające ochronie prawnej ze względu na atrakcyjność przyrodniczą. Jest to najwyższy odsetek w porównaniu z powiatem cieszyńskim i województwem śląskim. Znaczna powierzchnia obszarów prawnie chronionych może być jednocześnie wadą – utrudniając lub uniemożliwiając plany inwestycyjne miasta, bądź też zaletą w postaci zasobu terenów atrakcyjnych turystycznie i wypoczynkowo.

ochrona środowiska i infrastruktura sieciowa

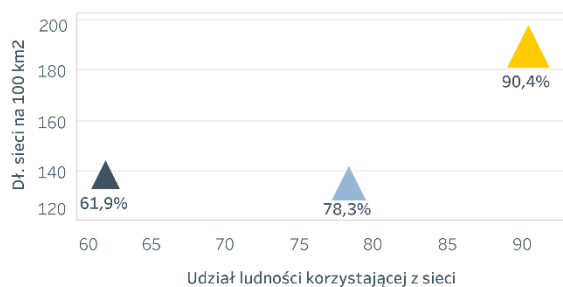
Sieć wodociągowa (2018 r.)

Zużycie wody z wodociągów na 1 korzystającego [m³]

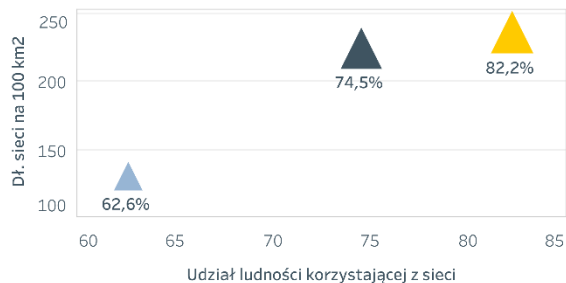

Sieć kanalizacyjna (2018 r.)

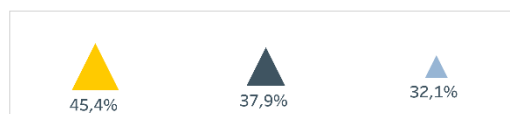

Z punktu widzenia gospodarki ściekowej kluczowe jest dokończenie zaplanowanych działań rozbudowujących i modernizujących system. Aktualne wskaźniki można ocenić jako korzystne będące efektem wieloletnich konsekwentnych inwestycji w tym obszarze.

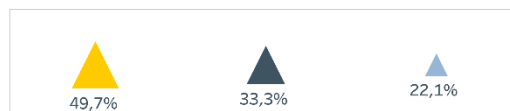
Sieć gazowa (2018 r.)

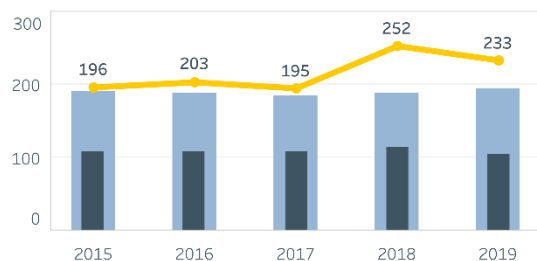
Lesistość

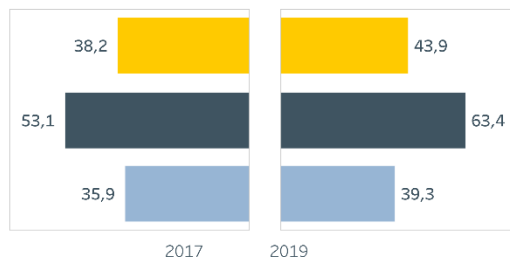
Udział obszarów prawnie chronionych

Zmieszane odpady komunalne z gospodarstw domowych przypadające na 1 mieszkańca

Odpady zebrane selektywnie z gospodarstw domowych w relacji do ogółu odpadów

źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2015-2019

Ustroń p. cieszyński woj. śląskie

Turystyka

Turystyka stanowi ważną gałąź gospodarczą Ustronia. Co więcej pasmo Beskidu Śląskiego stanowi jeden z bardziej atrakcyjnych turystycznie regionów kraju. Według danych GUS, w 2019 roku liczba turystycznych obiektów noclegowych w województwie śląskim wyniosła 699, co stanowi piąty wynik w Polsce. Baza noclegowa w obszarach górskich jest zróżnicowana pod względem rodzajowym – tworzą ją pokoje gościnne, hotele, ośrodki wczasowe, kwatery agroturystyczne, tzw. inne obiekty hotelowe, schroniska górskie. Co istotne w odróżnieniu od nadmorskiej bazy noclegowej, 80% obiektów w terenach górskich dostępnych jest przez cały rok. W 2019 obiekty noclegowe usytuowane na terenach górskich stanowiły 22,7% wszystkich obiektów noclegowych w Polsce. Najlichniesze grupy obiektów noclegowych w obszarach górskich to pokoje gościnne (około 30%) i hotele (7%).

W 2019 roku Polacy wydali 79,5 mld złotych (blisko 10% więcej niż w roku 2018) na aktywność turystyczną – 30,9 mld przypadło na wyjazdy krajowe, 34,3 mld na wyjazdy zagraniczne oraz 14,4 mld na wyjazdy zagraniczne jednodniowe.

GUS szacuje, że w 2019 roku mieszkańcy Polski odbyli łącznie 75,1 mln podróży. Zdecydowana większość wyjazdów była podróżami krajowymi (59,8 mln, z czego 34,5 mln to podróże krótkookresowe 2-4 dni i 25,3 mln podróży trwających 5 dni lub dłużej). Liczba podróży zagranicznych w 2019 roku wyniosła 15,3 mln. Zdecydowana większość (96,1%) wyjazdów to wyjazdy w celach prywatnych¹.

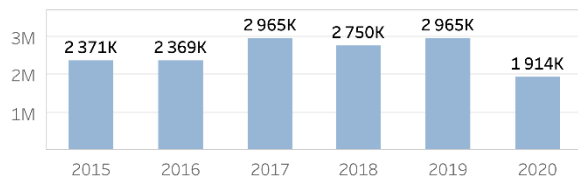
Przytoczone poniżej dane wskazują na dynamiczne zmiany zachodzące w sektorze turystyki. Przede wszystkim zwraca uwagę znaczny spadek dochodów miasta z opłaty uzdrowskiej wywołany w głównej mierze stanem pandemii ogłoszonym w marcu 2020 roku. Kolejne obostrzenia oraz zamknięcie obiektów turystycznych przemodelowało sposoby wypoczynku turystów, zmuszając ich niejako do wyjazdów jednodniowych. O ile nie są jeszcze dostępne dane za rok 2020 dla liczby obiektów noclegowych i udzielonych noclegów można się spodziewać, iż ich liczba ulegnie znacznemu spadkowi.

Analizując dynamikę ruchu turystycznego oraz wykorzystanie i stan bazy noclegowej w Ustroniu należy zauważyć, że większość z analizowanych wskaźników w ostatniej dekadzie wykazywała trend wzrostowy. Porównując rok 2015 do roku 2019 o 13% wzrosła liczba hoteli i w 2019 roku wyniosła ona 17. Dynamiczny wzrost w latach 2010-2019 dotyczył także turystów zarówno krajowych jak i zagranicznych korzystających z noclegów. W badanym czasookresie liczba udzielonych noclegów turystom zagranicznym wzrosła o 41%.

¹ Por. Turystyka w 2019 roku, GUS, Warszawa, Rzeszów 2020.

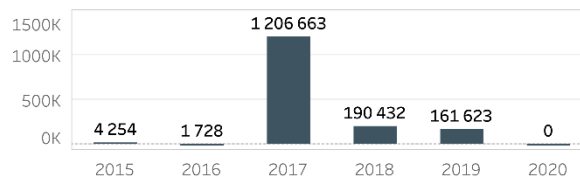
turystyka

Dochód miasta z opłaty uzdrowskiej [tys. zł]

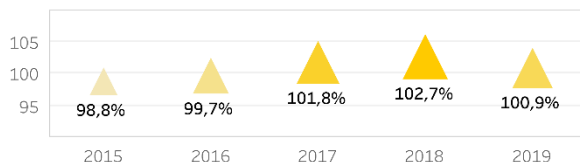
Dochód miasta z opłaty uzdrowskiej trafnie ilustruje skalę załamania ruchu turystycznego w Ustroniu w 2020 roku. Spadek w stosunku do roku 2019 wyniósł ponad 35%. Zaprezentowane dane dotyczą tylko skutków finansowych odczuwalnych przez samorząd, tym niemniej można szacować, że straty w sektorze biznesowym były wielokrotnie większe, których konsekwencje odczuli również pracownicy szeregu spokrewnionych branż.

Wydatki gminy w Dziale 630 - Turystyka [zł]

Wydatki miasta w Dziale 630 – Turystyka nie odzwierciedlają w pełni istotności turystyki dla lokalnej gospodarki. Należy podkreślić, że całość podejmowanych działań przez Miasto Ustroń jest ukierunkowane na wykorzystanie jego potencjałów gospodarczych, w tym kluczowego jakim jest funkcja uzdrowska i turystyczna.

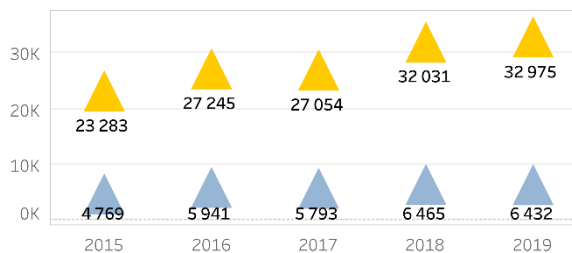
Dynamika liczby miejsc noclegowych całorocznych (rok poprzedni = 100)

Wzrost liczby turystów zagranicznych ilustruje istotny kierunek rozwijania potencjału Ustronia jako destynacji przygotowanej do obsługi wymagającego klienta z zachodniej Europy w kontekście przede wszystkim jakości usług oraz konkurencyjności świadczeń.

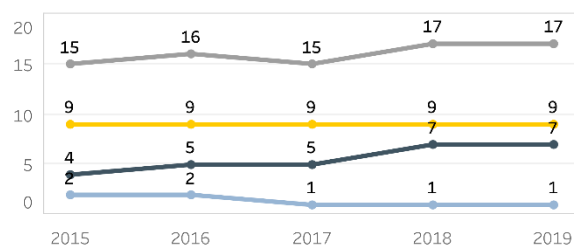
Dynamika liczby identyfikowanych w statystykach miejsc noclegowych do 2019 roku była utrzymana w trendzie wzrostowym. Można wnioskować, że aktualna sytuacja pandemiczna zahamuje to zjawisko.

Turyści zagraniczni

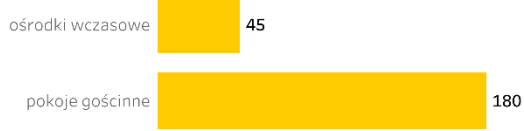

liczba turystów
liczba udzielonych noclegów

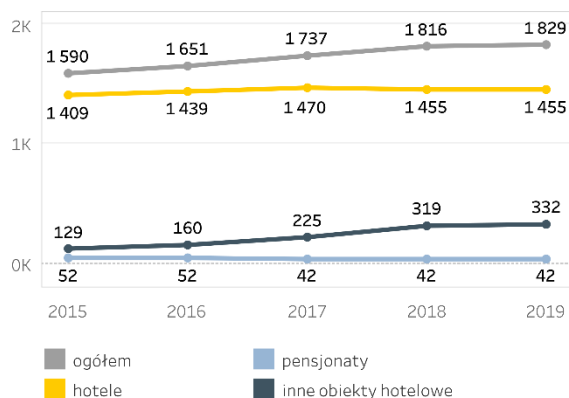
Obiekty hotelowe

Obiekty w gminnej ewidencji bazy noclegowej (2019 r.)

Miejsca w obiektach hotelowych

ogółem
pensjonaty
hotele
inne obiekty hotelowe

źródło danych: GUS Bank Danych Lokalnych 2015-2019, Urząd Miasta Ustroń

Budżet

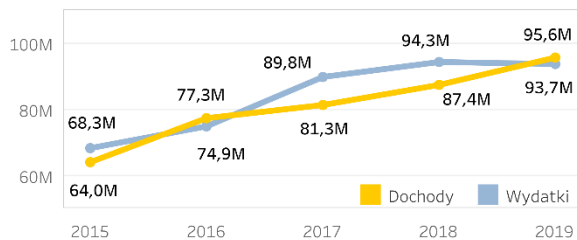
Zarówno dochody miasta na jednego mieszkańca jak i wydatki od 2015 stopniowo wzrastały, co pokrywa się z trendem ogólnopolskim, wojewódzkim i powiatowym. Zauważa się, że w 2019 roku wartość dochodów ogółem zaczęła przewyższać wartość wydatków o 1,9 mln. Wzrosły także znacząco dochody gminy na jednego mieszkańca – porównując rok 2015 i 2019 wzrost ten wyniósł 1970 zł.

W latach 2015-2019 odnotowano także istotną zmianę dotyczącą struktury źródeł dochodów miasta. W badanym czasookresie głównym źródłem dochodów, przy czym kwota pochodząca z dotacji wzrosła aż o 138% a kwota dochodów własnych o blisko 37%. W ramach dochodów własnych budżet Miasta Ustroń jest głównie zasilany podatkiem dochodowym od osób fizycznych, podatkiem od nieruchomości oraz dochodami z majątku. Najniższe dochody generował podatek od osób prawnych oraz usługi.

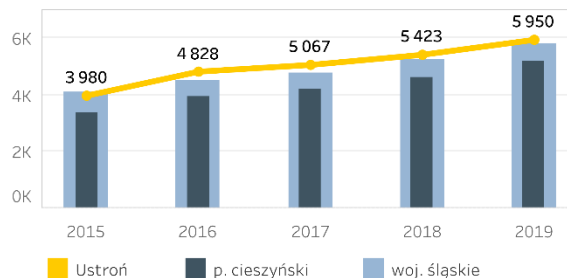
Zdecydowanie najbardziej kosztochłonną pozycją w budżecie Ustronia jest oświata i wychowanie, stanowiąc w 2019 roku 31% ogółu wydatków. W dalszej kolejności znaczne kwoty przeznaczono na rodzinę, ochronę środowiska oraz gospodarkę komunalną. Relatywnie niskie kwoty wydatkowano na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego oraz pomoc społeczną.

budżet gminy

Dochody i wydatki gminy ogółem

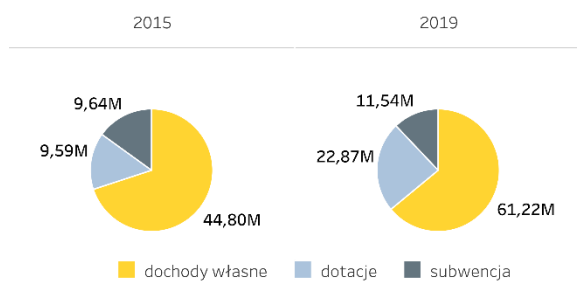

Dochody gminy na 1 mieszkańca

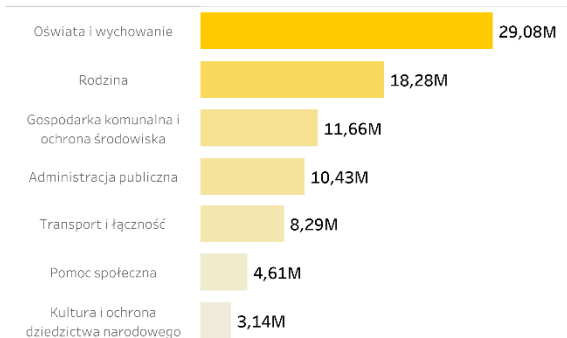
Przeciętne dochody gminy na 1 mieszkańca znacząco wzrosły w badanym okresie o niemal 2000 złotych.

Źródła dochodów

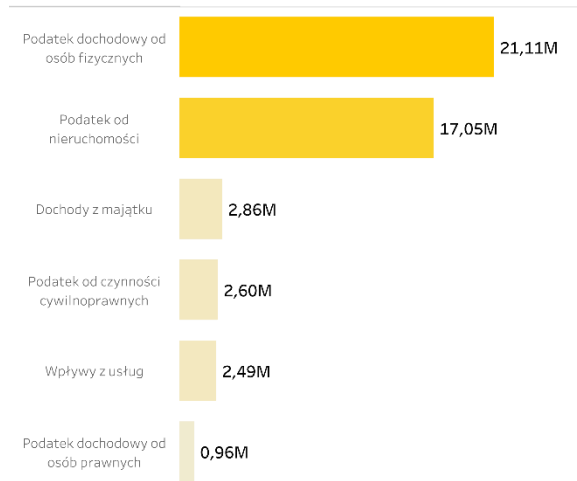

Z punktu widzenia źródeł dochodów gminy pozytywnym aspektem jest znaczący wzrost dochodów własnych umożliwiających kreowanie niezależnej polityki rozwojowej.

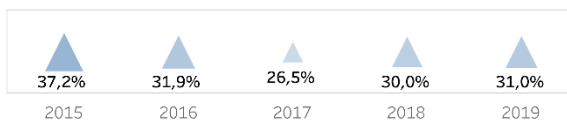
Wydatki wg Klasyfikacji Budżetowej - główne wydatki w 2019 r. -

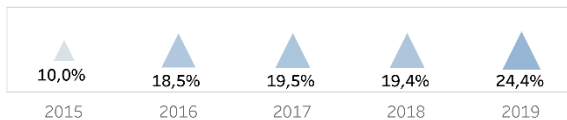
Dochody własne - wybrane źródła -

Udział wydatków w wydatkach ogółem - oświata i wychowanie -

- pomoc społeczna i rodzina -

- administracja publiczna -

źródło danych: Bank Danych Lokalnych GUS 2015-2019

Wyniki ankiet

W lipcu 2020 roku przystępując do prac nad Strategią Rozwoju Miasta Ustroń na lata 2022-2030 przeprowadzono ankietyzację wśród mieszkańców miasta, jako element przyjęcia partycypacyjno-eksperckiego modelu jej opracowania. Prezentowane wyniki odnoszą się do 436 ankiet wypełnionych przez mieszkańców miasta przy wykorzystaniu elektronicznej wersji kwestionariusza udostępnionej i promowanej przez samorząd miasta Ustroń. Z punktu widzenia profilu badanych: 50,7% ankiet wypełniły kobiety, a 49,3% mężczyźni, większość respondentów – 60,5% mieściła się w przedziale wieku pomiędzy 25 a 44 rokiem życia. Jednocześnie aż 57% badanych legitymowało się wykształceniem wyższym, a kolejne 35,8% średnim. Wśród przebadanej populacji 63,1% stanowili pracujący, a 16,3% osób deklarowało prowadzenie działalności gospodarczej. Najwięcej badanych – 26,8% zamieszkiwało Osiedle Ustroń Centrum, w drugiej kolejności najbardziej liczną grupą respondentów byli mieszkańcy Osiedla Hermanice. 42,7% badanych to osoby zamieszkujące Ustroń od kilku pokoleń.

W pierwszym pytaniu ankiety poproszono o odniesienie się do swoich planów związanych z potencjalną migracją. 69,6% badanych mieszkańców chce dalej w perspektywie najbliższych pięciu lat mieszkać w Ustroniu, natomiast zaledwie 5,1% w innej miejscowości województwa śląskiego. Łącznie odsetek deklaracji promigracyjnych jest niski i kształtuje się na poziomie 14,4%. Wynik ten należy rozumieć jako znaczne przywiązanie do miejscowości, a także wysoki poziom atrakcyjności osiedleńczej oraz deklarację wysokiej jakości życia w mieście.

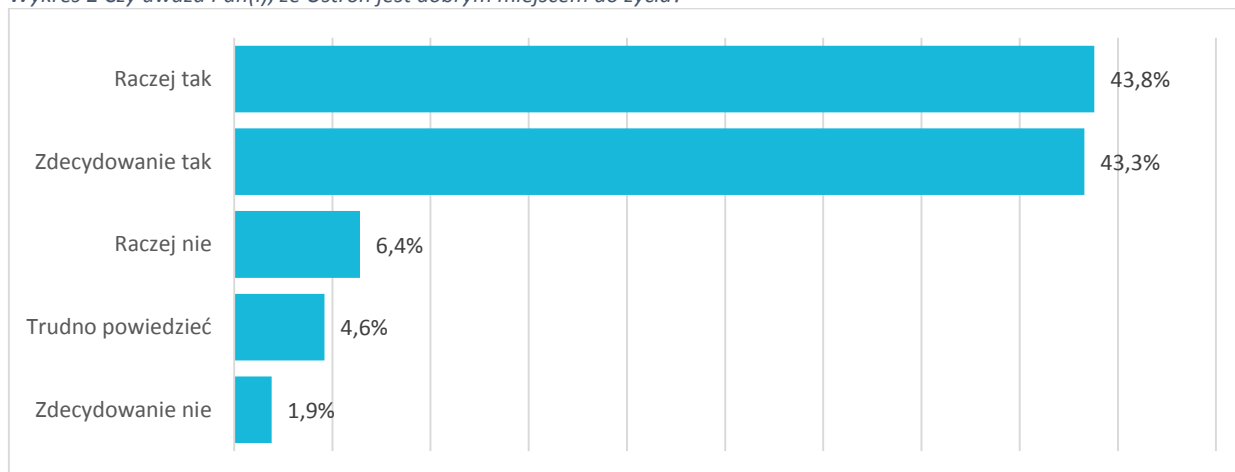
Wykres 1 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać?

Źródło: badania własne n=436

Potwierdzeniem wysokiej atrakcyjności osiedleńczej jest odpowiedź badanych na kolejne pytanie dotyczące jakości życia w Ustroniu. Zdecydowana większość 87,1% respondentów (łącznie kategorie „raczej tak” i „zdecydowanie tak”) uważa, iż Ustroń jest dobrym miejscem do życia.

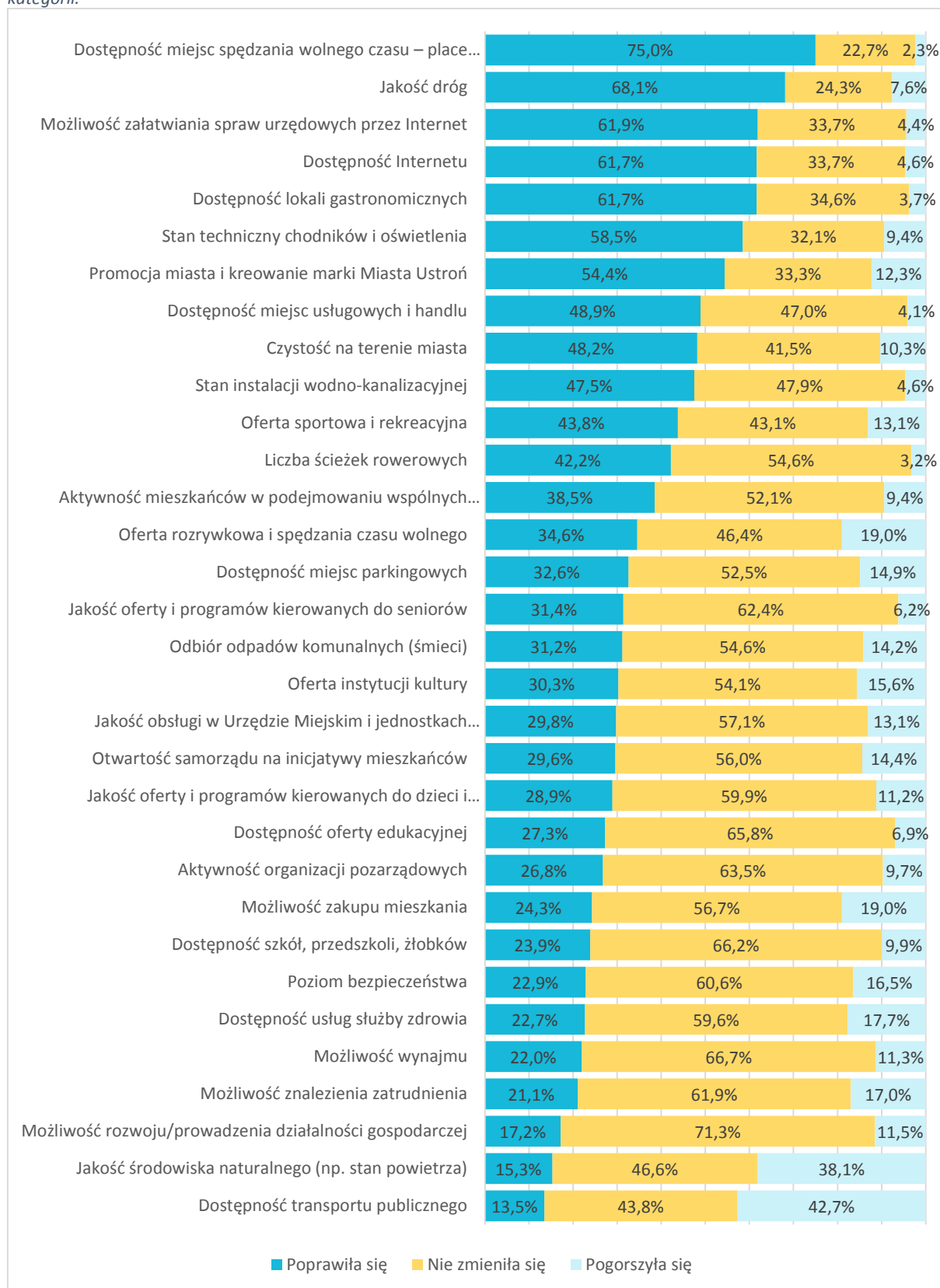
Wykres 2 Czy uważa Pan(i), że Ustroń jest dobrym miejscem do życia?

Źródło: badania własne n=436

Zadaniem ankietowanych była również ocena zmian poszczególnych aspektów życia w mieście Ustron. Wśród najbardziej odczuwalnych zmian dla mieszkańców wskazano poprawę dostępności miejsc spędzania czasu wolnego – placów zabaw, skwerów, terenów zieleni (75% wskazań), poprawę jakości dróg (68,1%) oraz poprawę możliwości załatwienia spraw urzędowych przez Internet (61,9%). W opinii mieszkańców pogorszeniu natomiast uległa dostępność komunikacji publicznej, przy czym nadmienia się, iż kompetencja ta leży głównie w zakresie samorządu powiatowego i wojewódzkiego. Spadła również jakość środowiska naturalnego (38,1%), trudniej nabyć mieszkanie (19%), oraz pogorszyła się oferta rozrywkowa i spędzania czasu wolnego (19%). Respondenci nie zauważyli żadnych zmian (utrudnień lub ułatwień) w prowadzeniu działalności gospodarczej, dostępności szkół, żłobków, przedszkoli, czy możliwości wynajmu nieruchomości.

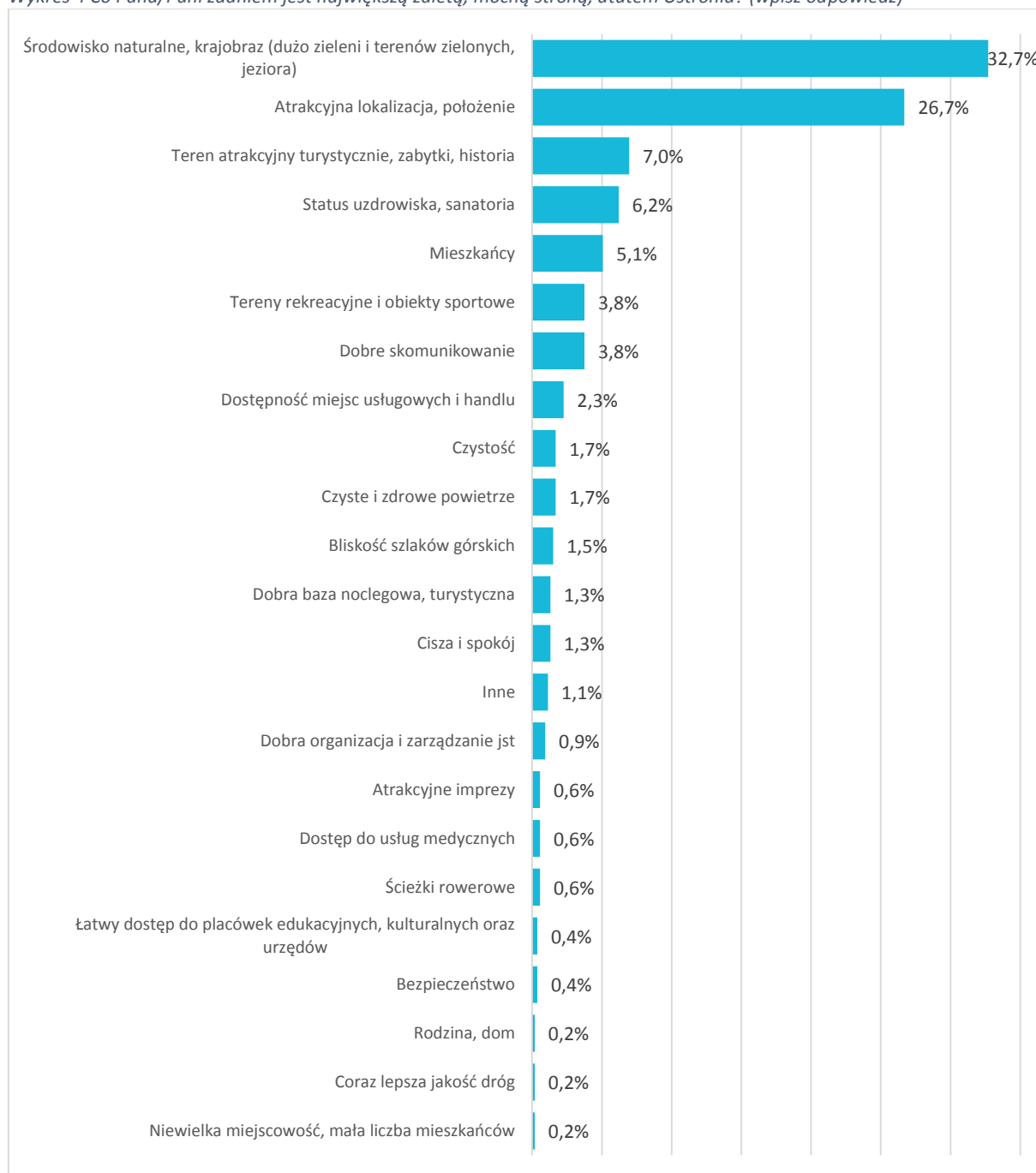
Wykres 3 Biorąc pod uwagę zmiany jakie zaszły w ostatnich 5 latach w mieście proszę określić, które z elementów infrastruktury oraz oferty w mieście uległy poprawie, pogorszeniu lub pozostały bez zmian. Proszę odnieść się do każdej z kategorii.

Źródło: badania własne n=436

Do największych atutów Ustronia, mieszkańcy zaliczyli jego atrakcyjność przyrodniczą – środowisko naturalne, krajobraz (32,7%), oraz atrakcyjne położenie (lokalizację) – 26,7%. Zasadniczo 5 pierwszych, najbardziej licznych wskazań dotyczy Ustronia ujmowanego jako miejscowości turystycznej. Co interesujące, w przeciwieństwie do poprzedniego pytania zaledwie 0,2% mieszkańców za zaletę Ustronia wskazało poprawiającą się jakość dróg. Stosunkowo rzadko respondenci wskazywali na dostępność usług medycznych czy łatwy dostęp do placówek edukacyjnych jako zalety miasta.

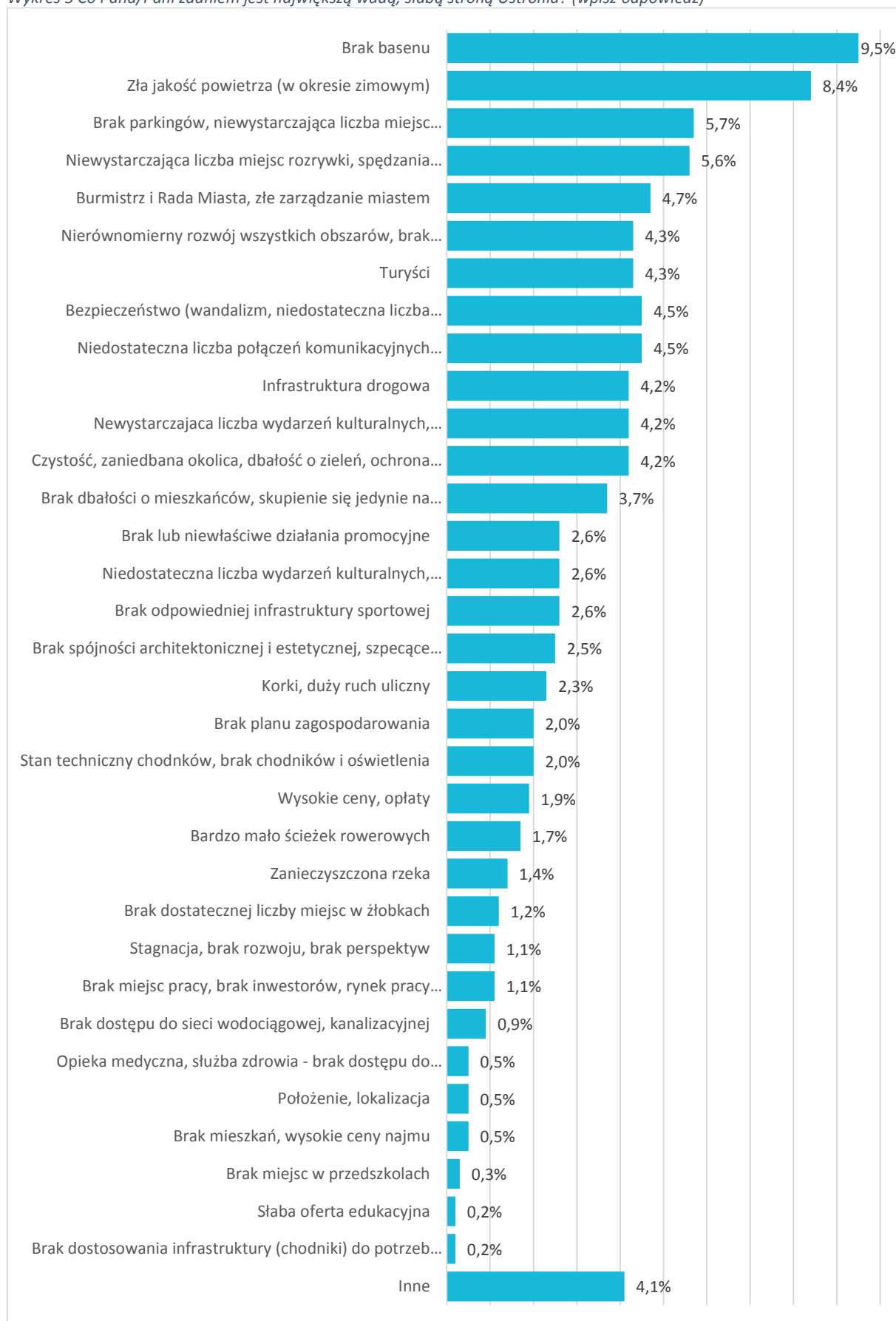
Wykres 4 Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Ustronia? (wpisz odpowiedź)

Źródło: badania własne n=436

Według badanych największą wadą Ustronia jest brak basenu (9,5% wskazań), co może mieć związek z oczekiwaniami mieszkańców wobec turystycznej miejscowości, jaką jest Ustroń. W drugiej kolejności wskazano na złą, jakość powietrza atmosferycznego, która wpływa negatywnie na stan zdrowia mieszkańców i jednocześnie negatywnie rzutuje na wizerunek Ustronia, jako miejscowości uzdrowiskowej. Jako trzecią, największą wadę miasta wskazano brak parkingów i niedostateczną liczbę miejsc parkingowych. Wydaje się, iż opinia ta ma związek ze wzmożonym ruchem turystycznym, który niewątpliwie ogranicza możliwości mieszkańców w znalezieniu wolnych miejsc parkingowych. Wśród odpowiedzi inne pojawiały się takie kategorie jak: brak dbałości o estetykę przestrzeni, budynków, architektury, brak korzyści dla mieszkańców z uzdrowiskowego statusu miasta, hałas, monokultura turystyczna.

Wykres 5 Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną Ustronia? (wpisz odpowiedź)

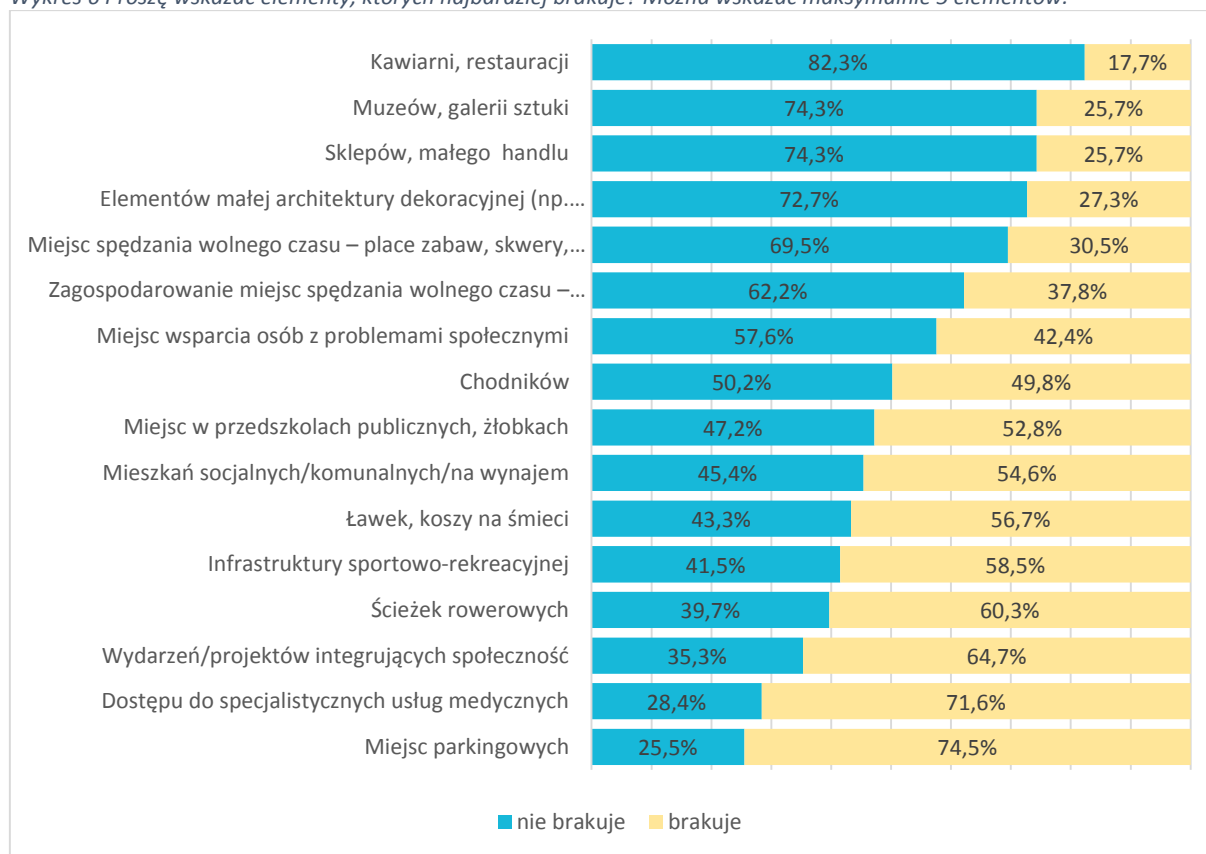

Źródło: badania własne n=436

W opinii badanych najbardziej w Ustroniu brakuje miejsc parkingowych, co pokrywa się z poprzednimi wypowiedziami respondentów. Co interesujące w drugiej kolejności badani wskazali na ograniczony dostęp do specjalistycznych usług medycznych, mimo iż większość placówek medycznych zlokalizowanych na Zawodziu oferuje takie usługi. Wydaje się, że zasadniczo dostęp do nich łatwiejszy jest dla turystów niż mieszkańców Ustronia, stąd też tak wysoki odsetek odpowiedzi wskazujący na ich znaczący brak. W trzeciej kolejności dokuczliwym dla mieszkańców jest brak imprez integrujących i spajających społeczność lokalną, co wydaje się konsekwencją faktu, iż znaczna część oferty kulturalnej Ustronia skierowana jest do turystów.

W opinii mieszkańców najmniej brakuje w Ustroniu kawiarni i restauracji, muzeów, galerii sztuki oraz sklepów i punktów małego handlu. Analiza danych GUS w zakresie struktury podmiotów gospodarczych zdaje się potwierdzać wypowiedzi badanych.

Wykres 6 Proszę wskazać elementy, których najbardziej brakuje? Można wskazać maksymalnie 5 elementów.

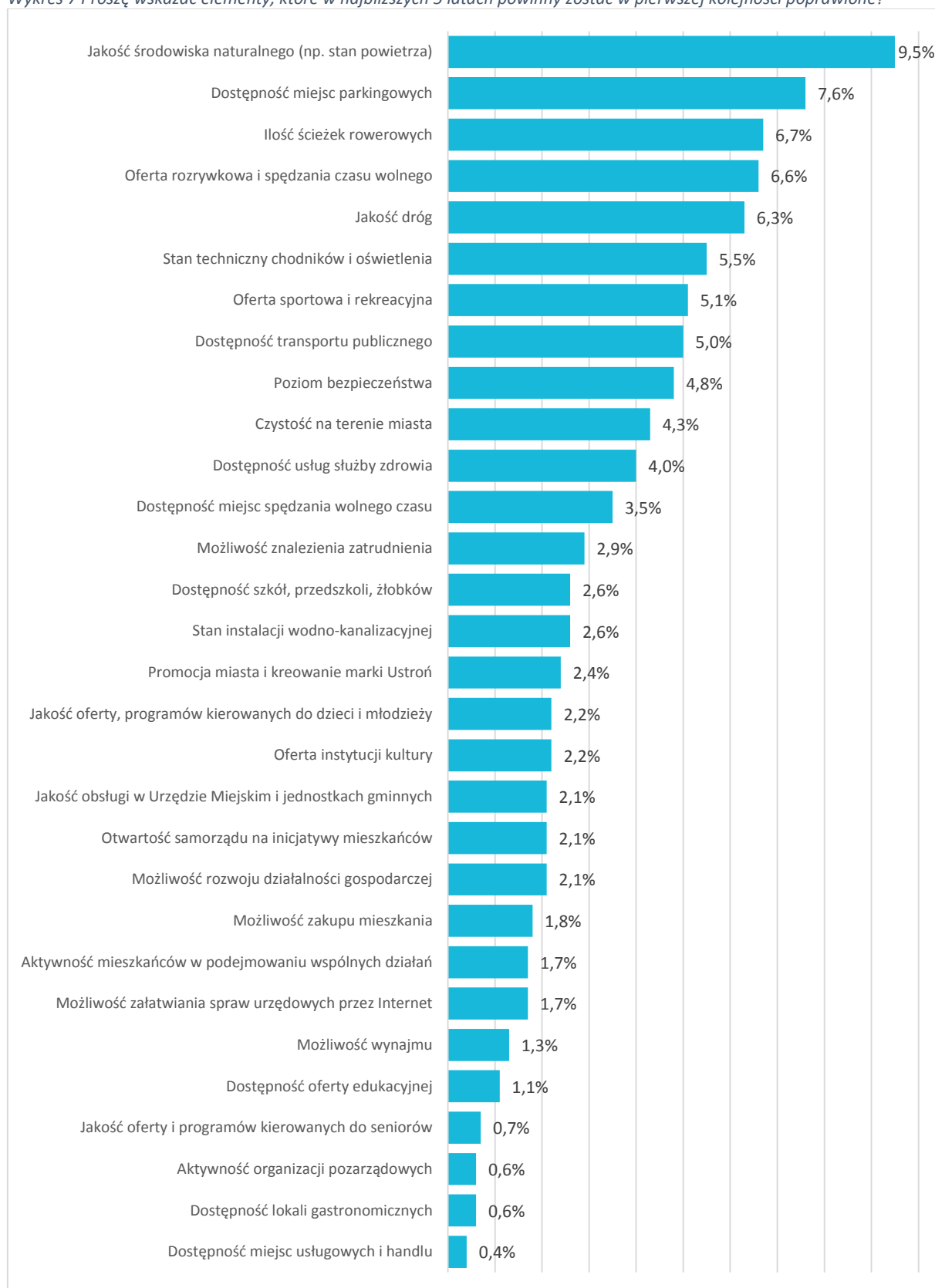

Źródło: badania własne n=436

Zgodnie z poprzednimi wypowiedziami badanych do obszarów priorytetowej interwencji należy zaliczyć poprawę jakości środowiska naturalnego, a w szczególności poprawę jakości powietrza, zwiększenie liczby miejsc parkingowych, oraz inwestycje w infrastrukturę rowerową i rozbudowę sieci ścieżek rowerowych. Mimo starań samorządu o poprawę jakości dróg (co z resztą zostało zauważone przez respondentów) nadal kwestia ta znajduje się na piątym miejscu wśród priorytetów. Najmniejsze

znacznie dla badanych ma poprawa dostępności miejsc handlu, lokali gastronomicznych oraz pobudzanie aktywności organizacji pozarządowych.

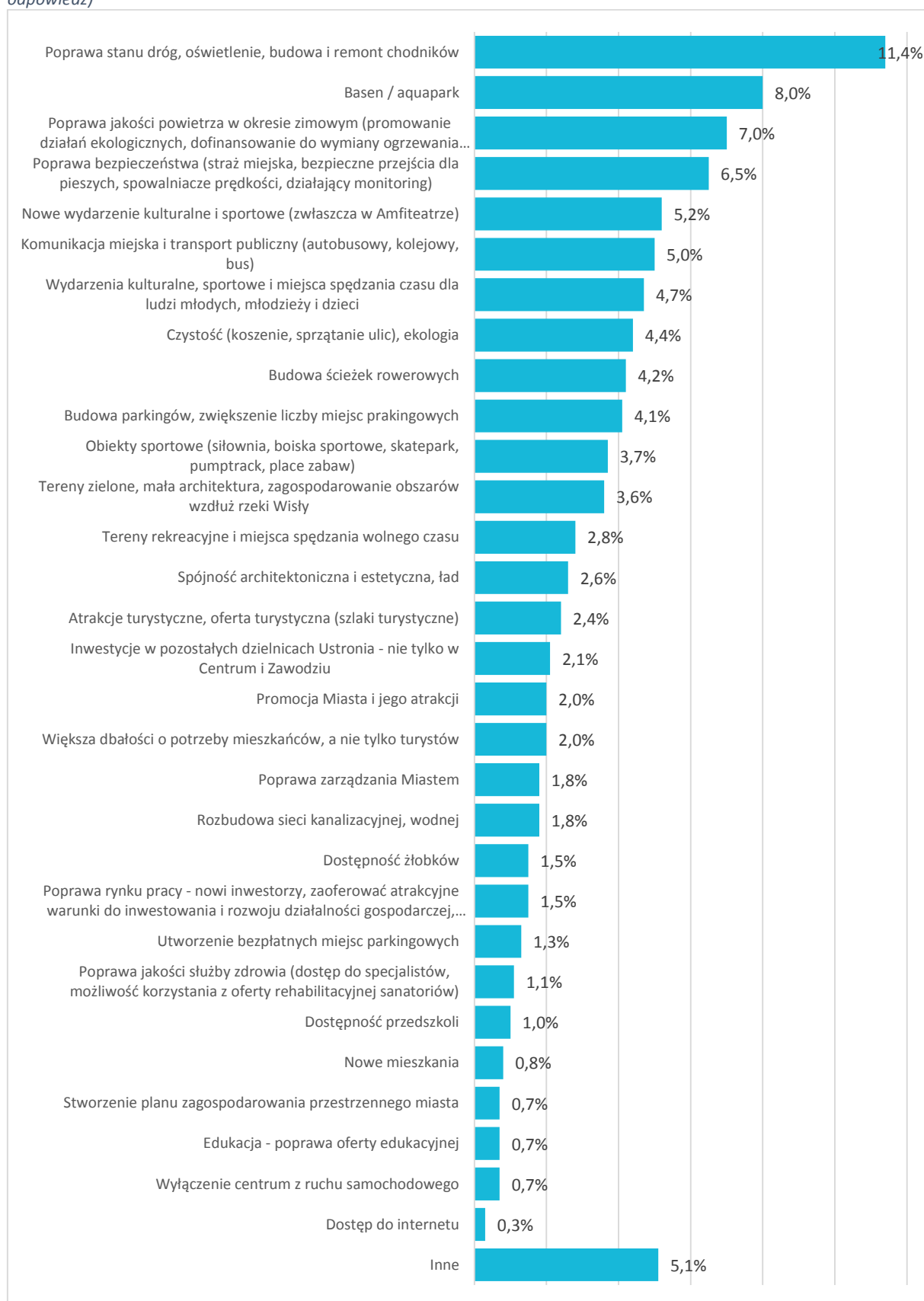
Wykres 7 Proszę wskazać elementy, które w najbliższych 5 latach powinny zostać w pierwszej kolejności poprawione?

Źródło: badania własne n=436

Ostatnie analizowane pytanie miało charakter otwarty. Badani mieli wskazać dowolne elementy życia w mieście lub oferty miasta, które należy poprawić. W większości wskazania pokrywały się z wcześniej udzielanymi odpowiedziami – najczęściej wskazywano na konieczność poprawy infrastruktury drogowej i okołodrogowej, budowę basenu, poprawę jakości powietrza, konieczność tworzenia nowej oferty kulturalnej. Wyjątkiem, który został wskazany, a nie był ujmowany (np. jako wada czy deficyt) we wcześniejszych odpowiedziach jest poziom bezpieczeństwa – wg 6,5% badanych miasto winno skoncentrować się na poprawie bezpieczeństwa publicznego, głównie w obszarze bezpieczeństwa drogowego. Wśród innych elementów wymieniano konieczność walki z szarą strefą biznesu noclegowego, poprawę transparentności działań Urzędu Miasta czy współtworzenie oferty turystycznej z sąsiednimi gminami.

Wykres 8 Jakie inne elementy/oferta Ustronia powinny Pani/Pana zdaniem zostać poprawione w kolejnych latach? (wpisz odpowiedź)

Źródło: badania własne n=436

Załącznik nr 2 Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Polityka przestrzenna w systemie polityk publicznych

Polityka przestrzenna należy do sfery tzw. polityk publicznych, które rozumiane są, jako sfera świadomych i zorganizowanych działań struktur państwa i społeczeństwa wokół problemów publicznych. Można wyróżnić wiele typów polityk publicznych. Dużą rolę odgrywa wśród nich polityka rozwoju, która jest polityką horyzontalną, strategiczną, z którą związane są inne polityki publiczne, m.in. polityka przestrzenna.

Posługujemy się tu rozumieniem „polityk”, dotyczącym nie samego sprawowania władzy, ale działań w oparciu o przyjęte reguły. Nie należy ich utożsamiać z polityką rozumianą jako rywalizacja polityków i partii politycznych, choć częściowo się z nią łączą, gdyż o realizacji takiej czy innej koncepcji polityki publicznej przesądzają politycy. O ile polityka w ogólnym znaczeniu zajmuje się przede wszystkim sferą idei, zdobywania władzy i instrumentów jej egzekucji, to polityka publiczna, jako sfera praktyczna – przede wszystkim zagadnieniami związanymi z urzeczywistnianiem idei, i bliska jest zarządzaniu publicznemu.

Polityka w rozumieniu sprawowania władzy oparta jest na rywalizacji i konfliktach, natomiast polityka publiczna, aby była skuteczna, musi polegać na włączaniu i konsensusie. Skuteczność władzy wynika ze stopnia dominacji, zaś skuteczność polityk publicznych z zakresu współpracy. Obie sfery różnią się też horyzontem czasowym podejmowanych decyzji. Polityk sprawujący władzę musi na bieżąco reagować na gwałtownie zmieniającą się, złożoną rzeczywistość, natomiast polityki publiczne ze swej istoty muszą uwzględniać długookresowe trendy w określonych dziedzinach, w związku z czym posługują się długoterminowym horyzontem podejmowanych działań.

Polityka przestrzenna spełnia wszystkie kryteria polityk publicznych. Jest to bowiem planowa działalność, polegająca na wykorzystywaniu znajomości dostępnych zasobów oraz praw rządzących kształtowaniem i użytkowaniem przestrzeni w celu najbardziej racjonalnego jej zagospodarowania. W ramach polityki przestrzennej władze publiczne ustalają cele i środki kształtowania zagospodarowania przestrzennego w określonych, zmiennych w czasie warunkach zewnętrznych – społecznych, ekonomicznych, technicznych, a także politycznych. Polityka przestrzenna zajmuje się określeniem celów, wraz ze sposobami ich osiągnięcia, w zakresie użytkowania i przekształcania środowiska życia człowieka, a więc wykorzystywanego przez niego zajmowanego terytorium. Musi ona

wpływać na działania podejmowane przez liczne podmioty, czynnie zmieniające kształt tego środowiska.

Każdy z tych podmiotów kieruje się własnymi celami i motywami w swej ingerencji w terytorium, ogólniej mówiąc – przestrzeń. Tylko nieliczne z tych podmiotów mają świadomość bezpośrednich, a jeszcze rzadziej pośrednich, uwarunkowań i skutków swego działania. Wprawdzie wpływ każdego z nich na świat realny jest wycinkowy, ale ze względu na liczbę takich podmiotów sumaryczny efekt ich działania jest znaczący. W związku z pewną przypadkowością takich rozproszonych działań nie można mieć pewności, co do sumarycznego skutku, jaki za sobą przyniosą. Poprzez właściwą politykę przestrzenną władze mogą ograniczać potencjalny chaos, wynikający z tej przypadkowości. Obowiązek prowadzenia polityki przestrzennej zawarty jest w polskim prawie, wyznaczającym zakres formalnych kompetencji w tej sferze poszczególnych poziomów władzy.

Udział komponentu przestrzennego w polityce rozwoju może być różny, a w Polsce ukształtowany został zasadniczo przed procesem transformacji systemowej i w ostatnich trzech dekadach przeszedł jedynie ograniczony proces dostosowawczy. Na skutek tego przestał być wystarczająco skuteczny, stąd wymaga reform, przewidzianych w Strategii na rzecz odpowiedzialnego rozwoju, przyjętej przez Radę Ministrów 14 lutego 2017 roku. Polegają one m.in. na integracji systemu programowania rozwoju z systemem planowania przestrzennego, co umożliwiłoby pełniejsze uwzględnienie uwarunkowań i lepsze wykorzystanie lokalnych potencjałów rozwoju.

W zależności od szczebla władzy publicznej rola poszczególnych komponentów procesu planowania rozwoju jest nieco inna. Komponent społeczno-gospodarczy dominuje na wyższych poziomach władzy (krajowym i regionalnym), natomiast komponent przestrzenny ma większe znaczenie na poziomie lokalnym (gmina). Powyższe założenia stały się podstawą ostatniej nowelizacji przepisów dotyczących zasad prowadzenia polityki rozwoju w kierunku wyższego stopnia zintegrowania podsystemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych, a tym samym do zapewnienia skutecznej realizacji wyznaczonych celów rozwoju. Zintegrowane podejście, uwzględniające gospodarowanie przestrzenią na poziomie gminy będzie ewoluować w stronę takich regulacji i sposobów zarządzania przestrzenią, które odpowiadają procesom gospodarczym i społecznym w dłuższej perspektywie.

Instrumentacja polityki przestrzennej

Wdrażanie polityk publicznych można ułożyć w tzw. drabinę interwencji: na najniższym szczeblu władze powstrzymują się od działania, a na najwyższym narzucają swoje rozwiązania, czyli eliminują wybór obywateli, tworząc szczególne zakazy i ograniczenia. Ale władze mogą działać także na rzecz zwiększania skali wyboru, które ma przed sobą obywatel, lub nakierowywać go na niedokonywanie określonych wyborów, utrudniając dostęp do niektórych możliwości, lub na dokonanie określonego

wyboru czy zmianę przyzwyczajęń. Zakres instrumentów oddziaływania jest dość szeroki: najbardziej skuteczne mogą być bezpośrednie inwestycje publiczne, realizujące potrzeby społeczne, ale też istotnie wpływające na zachowania inwestycyjne. Także zwolnienia podatkowe, granty i dotacje, usprawnienia organizacyjne oraz działania edukacyjno-informacyjne pozwalają na włączanie i skłanianie do określonego działania podmioty, które nie podlegają bezpośrednio władzy. Istnieje też sfera prawno-regulacyjna, ale jej skuteczność jest w Polsce przeceniana. Lepiej jest udoskonalać sposoby zarządzania przestrzenią, głównie poprzez zwiększanie wiedzy i poprawę dostępu do informacji o problemach specyficznych obszarów, w których żyją obywatele i funkcjonuje gospodarka. Wszystko to winno sprzyjać większej dynamice wzrostu, co jest obecnie podstawowym kryterium oceny polityk publicznych.

W dzisiejszych czasach przewagi konkurencyjne są krótkotrwałe ze względu na szybką dyfuzję innowacji do konkurentów o niższych kosztach pracy. Ważnym źródłem trwałych przewag konkurencyjnych staje się wysokiej jakości kapitał ludzki, mocno powiązany z wysokiej jakości przestrzenią miejską i społeczną. Dlatego też obserwuje się rosnące znaczenie zagospodarowania przestrzennego w obszarach zurbanizowanych, jako czynnika lokalizacji firm, które bazują na kapitale ludzkim, w tym na wiedzy i zaufaniu społecznym. Z tego też względu rola i znaczenie polityki przestrzennej w gospodarce wzrasta. Obejmuje ona dwa podstawowe komponenty: wewnętrzny i zewnętrzny.

Komponent wewnętrzny polityki przestrzennej gminy dotyczy stosowania tych instrumentów wpływających na przekształcenia przestrzenne, które prawo przypisało samej gminie. Pozwalają one na dokonywanie skoordynowanych przekształceń struktury przestrzennej poprzez koordynację różnorodnych polityk gminnych w aspekcie przestrzennym (np. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, Strategia rozwoju gminy, Lokalne lub gminne programy rewitalizacji, czy też lokalne polityki środowiskowe lub społeczne). Twardym narzędziem może być również stanowienie prawa miejscowego (np. Plany Zagospodarowania Przestrzennego, Uchwała Krajobrazowa, Specjalne Strefy Rewitalizacji). Do tego dochodzą instrumenty ekonomiczne (programy, granty, subsydia), instrumenty społeczne (włączanie społecznościowe, partycypacja w kształtowaniu przestrzeni, propagowanie pożądanych wzorców zachowań) oraz instrumenty informacyjne (edukacja, dostępność informacji przestrzennej). W większości instrumenty te są, zgodnie z prawem, inicjowane przez organy gminy i realizowane przez nią samą lub pod jej kontrolą.

Komponent zewnętrzny polityki przestrzennej gminy dotyczy wywierania wpływu na stosowanie instrumentów oddziałujących na przekształcenia przestrzenne przez podmioty inne niż dana gmina, na przykład gminy sąsiednie, powiaty, obszary funkcjonalne czy metropolitalne, samorządowe

województwo czy wręcz władze krajowe - sejm, rząd czy instytucje przez nie powołane, które odpowiadają za rozwój poszczególnych komponentów przestrzeni, na przykład sieci infrastruktury (kolei, dróg i autostrad, szlaków żeglownych, lotnisk) albo obszarów chronionych. Podmioty te co do zasady kierują się interesem społeczności szerszej niż gminna, ale sposób w jaki rozumieją interes tej szerszej społeczności oraz jego komponenty, kształtowany jest w określonym procesie politycznym, na który wpływ może mieć także pojedyncza gmina, jeśli dostrzeże swój interes i będzie umiała go odpowiednio promować. Rozstrzygnięcia w zakresie polityki przestrzennej podejmowane na szczeblu wyższym niż gminny muszą bowiem brać pod uwagę również interes mieszkańców tej gminy.

Większa świadomość i zaangażowanie władz w obu wymienionych komponentach polityki przestrzennej mogą sprzyjać jej skuteczności, ale należy także liczyć w tym względzie na wzrost świadomości obywatelskiej. Zwiększanie wiedzy obywateli może spowodować wzrost poczucia identyfikacji z miejscem zamieszkania oraz świadomości własnej siły sprawczej w procesie rozwoju – to wymarzona sytuacja dla wzrostu zaangażowania obywatelskiego i kapitałowego. Zwiększanie partycypacji obywatelskiej i zaangażowania lokalnego biznesu może stanowić skuteczną przeciwwagę dla ograniczoności instrumentów sprawowania władzy.

Rekomendacje dla polityki przestrzennej Ustronia

Przestrzeń miasta jest zróżnicowana pod względem społecznym, gospodarczym i przyrodniczym. Z tego powodu głównym wyzwaniem dla polityki przestrzennej jest prawidłowe rozpoznanie, klasyfikacja i uporządkowanie dostępnych zasobów przestrzeni, a następnie umiejętne ich wykorzystanie w procesie rozwoju. Aby proces ten był efektywny, musi wynikać lub odpowiadać obecnym i przyszłym potrzebom, lub realizować wypracowane kompleksowe wizje rozwoju. Rozpoznanie potrzeb oraz pojawiających się szans i możliwości ich zaspokojenia jest jednym z głównych komponentów polityki przestrzennej. Natomiast zaspokojenie rozpoznanych potrzeb lub realizacja przyjętych wizji najczęściej wiąże się z odpowiednim kształtowaniem struktury funkcjonalno-przestrzennej obszaru w powiązaniu z jego otoczeniem, czyli rozwoju jej poszczególnych węzłów i odpowiednich powiązań między nimi. Proces ten toczy się w czterech wymiarach: lokalnym, ponadlokalnym, regionalnym, a w szczególnych przypadkach także ponadregionalnym (np. krajowym).

Wymiar lokalny

W wymiarze lokalnym istotnym wyzwaniem kształtowania struktury przestrzennej jest rozwój przestrzeni publicznych, społecznych i sąsiedzkich, przy czym należy podkreślić odrębność tych kategorii. Przestrzeń społeczna i sąsiedzka wiąże się z integracją społeczności poszczególnych osiedli. Natomiast przestrzeń publiczna powinna integrować całą wspólnotę miejską i być magnesem

przyciągającym gości z zewnątrz, co oprócz znaczenia społecznego i kulturowego może ma mieć też swój wymiar gospodarczy. Wszystko zależy od umiejętnego określenia programu użytkowego tych przestrzeni, tak aby stanowił on skuteczny magnes dla publiczności. W tym kontekście pamiętać należy o statusie uzdrowiska. Warto mieć też na uwadze zasadność tworzenia strategicznej rezerwy terenowej w zasobach gminnych, ułatwiającej rozbudowę infrastruktury społecznej adekwatnej do obecnych i przyszłych potrzeb.

Kształtując przestrzenie publiczne należy przede wszystkim pamiętać o ich znaczeniu integracyjnym dla lokalnej społeczności oraz funkcjach symbolicznych (kulturowych). Wskazane jest kierowanie się nowoczesnym paradygmatem gminy przyjaznej ludziom i klimatowi, czyli tzw. „modelowi zielono-niebieskiemu”, a nie „szaremu” (określanego potocznie „betonozą”). Takie podejście pozwala lepiej zaspokoić społeczne potrzeby, przy mniejszych kosztach oraz ułatwia szersze zaangażowanie społeczne. Nie mniej istotne jest zapewnienie wielofunkcyjności osiedli i dostępności do usług podstawowych.

Istotne jest także dążenie do koncentracji struktur przestrzennych w oparciu o istniejące układy osadnicze (idea zwartej miasta), a tym samym przeciwdziałanie negatywnym tendencjom postępującego rozpraszania zabudowy na otwarte tereny, co może stwarzać zagrożenie dla środowiska (obudowa lasów, zamykanie korytarzy ekologicznych oraz potencjalne zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych na terenach pozbawionych podłączenia do kanalizacji). Na ekspansję narażone są szczególnie miejsca o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Stąd wskazane jest planowanie rozwoju urbanistycznego w zespołach i kompleksach uporządkowanych przestrzennie. Jednocześnie ważne jest zapewnienie dostępności terenów pod rozwój funkcji mieszkaniowych wraz z towarzyszącymi im usługami oraz zapewnienie dostępności terenów przeznaczonych pod działalność gospodarczą. Należy przy tym stosować zasadę recyklingu przestrzeni, to znaczy oszczędnego gospodarowania zasobami i wykorzystania w pierwszej kolejności terenów opuszczonych lub zdegradowanych (brownfield) niż wchodzenia na nowe, niezagospodarowane tereny (greenfield).

Szczególnie istotna jest skuteczna ochrona zasobów środowiska i walorów krajobrazowych, stanowiących bogactwo miasta. Działaniami służącymi temu jest zapewnianie powiązań przyrodniczych terenów zieleni miejskiej (parki, skwery, zieleńce, ogródki jordanowskie, doliny cieków itp.) z lasami i terenami otwartymi na ich obrzeżach, ochrona przed zabudową terenów stanowiących korytarze ekologiczne, a także zapewnianie kanałów przewietrzania przeciwdziałających kumulacji zanieczyszczeń powietrza. Cały rozwój obszaru powinien być ukierunkowany na zapewnienie dostępu do usług publicznych przy uwzględnieniu skutecznej ochrony zasobów środowiska i zachowaniu tożsamości kulturowo-krajobrazowej.

Rozwój systemu komunikacyjnego powinien odpowiadać pojęciu „zrównoważonej mobilności”, wykraczającemu poza kategorię „zrównoważonego transportu”, co jest szczególnie istotne z punktu widzenia zadań, stawianych przed polityką przestrzenną. Zrównoważony transport obejmuje funkcjonowanie infrastruktury, co jest jednym z głównych zagadnień planistycznych - problematyka optymalizacji dostaw i sieci transportowych stała u źródeł gospodarki przestrzennej, jako dyscypliny wiedzy. Jednak, jak wykazała praktyka, samo zapewnienie podaży w zakresie infrastruktury transportu, nie rozwiązuje wszystkich współczesnych problemów funkcjonowania przestrzeni. Stałym zjawiskiem jest kongestia, czyli chroniczne zjawisko takiego natężenia ruchu, które przekracza przepustowość wykorzystywanej infrastruktury. Wzrost podaży poprzez modernizację i usprawnienia sieci powodują reakcję w postaci zwiększonego popytu na głównych jej ciągach (kongestia pierwotna) jak i w miejscach, które były dotąd od niej wolne (kongestia wtórna), tworzą się „wąskie gardła”. Dlatego zadaniem polityki przestrzennej jest dziś również działanie po stronie popytu, czyli takie kształtowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej, aby w miarę możliwości racjonalizować i minimalizować zapotrzebowanie na wybrane elementy infrastruktury transportowej. Można to robić na różne sposoby, m.in. poprawiając strukturę przestrzeni i dywersyfikując środki transportu. Doprowadzenie do równowagi może nastąpić tylko poprzez zbilansowanie na styku podaży i popytu. Takie działania określa się terminem „zrównoważonej mobilności”. Decydującą rolę ma tu inicjatywa oddolna gmin – wiele z nich opracowało aktywne strategie w zakresie zrównoważonej mobilności stanowiącej alternatywę dla samochodów. Wymaga to koordynacji wielu działań, w takich dziedzinach jak planowanie przestrzenne, infrastruktura wraz z systemem opłat, prawo, normowanie, zarządzanie ruchem, transport publiczny, architektura i urbanistyka, bezpieczeństwo oraz współpraca instytucjonalna.

Jednym z kluczowych sposobów zaradzenia sytuacjom kryzysowym jest **multimodalność**. Polega na równoległym skoordynowanym zapewnieniu różnych środków i form transportu, umożliwiając użytkownikom wykorzystanie więcej niż jednego z nich, podróżowania na wiele sposobów, wieloma trasami. Istotą transportu multimodalnego jest bowiem przewóz osób lub towarów, przy użyciu większej liczby rodzajów transportu, z możliwością zmiany jednostki transportowej w trakcie podróży. Wymaga to zaprojektowania i wdrożenia spójnego zintegrowanego systemu transportowego z wieloma podsystemami. Wśród nich są podsystemy transportu pieszego i rowerowego, co jest swojego rodzaju nowością w przestrzeni miejskiej. Tradycyjnie bowiem uważano, że te formy transportu wykorzystują w zasadzie infrastrukturę dedykowaną pojazdom, a trasy rowerowe stanowią tylko rodzaj dodatkowej usługi (infrastruktury społecznej) w zakresie rekreacji i spędzania czasu wolnego. W obecnym rozumieniu jest inaczej – stanowią one odrębne podsystemy transportu, zintegrowane z innymi podsystemami, posiadające swe specyfiki, a więc zalety i ograniczenia.

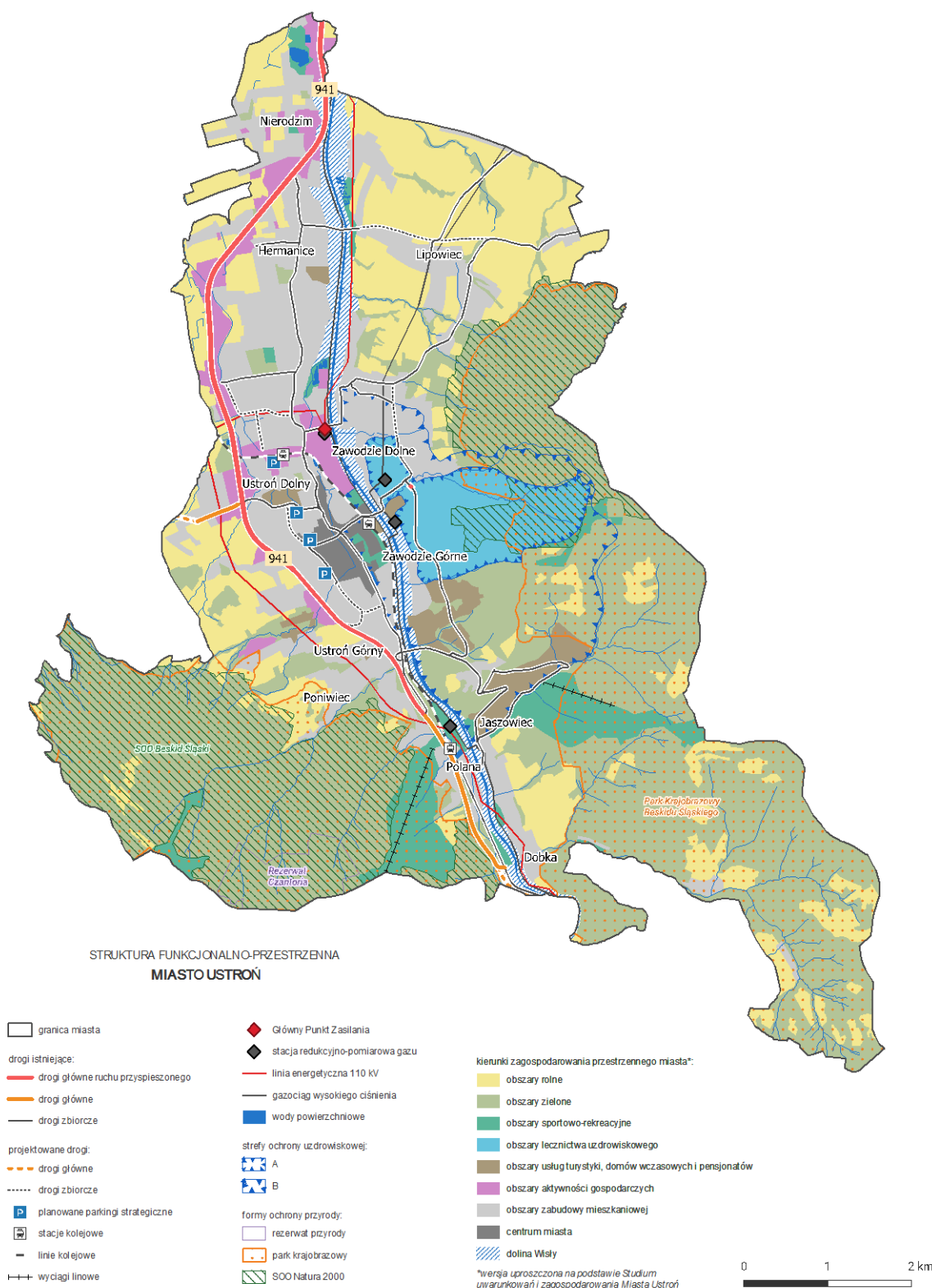
Wymiar ponadlokalny

W wymiarze ponadlokalnym polityka przestrzenna Ustronia powinna wzmacniać rolę miasta w regionie Beskidu Śląskiego. Warto w dalszym ciągu korzystać z porozumienia z czterema innymi miejscowościami (Brennej, Istebnej, Szczyrku i Wisły) o nazwie Beskidzka 5. W tym kontekście istotne jest zachowanie skali i charakteru a jednocześnie odrębności przestrzennej Ustronia, z równoczesnym ukształtowaniem docelowej struktury urbanistycznej, ze szczególnym uwzględnieniem obszaru centrum miasta oraz z wyznaczeniem obszarów aktywności usługowej.

Wymiar regionalny

W wymiarze regionalnym województwa śląskiego Ustroń stanowi obszar peryferyjny, jednak istotny ze względu na swój potencjał turystyczno-rekreacyjny, a także ze względu na położenie w obszarze przygranicznym. Jest on (obok Goczałkowic-Zdroju) jednym z dwóch miejscowości w województwie, które ze względu na swoje wysokie walory lecznicze, przyrodnicze i krajobrazowe oraz warunki klimatyczne mają status uzdrowiska. Dla utrzymania tej pozycji niezbędne jest respektowanie zasad i ograniczeń stref ochrony uzdrowiskowej.

Wydaje się konieczne równoległe wzmocnienie również aspektu kulturowego w polityce przestrzennej miasta, aby uzyskać dodatkowe przewagi nad miejscowościami leżącymi w otoczeniu.

Spis wykresów

Wykres 1 Gdzie w perspektywie najbliższych 5 lat chciałaby/chciałby Pani/Pan mieszkać?	80
Wykres 2 Czy uważa Pan(i), że Ustroń jest dobrym miejscem do życia?	81
Wykres 3 Biorąc pod uwagę zmiany jakie zaszły w ostatnich 5 latach w mieście proszę określić, które z elementów infrastruktury oraz oferty w mieście uległy poprawie, pogorszeniu lub pozostały bez zmian. Proszę odnieść się do każdej z kategorii.	82
Wykres 4 Co Pana/Pani zdaniem jest największą zaletą, mocną stroną, atutem Ustronia? (wpisz odpowiedź).....	83
Wykres 5 Co Pana/Pani zdaniem jest największą wadą, słabą stroną Ustronia? (wpisz odpowiedź)	85
Wykres 6 Proszę wskazać elementy, których najbardziej brakuje? Można wskazać maksymalnie 5 elementów.	86
Wykres 7 Proszę wskazać elementy, które w najbliższych 5 latach powinny zostać w pierwszej kolejności poprawione?	87
Wykres 8 Jakie inne elementy/oferta Ustronia powinny Pani/Pana zdaniem zostać poprawione w kolejnych latach? (wpisz odpowiedź).....	89